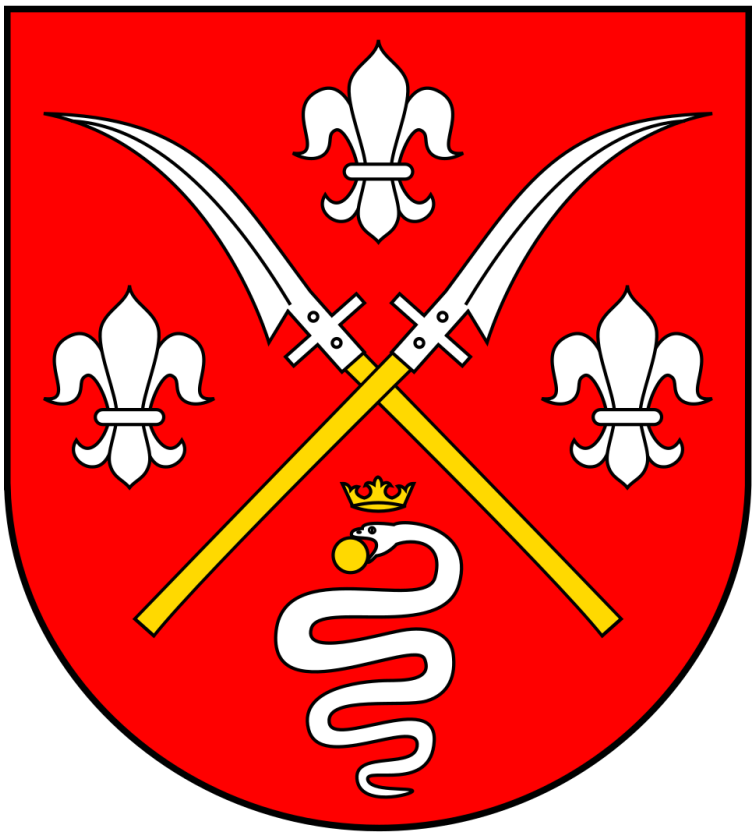
Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych przygotowana w celu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2026-2036”

Październik, 2026 r.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych,
w tym miejskich obszarów funkcjonalnych
przygotowana w celu opracowania
„Strategii Rozwoju Gminy Sędziejowice
na lata 2026-2036”

Zamawiający:
Gmina Sędziejowice z siedzibą:
Urząd Gminy w Sędziejowicach
ul. Wieluńska 6
98-160 Sędziejowice

Wykonawca:
Opracowania Środowiskowe Andrzej Karkowski
Osiedle Czecha 127/30
61-298 Poznań
www.opracowaniasrodowiskowe.pl

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 5
1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA 5
1.2. DOTYCHCZAS OBOWIĄZUJĄCA STRATEGIA ROZWOJU 5
II. SFERA SPOŁECZNA 6
2.1. DEMOGRAFIA – ANALIZA STANU OBECNEGO 6
2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA 6
2.3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE 10
2.4. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 16
2.5. POMOC SPOŁECZNA 16
2.6. KULTURA i BIBLIOTEKI 22
2.7. SPORT i REKREACJA 26
2.8. OCHRONA ZDROWIA 27
III. SFERA GOSPODARCZA 28
3.1. AKTYWNOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH 28
3.2. TERENY INWESTYCYJNE 32
3.3. BEZROBOCIE 33
3.4. ROLNICTWO 35
3.5. TURYSTYKA 38
3.6. FINANSE GMINY SĘDZIEJOWICE – DOCHODY I WYDATKI 39
3.7. ZASOBY MIESZKANIOWE 46
3.8. MIENIE KOMUNALNE 46
IV. SFERA PRZESTRZENNA 50
4.1. POŁOŻENIE GMINY 50
4.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW 52
4.3. ŁAD PRZESTRZENNY 53
4.4. UKŁAD KOMUNIKACYJNY 56
4.5. TRANSPORT PUBLICZNY 58
4.6. KOMUNIKACJA PIESZA I ROWEROWA 59
4.7. WODOCIĄGI I KANALIZACJA 60
4.8. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA ORAZ ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII WŁĄCZONE DO SYSTEMU ELEKTROENERGETYCZNEGO 64

4.9. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO I GAZ 65
4.10. ADMINISTRACJA I USŁUGI 66
4.11. ZABYTKI 67
V. SFERA KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWA 69
5.1. KLIMAT 69
5.2. KORYTARZE EKOLOGICZNE 73
5.3. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE 76
5.4. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY – FORMY POWIERZCHNIOWE 78
5.5. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY – POMNIKI PRZYRODY 78
5.6. JAKOŚĆ POWIETRZA 91
5.7. ZAGROŻENIE HAŁASEM 91
5.8. GOSPODAROWANIE WODAMI 101
5.9. ZASOBY GEOLOGICZNE 119
5.10. GOSPODARKA ODPADAMI 120
5.11. POLA ELETROMAGNETYCZNE 125
5.12. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA 130
VI. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH 133
6.1. INFORMACJE OGÓLNE 133
6.2. MIEJSKI OBSZAR FUNKKCJONALNY SIERADZ – ZDUŃSKA WOLA - ŁASK 134
VII. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI 138
7.1. INFORMACJE OGÓLNE 138
7.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM 139
SPIS TABEL 141
SPIS RYCIN 142

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Strategia rozwoju to jeden z najważniejszych dokumentów ukierunkowujących politykę rozwoju gminy.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2026 poz. 662 z późn. zm.) Gmina Sędziejowice przystąpiła do sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2026-2036”.

Art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198 z późn. zm.) stanowi, że w celu opracowania strategii rozwoju niezbędne jest przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Diagnoza została sporządzona w oparciu o zebrane dane ilościowe i jakościowe.

Uwzględniono także położenie Gminy Sędziejowice w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

1.2. DOTYCHCZAS OBOWIĄZUJĄCA STRATEGIA ROZWOJU

Celami strategicznymi dla Gminy Sędziejowice obowiązującymi do czasu przyjęcia nowej strategii rozwoju są te, które zostały określone w dotychczas obowiązującej „Strategii Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2021-2026” przyjętej Uchwałą Nr XXIII/178/20 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 30 października 2020 r.[1]

Władze Gminy podczas realizowania Strategii wykorzystują operacyjne narzędzia planistyczne, pozwalające na podjęcie ostatecznych decyzji. Tymi narzędziami były:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Gminy,
- konkretne projekty i programy,

[1] https://gminasedziejowice.eu/attachments/article/546/STRATEGIA%20ROZWOJU%20GMINY%20SĘDZIEJOWICE%20NA%20LATA%202021-2026.pdf

- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- zadania wyznaczane urzędnikom Gminy i jednostkom podległym Gminie.

Władze Gminy kompleksowo podchodzą do realizacji strategii, koncentrują środki na zadaniach skutkujących największymi korzyściami społecznymi, jak również weryfikują plany i działania mając na uwadze ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Postawiono na otwartą komunikację z mieszkańcami oraz rozwijanie współpracy partnerów społecznych, nie zapominając o ciągłym monitorowaniu realizacji strategii oraz mając na uwadze jej długoterminowe cele.

W niniejszej diagnozie przedstawiono wiele statystyk i danych dotyczących realizacji dotychczas obowiązującej strategii rozwoju w okresie ostatnich pięciu lat. W zależności od dostępności danych w Głównym Urzędzie Statystycznym są to zwykle wyniki za lata 2020-2024, w wyjątkowych przypadkach za inny okres. Diagnozę opracowano na podstawie danych dostępnych w grudniu 2025 r. Wraz z opracowaniem właściwego projektu strategii, część danych uzupełniono o informacje za rok 2025.

II. SFERA SPOŁECZNA

2.1. DEMOGRAFIA – ANALIZA STANU OBECNEGO

Liczba mieszkańców Gminy Sędziejowice wg stanu ewidencji ludności na dzień 31.12.2025 r. wynosiła 6 235 osób. Sędziejowice zamieszkuje 586 osób, Marzenin 584 osoby natomiast Kozuby 506 osób. Są to jedyne miejscowości przekraczające 500 mieszkańców.

Należy jednak zauważyć, że liczba ludności może różnić się w zależności od źródła. Nieco mniejsza liczba mieszkańców będzie objęta systemem gospodarki odpadami, na podstawie złożonych deklaracji, a jeszcze inna na podstawie danych GUS. Różnica wynika m.in. z faktu, że wielu uczniów i studentów kontynuuje naukę poza miejscem stałego zameldowania. Analogiczna sytuacja występuje wśród osób czynnych zawodowo, którzy ze względu na wykonywaną pracę przebywają poza Gminą. Prowadzone są działania mające na celu weryfikację danych zawartych w deklaracjach i sprawdzania ich ze stanem faktycznym.

Przeciętna gęstość zaludnienia Gminy Sędziejowice wg GUS (2025) wynosi 51,2 osób/km^2. Jest to wartość niska. Dla porównania średnia wartość dla powiatu łaskiego wynosi 78,0 osoby/km^2, dla województwa łódzkiego 127,8 osób/km^2 natomiast dla kraju

118,9 osób/km^2. W ujęciu wieloletnim obserwowany jest spadek liczby ludności związany z migracjami ludności m.in. do miast, szkół, pracy. Przeanalizowano dane za ostatnie pięciolecie. Przedstawiono je w kolejnych tabelach.

Tabela 1. Miejscowości i sołectwa Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Statystyka ludności wg stanu na 31 grudnia					
			2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Bilew	Bilew	251	251	245	249	250	260
2.	Brzeski	Brzeski	189	186	186	194	194	209
3.	Dobra	Dobra	252	256	249	250	244	250
4.	Grabia	Grabia	93	91	92	91	85	94
5.	Grabia Trzecia	Grabia Trzecia	33	31	30	32	30	28
6.	Grabica	Grabica	171	167	163	165	167	163
7.		Wola Wężykowa	189	189	183	180	176	176
8.	Grabno	Grabno	92	94	93	94	90	88
9.		Zamość	71	72	72	72	73	78
10.	Kamostek	Kamostek	291	289	289	282	283	287
11.	Korczyska	Korczyska	134	130	131	135	134	133
12.	Kustrzyce	Kustrzyce	201	198	199	202	197	198
13.	Lichawa	Lichawa	269	263	255	251	248	244
14.	Marzenin	Marzenin	599	590	589	582	589	584
15.	Niecenia	Niecenia	72	72	72	83	81	79
16.		Wola Marzeńska	70	73	75	74	73	74
17.	Kozuby	Nowe Kozuby	216	218	221	216	212	212
18.		Stare Kozuby	291	294	293	293	292	294
19.	Osiny	Osiny	132	126	124	123	121	120
20.	Podule	Podule	149	138	141	146	138	138
21.	Pruszków	Pruszków	458	453	435	439	440	422
22.	Przymiłów	Przymiłów	133	135	138	141	148	152
23.	Rososza	Rososza	228	227	232	237	235	235
24.	Sędziejowice	Sędziejowice	640	635	625	619	605	586
25.	Sędziejowice Kolonia	Sędziejowice Kolonia	293	299	307	347	342	346
26.		Brody	84	84	85	85	83	82
27.	Siedlce	Siedlce	281	276	272	268	264	261
28.	Sobiepany	Sobiepany	118	114	111	110	107	105
29.	Wrzesiny	Wrzesiny	107	100	100	101	98	98
30.	Żagliny	Żagliny	242	244	241	253	244	293
RAZEM			**6 349**	**6 295**	**6 248**	**6 314**	**6 243**	**6235**

Źródło: Raporty o stanie Gminy Sędziejowice za lata 2023-2025

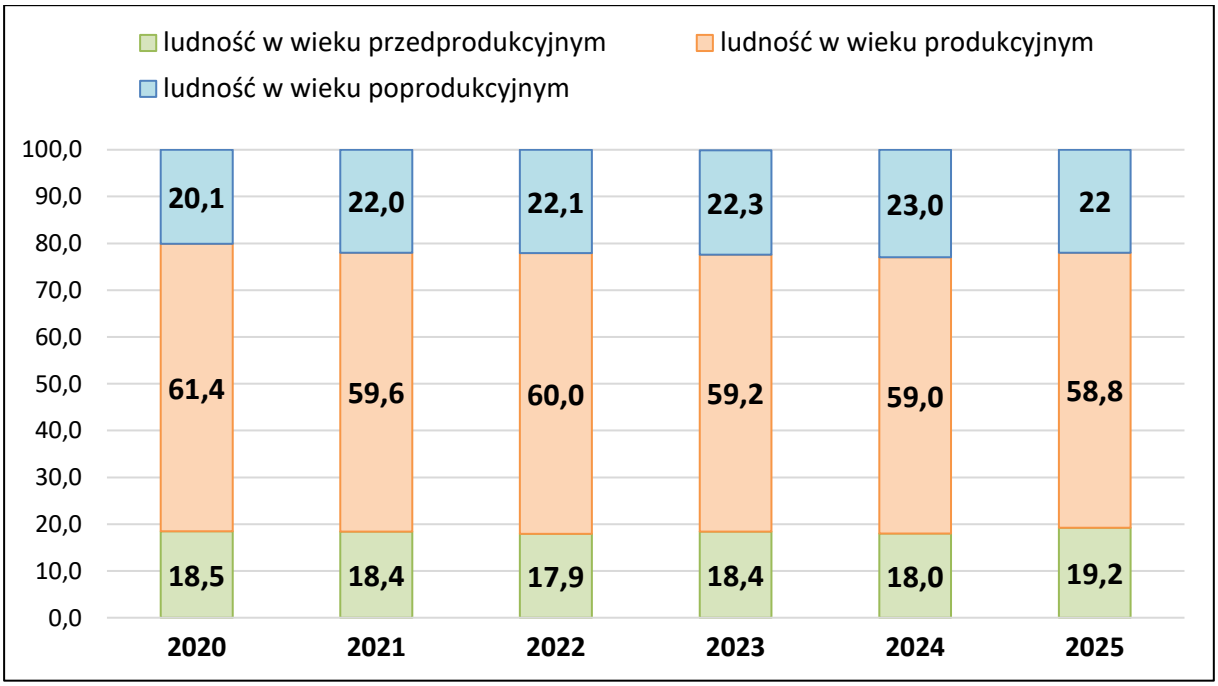
W ujęciu ekonomicznych grup wieku obserwowany jest proces zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety od 60 lat i mężczyźni od 65 lat włącznie),

a zmniejszania udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, choć dane za rok 2025 odbiegają od wieloletniego trendu, co należy obserwować w przyszłych latach.

Tabela 2. Ludność Gminy Sędziejowice wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej

Oceniane kryterium	Statystyka ludności wg stanu na 31 grudnia					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba kobiet	3200	3152	3136	3180	3148	3148
Liczba mężczyzn	3149	3143	3112	3134	3095	3087
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	1172	1160	1119	1163	1125	1195
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	18,5	18,4	17,9	18,4	18,0	19,2
Liczba osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata)	3898	3753	3750	3740	3685	3668
Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	61,4	59,6	60,0	59,2	59,0	58,8
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni od 65, a kobiety od 60 lat włącznie)	1279	1382	1379	1411	1433	1374
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	20,1	22,0	22,1	22,3	23,0	22,0
Liczba ludności ogółem	**6 349**	**6 295**	**6 248**	**6 314**	**6 243**	**6235**

Źródło: Raporty o stanie Gminy Sędziejowice za lata 2023-2025

Rycina 1. Struktura (%) ludności Gminy Sędziejowice wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności prowadzonej w UG Sędziejowice

Dane o ruchu naturalnym ludności wskazują na większą liczbę zgonów niż liczba urodzeń. W związku z tym obserwuje się ujemny przyrost naturalny.

Tabela 3. Przyrost naturalny Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej

Oceniane kryterium	Statystyka ludności wg stanu na 31 grudnia					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba urodzeń	61	44	34	46	29	33
Liczba zgonów	82	90	91	75	76	75
Przyrost naturalny	**-21**	**-46**	**-57**	**-29**	**-47**	**-42**

Źródło: Raporty o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024 i rok 2023

Dodatni jest natomiast bilans migracji, co oznacza, że więcej mieszkańców zameldowuje się na terenie Gminy Sędziejowice, niż się stąd wymeldowuje.

Tabela 4. Przyrost naturalny Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej

Oceniane kryterium	Statystyka ludności wg stanu na 31 grudnia					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba zameldowań z innej gminy	79	76	79	58	63	93
Liczba wymeldowań z Gminy Sędziejowice	16	25	30	33	20	18
Liczba przemeldowań na terenie Gminy (migracja wewnętrzna)	37	21	44	47	39	34
Liczba zameldowań czasowych	67	73	93	74	74	92
Bilans migracji	**+63**	**+51**	**+49**	**+25**	**+43**	**+75**

Źródło: Raporty o stanie Gminy Sędziejowice za lata 2023-2025

2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Prognoza demograficzna obejmuje przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju, jak również przemian strukturalnych. Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych zawsze jest obarczone dużą niepewnością.

W zmianie Studium (…) uchwalonej w 2023 r. przyjęto zmniejszenie liczby ludności o 6 % w okresie 15 lat. W związku z tym, że Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2026-2036 zaplanowana jest na 11 lat można wywnioskować, że w tym okresie nastąpi **zmniejszenie liczby ludności o około 4 %**.

Zbliżone co do skutku dane, prezentuje Główny Urząd Statystyczny, który w listopadzie 2023 r. opublikował „**Prognozę ludności dla gmin na lata 2023-2040**”, będącą aneksem do publikacji „Prognoza ludności na lata 2023–2060”.[2]

Po raz pierwszy prognoza dla gmin ma status oficjalny. Jej założenia są tożsame z założeniami prognozy opublikowanej w sierpniu 2023 r., a dodane pliki stanowią jej uzupełnienie. Prognoza ludności dla poszczególnych gmin sumuje się po agregacji do wyników uzyskanych w prognozie powiatowej.

Jako bazowy został przyjęty rok 2022 stąd dane za ten rok są zgodne z danymi rzeczywistymi, które są już dostępne w GUS. Liczba ludności wynosiła wtedy wg GUS 6 227 osób. Natomiast dane rzeczywiste za rok 2023 i 2024 różnią się nieco od tych prognozowanych. Według prognozy GUS na koniec roku 2036 **liczba ludności** zamieszkująca Gminę Sędziejowice będzie wynosiła 5 871 osób. Będzie to oznaczało spadek o 356 mieszkańców względem roku bazowego 2022, co stanowi **spadek o 5,7 % liczby mieszkańców zamieszkujących Gminę Sędziejowice w 2022 r. czyli w ciągu 14 lat**.

Tabela 5. Prognozowana przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności Gminy Sędziejowice do 2036 r.

Rok	Liczba mieszkańców	Wzrost (+) lub spadek (-) liczby osób względem roku 2022	
		osób	%
2022	**6 227**	**0**	**0,0**
2023	6 218	-9	-0,1
2024	6 197	-30	-0,5
2025	6 172	-55	-0,9
2026	6 149	-78	-1,3
2027	6 139	-88	-1,4
2028	6 124	-103	-1,7
2029	6 105	-122	-2,0
2030	6 085	-142	-2,3
2031	6 050	-177	-2,8
2032	6 015	-212	-3,4
2033	5 981	-246	-4,0
2034	5 943	-284	-4,6
2035	5 906	-321	-5,2
2036	**5 871**	**-356**	**-5,7**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

[2] Prognoza GUS jest ogólnodostępna na stronie https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html

Prognoza przewiduje, że w latach 2026-2036 na terenie Gminy Sędziejowice liczba urodzeń wyniesie 435, liczba zgonów 727, a więc różnica wyniesie 292. Liczba ta stanowi ubytek liczby ludności wynikający bezpośrednio z urodzeń i zgonów.

Ponadto należy uwzględnić, że w latach 2026-2036 będą miały migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały. Zgodnie z definicją GUS migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy. GUS prognozuje, że przeważał będzie odpływ ludności, jednak różnica będzie stosunkowo niewielka.

Natomiast migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy. Tu zdecydowanie widoczne będą powroty z zagranicy na teren Gminy Sędziejowice.

Tabela 6. Prognozowany przez GUS ruch naturalny ludności, a także wielkość migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Sędziejowice w latach 2026-2036

Rok	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
	urodzenia	zgony	napływ	odpływ	imigracja	emigracja
2026	44	-66	66	67	1	1
2027	43	-60	61	65	11	0
2028	39	-65	56	65	20	0
2029	41	-62	60	64	6	0
2030	40	-60	63	68	5	0
2031	37	-67	60	68	3	0
2032	40	-73	59	64	3	0
2033	38	-64	58	67	1	0
2034	39	-70	60	68	1	0
2035	37	-69	63	69	1	0
2036	37	-71	64	66	1	0
suma	**435**	**-727**	**670**	**731**	**53**	**1**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Podsumowując, Główny Urząd Statystyczny prognozuje systematyczny spadek liczby ludności Gminy Sędziejowice, który będzie wynikał głównie z ujemnego ruchu naturalnego (nadwyżka zgonów nad urodzeniami).

Jednocześnie należy zauważyć, że trend zmniejszania liczby ludności nie jest przesądzony, gdyż dane GUS opierają się na uśrednionych w skali kraju wskaźnikach, które z racji ogólności

nie mogą uwzględniać wszystkich czynników, które determinować będą liczbę ludności w najbliższych latach.

Gmina Sędziejowice realizuje obecnie, a także ma w planach szereg działań i inwestycji, które bez wątpienia zachęcą obecnych mieszkańców do pozostania na jej terenie. W perspektywie najbliższych lat mogą przekonać także osoby mieszkające poza Gminą Sędziejowice do zamieszkania właśnie na jej obszarze. Wśród takich pozytywnych działań realizowanych przez władze Gminy oraz inne podmioty tu działające należy wymienić:

- rozbudowę sieci wodociągowej i systemu odbioru i oczyszczania ścieków,
- inwestycje w drogi, chodniki, ścieżki rowerowe,
- poprawę dostępności szkół, przedszkoli,
- budowę żłobka,
- zwiększenie jakości kształcenia,
- inwestycje w edukację,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- poprawę oferty inwestycyjnej Gminy Sędziejowice,
- wspieranie przedsiębiorczości,
- wsparcie osób znajdujących się w kryzysach różnego rodzaju, pomoc społeczną, psychologiczną, itd.,
- poprawę oferty sportowej i rekreacyjnej oraz dostosowanie jej do potrzeb wszystkich grup wiekowych,
- poprawę jakości opieki zdrowotnej,
- optymalizację organizacji dowozu dzieci i młodzieży do szkół oraz poprawę jakości transportu publicznego,
- zwiększenie dostępności przestrzeni dla wszystkich użytkowników, np. usunięcie barier architektonicznych w postaci wysokich krawężników,
- poprawę oferty dla spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- aktywizację osób starszych i poprawę ich poziomu życia,
- organizację wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,

- poprawę jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ogrzewania, termomodernizację budynków dzięki wykorzystaniu ogólnodostępnych źródeł finansowania np. programu Czyste Powietrze,
- promocję Gminy Sędziejowice w regionie i kraju jako miejsca dobrego do osiedlenia się,
- promowanie walorów i zasobów Gminy Sędziejowice (zróżnicowane i czyste środowisko przyrodnicze, cisza, spokój) jako miejsca atrakcyjnego dla wypoczynku i rekreacji,
- zwiększenie atrakcyjności ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej,
- polepszenie estetyki i wyglądu przestrzeni ogólnodostępnych,
- poprawę obsługi interesantów w placówkach obsługujących mieszkańców.

Warto w tym miejscu przypomnieć wyniki ankietyzacji przeprowadzonej w 2025 r. na cele opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2026-2036”. Jedno z zadanych pytań dotyczyło ogólnych ocen następujących stwierdzeń:

1. Gmina dotychczas dobrze wykorzystywała możliwości rozwoju.
2. Gmina jest obecnie dobrym miejscem do życia i rozwoju.
3. Gmina będzie za 10 lat dobrym miejscem do życia i rozwoju.

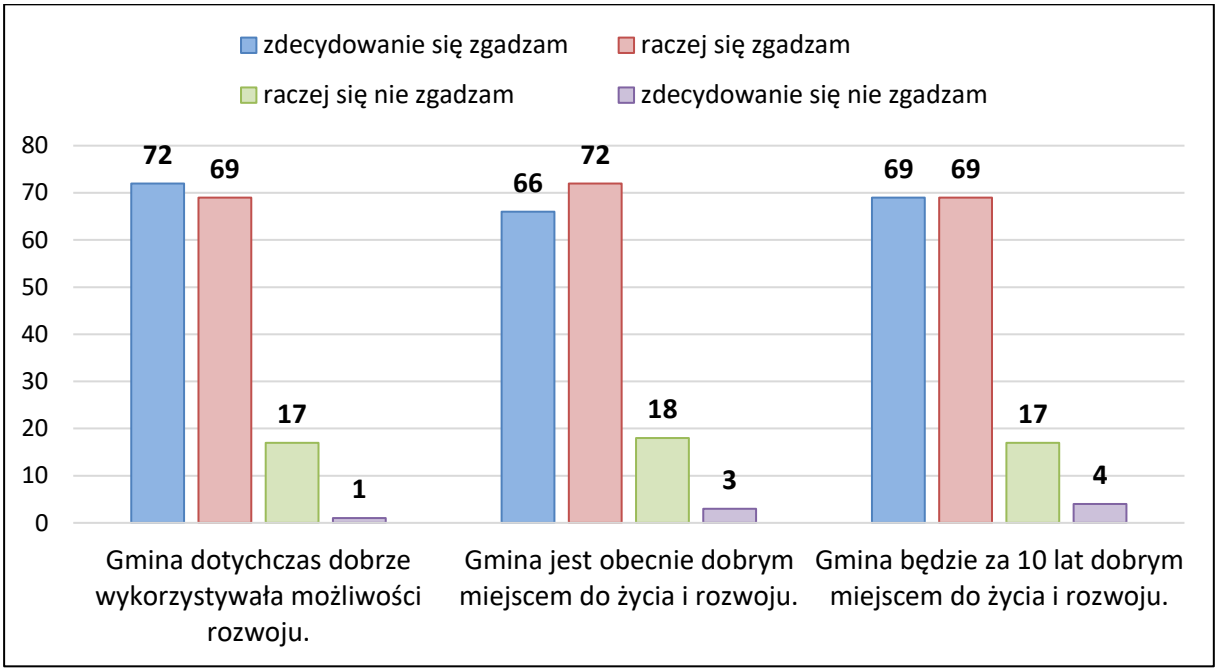
Udzielone odpowiedzi wskazały, że osoby ankietowane dobrze oceniają dotychczasowe wykorzystanie możliwości rozwoju Gminy Sędziejowice i uważają, że jest to obecnie dobre miejsce do życia. Ponadto z optymizmem patrzą na Gminę Sędziejowice jako miejsce do życia i rozwoju za 10 lat. Nieliczni ankietowani nie zgadzają się ze stwierdzeniami zapisanymi w ankiecie. Liczbę wszystkich odpowiedzi przedstawiono w tabeli.

Tabela 7. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Sędziejowice?”

Stwierdzenie	zdecydowanie się zgadzam	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	zdecydowanie się nie zgadzam
Gmina dotychczas dobrze wykorzystywała możliwości rozwoju.	72	69	17	1
Gmina jest obecnie dobrym miejscem do życia i rozwoju.	66	72	18	3
Gmina będzie za 10 lat dobrym miejscem do życia i rozwoju.	69	69	17	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Rozkład wszystkich odpowiedzi przedstawiono w formie ryciny.

Rycina 2. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Sędziejowice?”
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Biorąc pod uwagę powyższe informacje należy dość ostrożnie traktować prognozy GUS dotyczące spadku liczby mieszkańców Gminy Sędziejowice w najbliższych latach. Prognoza bazowała na danych dostępnych przed 2023 r. (jako rok bazowy przyjęto 2022).

Od tego czasu w Gminie Sędziejowice podjęto szereg działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej. Działania te będą kontynuowane, aby jeszcze bardziej wzmocnić pozycję opisywanego obszaru i przeciwdziałać zmniejszeniu liczby ludności, natomiast w wariancie optymistycznym do wzrostu liczby mieszkańców.

2.3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Na terenie Gminy Sędziejowice funkcjonują następujące obiekty wychowania szkolno-przedszkolnego:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach (szkoła podstawowa i przedszkole).
2. Zespół Szkół w Marzeninie (szkoła podstawowa i przedszkole).
3. Przedszkole w Dobrej.

W skład **Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach** wchodzi Szkoła Podstawowa im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach oraz Przedszkole Publiczne w Sędziejowicach.

Budynek szkoły podstawowej mieści się na przy ulicy Powstańców 1863 roku nr 6 w Sędziejowicach. Szkoła Podstawowa w Sędziejowicach posiada 22 klasopracownie, w tym 2 pracownie komputerowe i dostęp do szerokopasmowego Internetu. Szkoła dysponuje świetlicą i biblioteką szkolną, dwoma salami gimnastycznymi, boiskiem sportowym, placem zabaw oraz punktem dydaktycznym - „Szkolna skarbnica wiedzy i rozrywki”.

Przedszkole Publiczne w Sędziejowicach mieści się w odrębnym budynku oddanym do użytku w 2021 r. zlokalizowanym w Sędziejowicach - Kolonii 12D. Posiada sześć nowoczesnych pracowni, salę widowiskową, salę zabaw, salę terapii sensorycznej, salę terapii Tomatisa i logopedyczną, szatnię, gabinety, pomieszczenia socjalne oraz recepcję.

W skład **Zespołu Szkół w Marzeninie** wchodzi Szkoła Podstawowa im. Jakuba Szymkiewicza w Marzeninie oraz Przedszkole w Marzeninie. Budynek Zespołu Szkół w Marzeninie mieści się w miejscowości Marzenin przy ul. Łaskiej 7.

W Zespole znajdują się 3 pracownie dydaktyczne (przedszkole) i 9 klasopracowni, w tym jedna pracownia komputerowa z dostępem do szerokopasmowego internetu. W budynku znajduje się biblioteka szkolna, gabinet wczesnego wspierania rozwoju, gabinet do terapii integracji sensorycznej oraz radiowęzeł. Zespół Szkół w Marzeninie dysponuje salą gimnastyczną oraz boiskiem sportowym, na którego terenie znajdują się: scena widowiskowa, boisko do gry w siatkówkę plażową, boisko wielofunkcyjne, boisko trawiaste do gry w piłkę nożną, bieżnię, skocznię do skoku w dal.

Należy zwrócić uwagę na zrealizowane zadania inwestycyjne na terenie Zespołu Szkół w Marzeninie. W ramach realizacji zadania pn. „Poprawa jakości kształcenia ogólnego w Zespole Szkół w Marzeninie poprzez rozbudowę istniejącej infrastruktury” dofinansowanego ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, dobudowano około 600 m^2 nowej powierzchni. Została ona połączona korytarzami z dotychczasową bryłą. W jej skład wchodzą sale lekcyjne, sala przedszkolna, szatnia, stołówka / świetlica i część kuchni. W istniejącej wcześniej infrastrukturze budynku zmieniono układ części sal lekcyjnych, zmodernizowano toalety, powstały szatnie sportowe, wymieniono instalację

elektryczną, elementy instalacji wodno-kanalizacyjnych, zmieniono poszycie dachowe. Do istniejącego źródła energii cieplnej (piec olejowy) dołączono system hybrydowy, w którym energia generowana przez panele fotowoltaiczne zasila pompy ciepła. Gmach został wyposażony w windę i dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i elementów układu c.o. w „starej” części szkoły oraz rozbudowa hali sportowej, to kolejne etapy prac, których wykonanie pozwoli w pełni zaspokoić potrzeby społeczności lokalnej.

Przedszkole w Dobrej znajduje się w zmodernizowanym budynku poszkolnym w miejscowości Dobra pod numerem 49. W części dydaktycznej budynku są usytuowane 3 sale przedszkolne (2 wyposażone w tablice interaktywne), gabinet logopedy, gabinet dyrektora, szatnia, rozdzielnia z jadalnią, zespół sanitarny, pomieszczenia magazynowe i socjalne oraz komunikacja.

2.4. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie Gminy Sędziejowice funkcjonują liczne organizacje pozarządowe (NGO). Zauważyć należy, że nie ma jednego rejestru obejmującego wszystkie organizacje pozarządowe w rozumieniu potocznym. Dlatego różne listy NGO mogą się między sobą wyraźnie różnić. Dla fundacji, stowarzyszeń i wielu innych organizacji społecznych podstawowym rejestrem jest Krajowy Rejestr Sądowy (KRS), prowadzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości. KRS zawiera m.in. rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych oraz fundacji. Istnieją ponadto organizacje działające w innych formach prawnych albo podlegające dodatkowym ewidencjom. Dlatego w niniejszej strategii nie prezentuje się pełnego wykazu organizacji pozarządowych, gdyż mógłby on być niepełny, a ponadto ewidencja jest na bieżąco aktualizowana i będzie miało to miejsce w czasie realizacji niniejszej strategii.

Gmina Sędziejowice wyraża gotowość współpracy z każdą organizacją pozarządową, po rozpatrzeniu zasadności takiej współpracy. W szczególności ważna będzie współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich i Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, których wykaz przedstawiono w tabeli. Wśród przykładów innych organizacji pozarządowych działających na opisywanym terenie można wymienić: Stowarzyszenie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Gminy Sędziejowice, Stowarzyszenie Sędziejowice na Plus, Stowarzyszenie Muzyczne DRUH,

Stowarzyszenie Sędziejowicki Basket czy Stowarzyszenie Gminny Klub Sportowy Sędziejowice.

Tabela 8. Koła Gospodyń Wiejskich i Ochotnicze Straże Pożarne funkcjonujące na terenie Gminy Sędziejowice

Organizacja pozarządowa	Adres
Koło Gospodyń Wiejskich „Pruszkowianki” w Pruszkowie	ul. Główna 1/1, Pruszków
Koło Gospodyń Wiejskich „Grabianki” w Grabi	Grabia 23
Koło Gospodyń Wiejskich „Sobiepanie” w Sobiepanach	Sobiepany 13
Koło Gospodyń Wiejskich w Kamostku	Kamostek 43
Koło Gospodyń Wiejskich Przymiłów w Przymiłowie	Przymiłów 4
Koło Gospodyń Wiejskich w Brzeskach	Brzeski 34
Koło Gospodyń Wiejskich „Kustrzyce”	Kustrzyce 11
Koło Gospodyń Wiejskich w Rososzy	Rososza 28A
Koło Gospodyń Wiejskich w Siedlcach	Siedlce 28
Koło Gospodyń Wiejskich w Podulach	Podule 19
Koło Gospodyń Wiejskich Grabno-Zamość	Grabno 2
Koło Gospodyń Wiejskich w Marzeninie	ul. Zduńska 1A, Marzenin
Koło Gospodyń Wiejskich w Sędziejowicach	ul. Łódzka 2, Sędziejowice
Koło Gospodyń Wiejskich „Dobrowianki” w Dobrej	Dobra 49
Koło Gospodyń Wiejskich Brodłejki w Brodach	Brody 19
Koło Gospodyń Wiejskich „Wrzesinianki” we Wrzesinach	Wrzesiny 20A
Koło Gospodyń Wiejskich w Lichawie „Lichawianki”	Lichawa 58B
Koło Gospodyń Wiejskich „Paka Bilewiaka” w Bilewie	Bilew 56A
Koło Gospodyń Wiejskich Dziarskie Babki w Korczyskach	Korczyska 12B
Koło Gospodyń Wiejskich Kozubianki w Nowych i Starych Kozubach	Nowe Kozuby 3B
Koło Gospodyń Wiejskich „Żagielki” w Żaglinach	Żagliny 79
Ochotnicza Straż Pożarna Bilew	Bilew 26
Ochotnicza Straż Pożarna Brzeski	Brzeski 34
Ochotnicza Straż Pożarna Grabia	Grabia 23
Ochotnicza Straż Pożarna Kamostek	Kamostek 43
Ochotnicza Straż Pożarna Grabno	Grabno 2
Ochotnicza Straż Pożarna Marzenin	ul. Łaska 5, Marzenin
Ochotnicza Straż Pożarna Pruszków	ul. Główna 16, Pruszków
Ochotnicza Straż Pożarna Sędziejowice	ul. Łódzka 2, Sędziejowice
Ochotnicza Straż Pożarna Sobiepany	Sobiepany 13
Ochotnicza Straż Pożarna Żagliny	Żagliny 79
Ochotnicza Straż Pożarna Siedlce	Siedlce 29

Źródło: dane Urzędu Gminy Sędziejowice

Współpraca Gminy Sędziejowice z organizacjami pozarządowymi prowadzona jest m.in. w zakresie udzielanych dotacji na realizację zadań publicznych.

Gmina Sędziejowice na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ogłasza corocznie otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych.

2.5. POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sędziejowicach z siedzibą w Sędziejowicach przy ul. Wieluńskiej 7 jest jednostką organizacyjną Gminy Sędziejowice.

Zajmuje się prowadzeniem postępowań w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, w tym: przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń pieniężnych, organizowaniem pomocy w formie usług opiekuńczych, realizowaniem programów i projektów, w spieraniem rodzin, w tym prowadzeniem pracy socjalnej, wsparciem dla seniorów i osób z niepełnosprawnością, przeciwdziałaniem przemocy i uzależnieniom, wypożyczaniem sprzętu rehabilitacyjnego, współdziałaniem z organizacjami pozarządowymi oraz nadzorowaniem prac społecznie użytecznych.

GOPS realizuje zadania wynikające z rządowych programów bądź innych norm prawnych, wykonuje pracę socjalną, analizuje i ocenia zjawiska rodzące zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, rozwija różne formy pomocy w ramach potrzeb mieszkańców, a także zajmuje się realizacją innych zadań zleconych przez Gminę.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy i zlecone gminie wynikające z ustaw o:

- pomocy społecznej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- karcie dużej rodziny,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,

- pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu.

Silnymi stronami GOPS w Sędziejowicach są:

- zróżnicowanie usług – GOPS oferuje szeroki wachlarz usług, obejmujących pomoc materialną, doradczą, psychologiczną oraz wsparcie w zakresie opieki nad seniorami i osobami z niepełnosprawnościami,
- dostępność i lokalność – GOPS jest dobrze zlokalizowany i łatwy do osiągnięcia dla mieszkańców Gminy Sędziejowice, co zwiększa dostępność świadczonych usług,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, która umożliwia realizację dodatkowych programów wsparcia,
- doświadczona i zaangażowana kadra pracowników,
- dobra znajomość środowiska lokalnego i potrzeb mieszkańców,
- wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży.

Ograniczeniami i zagrożeniami dla GOPS w Sędziejowicach są:

- pokoleniowe uzależnienia rodzin od korzystania z pomocy społecznej,
- ograniczone zasoby finansowe w stosunku do rosnących potrzeb społecznych,
- obciążanie GOPS odpowiedzialnością za wszystkie niepokojące sygnały mające miejsce w środowisku rodzinnym i szkolnym,
- obciążenie kadry dużą biurokracją i obowiązkami administracyjnymi, w związku z tym zbyt mało czasu na obsługę wywiadów środowiskowych,
- brak wystarczającej liczby pomieszczeń do obsługi osób korzystających z pomocy społecznej.

Wybrane dane dotyczące realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 9. Ujęcie wskaźnikowe realizowanych zadań z zakresu pomocy społecznej w ujęciu wieloletnim

Wskaźnik / forma pomocy społecznej	Kwota wydatków w danym roku (zł)					Zmiana 2020-2024
	2020	2021	2022	2023	2024	
Liczba osób - beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	403	374	421	431	436	**+33**
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego - ogółem	134	142	149	160	161	**+27**
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – poniżej kryterium dochodowego	85	77	86	69	72	**-13**
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – powyżej kryterium dochodowego	49	65	63	91	89	**+40**
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego - ogółem	254	234	263	267	269	**+15**
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – poniżej kryterium dochodowego	143	121	137	103	105	**-38**
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – powyżej kryterium dochodowego	111	113	126	164	164	**+53**
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	204	164	133	99	60	**-144**
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	391	327	274	211	135	**-256**
Liczba dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	362	304	259	198	126	**-236**
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	31,6	26,6	23,0	17,8	11,4	**-20,20**
Kwota świadczeń rodzinnych (tys. zł)	1 706	1 592	1 515	1 605	1 734	**+28**
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami (tys. zł)	769	664	554	434	276	**-493**
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych (tys. zł)	210	207	212	225	235	**+25**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej jako ośrodek wsparcia w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, zapewniając 40 miejsc dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizuje **Środowiskowy Dom Samopomocy w Sędziejowicach (ŚDS)**.

Siedzibą jest lokal w budynku Gminnym Ośrodku Kultury w Sędziejowicach, przy ul. Wieluńskiej 7. Budynek jest pozbawiony barier architektonicznych. Zajęcia odbywają się w dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych salach przez 5 dni w tygodniu w godzinach 7:30 – 15:30.

Działalność ośrodka wsparcia stanowi ważną część pracy na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie zamieszkujących na terenie Gminy Sędziejowice jak również gmin sąsiednich: Buczek i Zapolice.

W Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są następujące **formy wsparcia**:

1. Trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi.
2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury.
3. Trening umiejętności komunikacyjnych, w tym: z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej.
4. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych.
5. Poradnictwo psychologiczne.
6. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.
7. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym: uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia.
8. Terapia ruchowa, w tym: zajęcia sportowe, turystyka, rekreacja.

Środowiskowy Dom Samopomocy posiada nowoczesne i wyposażone w niezbędny sprzęt pracownie takie jak: kulinarna i gospodarstwa domowego, robótek ręcznych, komputerowa, rehabilitacyjna, pokój psychologa i pracownika socjalnego, pokój ciszy – Sala Doświadczania

Świata, sala ogólna. ŚDS umożliwia uczestnikom spożywanie gorącego posiłku przygotowanego przez firmę cateringową.

Na bieżąco dokonuje się niezbędnych remontów i napraw, doposaża się pracownie, aby wciąż poprawiać warunki pracy, a przede wszystkim podnosić standard świadczonych usług osobom niepełnosprawnych przebywających w Środowiskowym Domu Samopomocy.

Efektem prowadzonych treningów w Środowiskowym Domu Samopomocy w Sędziejowicach jest poprawa komunikacji interpersonalnej, integracja uczestników, identyfikacja z ŚDS i poczucie współodpowiedzialności za miejsce wspólnych spotkań i panującą tam atmosferę. Następstwem prowadzonych zajęć jest poprawa samodzielności i aktywności Uczestników, jak również umiejętności wzajemnej współpracy oraz nauka zasad demokracji i samorządności.

Zdobyta wiedza dotycząca chorób psychicznych pozwoliła w znacznym stopniu uczestnikom radzić sobie z ich objawami. Dobra współpraca między zespołem terapeutycznym, a uczestnikami oraz odpowiednia atmosfera między uczestnikami zagwarantowała lepsze efekty pracy w poszczególnych dziedzinach życia.

Rezultatami korzystania z oferty Środowiskowego Domu Samopomocy może w dłuższej perspektywie stać się punktem wyjścia do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, podjęcia pracy lub uzupełnienia wykształcenia.

ŚDS realizuje zadania wynikające z Rocznego Planu Pracy zatwierdzonego przez Wójta Gminy i zaakceptowanego przez Wojewodę Łódzkiego.

ŚDS dysponuje własnym 18-osobowym autobusem dostosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych i zapewnia usługi transportowe.

2.6. KULTURA i BIBLIOTEKI

Działalność kulturalna w gminie Sędziejowice prowadzona jest głównie za sprawą Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej.

Siedzibą Gminnego Ośrodka Kultury w Sędziejowicach jest lokal w budynku, przy ul. Wieluńskiej nr 7. GOK prowadzi aktywną działalność kulturalną - działają przy nim liczne sekcje i zespoły:

- Zespół Pieśni i Tańca Seniorów „Ziemia Sędziejowicka”,
- Zespół Pieśni i Tańca „Sędziejowiczanie” przy Zespole Szkół Rolniczych w Sędziejowicach,
- Kapela Ludowa „Grabianie”,
- Zespół Pieśni i Tańca „Mali Sędziejowiczanie”,
- Kapela Podwórkowa „Sędziej”,
- Zespół Śpiewaczy „Sędziejowianki”,
- Strażacka Orkiestra Dęta „Druh”,
- Studio Piosenki „Metrum”.

Organizacją wspierającą działalność kulturalną i rozwój gospodarczy Gminy oraz propagującą jest również utworzone w 2007 r. Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Gminy Sędziejowice, które rozwija inicjatywy podnoszące świadomość mieszkańców na wielu płaszczyznach życia.

Działania GOK w Sędziejowicach w zakresie zapewnienia spędzania wolnego czasu to również **wydarzenia**, w których biorą udział zespoły tworzone przy GOK m.in.:

1. Święto Trzech Króli.
2. „Wieczór kolęd”.
3. Koncert z okazji Dnia Babci i Dziadka.
4. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.
5. Bal Seniora.
6. „Tłusty Czwartek” dla Klubu Seniora.
7. Koncert z okazji Dnia Kobiet.
8. Dzień Matki.
9. 11 listopada Święto Odzyskania Niepodległości.
10. Koncert Bożonarodzeniowy i Kiermasz Bożonarodzeniowy.
11. Wyjazdy i turnusy turystyczne.

Gminna Biblioteka Publiczna w Sędziejowicach jest samorządową instytucją kultury Gminy Sędziejowice, której celem jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych jej mieszkańców.

Siedzibą **Gminnej Biblioteki Publicznej** jest lokal na parterze budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Sędziejowicach, przy ul. Wieluńskiej 7. Placówka jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. GBP posiada **filie** w Pruszkowie, Marzeninie i w Siedlcach.

Gminna Biblioteka Publiczna aktywnie realizuje projekty edukacyjne i kulturalne, będące odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Wśród kluczowych działań znajdują się:

- udział w ogólnopolskich akcjach promujących czytelnictwo,
- cykliczne programy wakacyjne i feryjne dla dzieci i młodzieży,
- projekty w partnerstwie z lokalnymi instytucjami,
- wyjazdy kulturalne, warsztaty, spotkania autorskie,
- działania finansowane ze środków Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, programów Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i innych instytucji,
- elastyczne reagowanie na możliwości udziału w nowych naborach grantowych.

W kolejnych latach planowane jest rozszerzanie oferty projektowej, również w obszarach rozwijania kompetencji cyfrowych, integracji międzypokoleniowej oraz zwiększania dostępności kultury na obszarach wiejskich.

Tabela 10. Dane dotyczące bibliotek i czytelnictwa na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
księgozbiór (liczba woluminów)	23 987	24 790	25 587	26 240	25 766	**+1 779**
czytelnicy w ciągu roku (osób)	813	941	1 179	1 233	1 132	**+319**
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz (liczba woluminów)	17 004	18 591	22 573	20 026	16 321	**-683**
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	1 570	1 562	1 557	1 551	1 537	**-33**
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	3 819,0	3 967,7	4 109,0	4 230,2	4 191,6	**+372,60**
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	129	150	189	199	184	**+55**
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	20,9	19,8	19,1	16,2	14,4	**-6,50**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Pomimo aktywnej działalności i dużego zaangażowania w rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej, Gminna Biblioteka Publiczna w Sędziejowicach mierzy się z kilkoma istotnymi **ograniczeniami**, które wpływają na komfort pracy i jakość świadczonych usług:

- brak odpowiedniego zaplecza magazynowego – biblioteka nie posiada dedykowanego magazynku na sprzęt techniczny i materiały wykorzystywane podczas zajęć, co utrudnia ich przechowywanie oraz organizację wydarzeń,
- konieczność modernizacji infrastruktury – część pomieszczeń biblioteki, zarówno w głównej siedzibie, jak i filiach, wymaga doprowadzenia do nowoczesnych standardów technicznych i funkcjonalnych (np. dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, estetyka wnętrz),
- zagrożenie wykluczeniem cyfrowym części użytkowników – mimo starań biblioteki, część mieszkańców, zwłaszcza starszych, może mieć ograniczony dostęp do usług online lub kompetencji cyfrowych, co wymaga dodatkowego wsparcia i działań edukacyjnych.

Biblioteka Publiczna w Sędziejowicach planuje kontynuację oraz rozwój dotychczasowych działań kulturalnych, edukacyjnych i społecznych. W perspektywie lat 2026–2036 biblioteka zamierza.

- kontynuować realizację i rozwijać inicjatywy promujące czytelnictwo, takie jak: Dyskusyjny Klub Książki, Rajd Rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz”, Narodowe Czytanie, Mała Książka – Wielki Człowiek, Tata Też Czyta,
- aktywnie pozyskiwać środki finansowe na działalność z programów takich jak NPRCz (Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa) oraz programy ministerialne i grantowe ogłaszane w ciągu roku,
- rozwijać współpracę z lokalnymi instytucjami i partnerami: Środowiskowym Domem Samopomocy w Sędziejowicach, szkołami, przedszkolami, jednostkami gminnymi, Urzędem Gminy, a także innymi bibliotekami,
- organizować wydarzenia kulturalne i edukacyjne, w tym wyjazdy do teatrów, wycieczki tematyczne, spotkania autorskie i warsztaty dla różnych grup wiekowych, różnorodne wystawy,
- prowadzić cykliczne zajęcia edukacyjno-animacyjne dla dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich, obejmujące m.in. warsztaty plastyczne, gry i zabawy integracyjne, spotkania z ciekawymi gośćmi oraz zajęcia rozwijające kreatywność i zainteresowania czytelnicze,

- wzmacniać rolę biblioteki jako lokalnego centrum kultury, edukacji i integracji społecznej, odpowiadającego na bieżące potrzeby mieszkańców.

2.7. SPORT i REKREACJA

Celem Gminy Sędziejowice w zakresie sportu i rekreacji jest prowadzenie i propagowanie działań o charakterze sportowym i rekreacyjnym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie upowszechniania sportu i rekreacji ruchowej w szczególności podejmowanie działań dla zapewnienia rozwoju psychofizycznego oraz uzdolnień i sprawności fizycznej człowieka, a także dla zachowania zdrowia w szczególności mieszkańców Gminy Sędziejowice.

Gmina podejmuje również inicjatywy o charakterze ogólnodostępnym, w tym organizację wydarzeń sportowo-rekreacyjnych integrujących lokalną społeczność, takich jak biegi gminne oraz turnieje piłki siatkowej, promujące aktywny tryb życia, profilaktykę zdrowotną oraz korzystanie z lokalnej infrastruktury sportowej i terenów rekreacyjnych. Jednocześnie Gmina wspiera oddolne inicjatywy mieszkańców np. w zakresie morsowania, m.in. poprzez działania promocyjne.

Gmina dysponuje stadionem w Sędziejowicach oraz **obiektami sportowymi** zlokalizowanymi przy Zespołach Szkół w Sędziejowicach i Marzeninie:

- boisko sportowe w Sędziejowicach,
- boisko przyszkolne w Marzeninie,
- hala sportowa przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Władysława Grabskiego w Kolonii Sędziejowice,
- sale gimnastyczne przy szkołach w Sędziejowicach i Marzeninie.

Stadion Gminny w Sędziejowicach wyposażony wcześniej w nową bieżnię, w 2021 r. został wzbogacony o wielofunkcyjne boisko umożliwiające grę w koszykówkę, siatkówkę oraz piłkę nożną. W 2022 r. nastąpiła modernizacja polegająca na wymianie nawierzchni bieżni na stadionie sportowym przy Zespole Szkół w Marzeninie.

Działalność sportowa w Gminie Sędziejowice odbywa się przede wszystkim w ramach **klubów sportowych**: Gminny Klub Sportowy Sędziejowice oraz „Sędziejowicki Basket”,

a także w ramach zajęć dodatkowych i sekcji działających w ZSO Nr 1 w Sędziejowicach i ZS w Marzeninie.

Ponadto w Gminie funkcjonują:

- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Łasku z siedzibą w Sędziejowicach,
- Koło Wędkarskie „Kormoran”,
- Sekcja Karate Tradycyjnego.

2.8. OCHRONA ZDROWIA

Gminny Ośrodek Zdrowia w Sędziejowicach (GOZ), to podmiot leczniczy niebędący przedsiębiorcą prowadzony w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Siedzibami GOZ są lokale w budynkach w Sędziejowicach przy ul. Wieluńskiej 8 oraz w Marzeninie przy ul. Zduńskiej 11.

Gminny Ośrodek Zdrowia w Sędziejowicach prowadzi usługi w następującym zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej dla osób ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia, którzy złożyli w GOZ Sędziejowice deklarację do lekarza POZ zatrudnionego,
- higieny szkolnej dla wszystkich uczniów, uczących się w szkołach gminnych,
- gabinetu położnej środowiskowo-rodzinnej dla kobiet ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- poradni ginekologiczno-położniczej,
- rehabilitacji leczniczej.

Pod opieką Gminnego Ośrodka Zdrowia znajduje się 5,6 tys. osób. Teren działania obejmuje mieszkańców gminy Sędziejowice.

W ramach projektu "Usługi opiekuńcze na terenie Gminy Sędziejowice" prowadzona jest **wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego** współfinansowana z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej 09-IX Włączenie Społeczne, 02-IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poddziałania 01-IX.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W październiku 2022 r. zawarto umowę na zakup sprzętu o wartości 44 445,16 zł (brutto). Dostępne są: łóżka elektryczne, materace przeciwodleżynowe, kule łokciowe, taborety pod prysznic, koncentrator tlenu z nebulizatorem, koncentrator tlenu z jonizacją, wózki inwalidzkie, podnośniki elektryczne, rower rehabilitacyjny, chodziki rehabilitacyjne, baseny sanitarne, rotory rehabilitacyjne, łóżko rehabilitacyjne z funkcją fotela, poduszki do siedzenia na wózku inwalidzkim, poduszki do siedzenia na wózku inwalidzkim przeciwodleżynowe, nasadka sedesowa, materace piankowe na łóżko, wózek elektryczny. Wypożyczalnia funkcjonuje w Pruszkowie ul. Główna 1. Koordynatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Funkcjonują dwie apteki – w Sędziejowicach i w Marzeninie.

III. SFERA GOSPODARCZA

3.1. AKTYWNOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2024 r. na terenie Gminy Sędziejowice prowadziło działalność 520 podmiotów gospodarki narodowej. Dominują podmioty małe, zatrudniające maksymalnie 9 osób – takich podmiotów jest 501. Zdecydowana większość to osoby fizyczne prowadzące jednoosobowe działalności gospodarcze. W sektorze prywatnym działa 498 podmiotów gospodarki narodowej.

Dane w ujęciu wieloletnim zestawiono w tabeli.

Tabela 11. Dane o aktywności podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem wg PKD*	459	483	502	521	520	**+61**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie	22	24	23	22	19	**-3**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w przemyśle i budownictwie	151	159	164	171	167	**+16**

Wyszczególnienie	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
Liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w pozostałych działach gospodarki	286	300	315	328	334	**+48**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających do 9 osób włącznie	438	463	483	502	501	**+63**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających 10-49 osób	16	16	15	15	15	**-1**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających 50-249 osób	5	4	4	4	4	**-1**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor publiczny - ogółem	20	20	21	21	21	**+1**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	16	16	17	17	17	**+1**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - ogółem	437	461	479	498	498	**+61**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	365	382	396	412	408	**+43**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - spółki handlowe	8	11	16	17	18	**+10**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1	**0**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2	2	**0**
Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	26	26	26	25	**+1**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego
*- uwaga GUS dotycząca liczby podmiotów wg sektorów własnościowych - nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe (podmioty prywatne i publiczne) nie sumują się na sektor ogółem.

Przeważający charakter działalności to handel, głównie w branży spożywczej i tekstylnej, transport i usługi (najwięcej w branży budowlanej oraz związanych z mechaniką samochodową).

Na terenie Gminy funkcjonują także przedsiębiorstwa zajmujące się głównie przetwórstwem rolno-spożywczym oraz przetwórstwem drewna.

Dane wskaźnikowe o podmiotach gospodarczych w ujęciu wieloletnim zestawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 12. Wskaźniki dotyczące aktywności gospodarczej na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	731	773	806	840	846	**115,00**
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	73	77	81	84	85	**12,00**
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	123,8	131,3	136,6	144,2	146,0	**22,20**
podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców	8,0	6,4	6,4	6,4	6,5	**-1,50**
podmioty MŚP (0-249 pracujących) na 10 tys. mieszkańców	731	773	806	840	846	**115,00**
podmioty gospodarcze w sekcjach J-N na 1000 mieszkańców	8,3	9,3	10,1	11,3	11,7	**3,40**
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	51	74	63	68	47	**-4,00**
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	5,08	7,35	6,25	6,78	4,70	**-0,38**
nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców	51	72	58	68	47	**-4,00**
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	86	125	106	116	81	**-5,00**
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	2	3	0	0	0	**-2,00**
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,16	0,32	0,00	0,00	0,00	**-0,16**
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	35	30	40	32	39	**4,00**
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	581	611	636	664	664	**83,00**
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	58	61	64	66	66	**8,00**

Wyszczególnienie	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym	9 841	10 383	10 776	11 406	11 457	**1 616,00**
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,84	10,38	10,78	11,41	11,46	**1,62**
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą nowo zarejestrowane w relacji do wyrejestrowanych w rejestrze REGON	187,5	210,5	145,8	195,0	109,1	**-78,40**
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	4,14	4,48	4,50	4,51	4,39	**0,25**
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	41	45	45	45	44	**3,00**
instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	305,0	331,3	298,8	249,5	250,0	**-55,00**
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	4,8	3,9	5,0	3,8	4,6	**-0,20**
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	3,13	2,17	2,56	0,00	0,00	**-3,13**
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	3,13	0,00	5,13	9,52	3,45	**0,32**
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	0,00	6,52	2,56	0,00	0,00	**0,00**
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	79,5	79,1	78,9	79,1	78,5	**-1,00**
udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	95,4	95,9	96,2	96,4	96,3	**0,90**
udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej	5,7	5,8	5,6	5,4	5,2	**-0,50**

Wyszczególnienie	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
podmioty gospodarki narodowej działające w sektorze rolno-spożywczym	6	8	9	9	8	**2,00**
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym	9,8	10,4	10,8	11,4	11,5	**1,70**
podmioty gospodarcze w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) na 1000 ludności	18,0	19,5	21,0	22,6	22,4	**4,40**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.2. TERENY INWESTYCYJNE

Gmina Sędziejowice posiada około 100 ha terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w obrębie Marzenin i Bilew, objęte są one obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który jednoznacznie przewiduje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych, składów, magazynów oraz zabudowy usługowej, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Takie zapisy umożliwiają lokalizację: zakładów produkcji specjalnej i przemysłowej, obiektów montażowych i serwisowych, magazynów wysokiego składowania, składów i centrów logistycznych, infrastruktury technicznej i zaplecza usługowego.

Oferowane przez Gminę Sędziejowice tereny położone są bezpośrednio przy łączniku drogi wojewódzkiej z węzłem drogi ekspresowej S8, w sąsiedztwie magistrali kolejowej Śląsk – Porty oraz nowo powstałego portu multimodalnego, który integruje transport drogowy i kolejowy.

Na zachodzie gminy, w miejscowości Pruszków, w bliskiej odległości od powyższego terenu inwestycyjnego, usytuowane są grunty zajmujące powierzchnię 25 ha przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod lokalizację obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zabudowy usługowej oraz elektrowni fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW oznaczone symbolami 1P/U/EF, 2P/U/EF, 3P/U/EF.

Oprócz wskazanych terenów inwestycyjnych na obszarze Gminy Sędziejowice są również tereny przeznaczone pod produkcję i usługi w MPZP w miejscowości Podule oraz objęte Strefa gospodarczą w Planie Ogólnym Gminy tereny położone wzdłuż drogi wojewódzkiej w miejscowości Lichwa oraz tereny położone w miejscowości Stare Kozuby.

Dużym perspektywicznym potencjałem ekonomicznym gminy Sędziejowice jest partnerstwo w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Zduńska Wola – Karsznice oraz tworzenie wspólnej Bazy Terenów Inwestycyjnych wokół S8, a także łącznik drogi wojewódzkiej 482 z węzłem komunikacyjnym drogi ekspresowej S8, usytuowanym w Marzeninie.

3.3. BEZROBOCIE

Powiatowy Urząd Pracy w Łasku podejmuje próby aktywizacji wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych, które spełniają kryteria dostępu do danej formy wsparcia. Wszystkie zarejestrowane osoby bezrobotne mogły korzystać z pośrednictwa pracy oraz doradztwa zawodowego. Dostępne w ujęciu wieloletnim 2020-2025 przedstawiono w tabeli.

Tabela 13. Formy wsparcia udzielane dla osób bezrobotnych z Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie osób bezrobotnych	Rok					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Prace interwencyjne	0	0	1	3	3	0
Roboty publiczne	7	7	7	4	8	9
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	3	8	8	3	3	4
Wyposażenie / doposażenie stanowiska pracy	1	1	0	0	0	1
Bon na zasiedlenie	0	0	1	3	0	0
Szkolenia zawodowe / w tym bon szkoleniowy	4/1	3/3	1/1	4/2	2/0	0/0
Staż	42	44	47	28	41	33
Prace społecznie użyteczne	8	10	10	9	8	10

Źródło: dane otrzymane od Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku

PUP w Łasku nie prowadził badań dotyczących przyczyn bezrobocia w Gminie Sędziejowice. Osoby bezrobotne z Gminy Sędziejowice, zarejestrowane w tutejszym Urzędzie Pracy, często podają jako przyczynę niepodejmowania pracy ograniczone możliwości dojazdu do miejsc pracy środkami transportu zbiorowego (wiele osób nie posiada własnego środka transportu). Z terenu Gminy Sędziejowice do PUP w Łasku napływa mało ofert pracy (średnio około 14 ofert na rok, w tym 50 % to oferty pracy subsydiowanej).

PUP w Łasku otrzymuje środki finansowe na działalność na dany rok i na podstawie przyznanych środków sporządza Roczny Plan Pracy jak również podział środków na poszczególne zadania zaplanowane do realizacji w danym roku.

Dane statystyczne w zakresie bezrobocia przedstawiono w tabeli.

Tabela 14. Dane o bezrobociu na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Wyszczególnienie osób bezrobotnych		Rok					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		**204**	**171**	**153**	**141**	**172**	**193**
Liczba miesięcy pozostawania bez pracy	do 1	16	16	12	11	16	9
	1-3	28	36	39	32	47	43
	3-6	31	25	24	22	28	28
	6-12	42	25	22	24	28	35
	12-24	48	23	17	26	27	41
	powyżej 24	39	46	39	26	26	37
Wiek	18-24	21	19	27	21	29	34
	25-34	44	38	30	28	36	35
	35-44	50	39	30	31	32	43
	45-54	44	33	25	31	39	41
	55-59	21	20	21	17	22	26
	60 lat i więcej	24	22	20	13	14	14
Wykształcenie	wyższe	17	13	7	10	14	13
	policealne i średnie zawodowe / branżowe	42	34	31	32	36	44
	średnie ogólnokształcące	13	9	17	12	14	22
	zasadnicze zawodowe / branżowe	74	59	57	44	63	60
	gimnazjalne / podstawowe i poniżej	58	56	41	43	45	54
Staż pracy ogółem (lat)	do 1 roku	30	31	30	28	28	31
	1-5	51	41	34	36	41	42
	5-10	40	34	28	25	37	43
	10-20	44	29	23	21	27	31
	20-30	20	17	20	17	21	21
	30 lat i więcej	12	9	6	7	5	8
	bez stażu	7	10	12	7	13	17

Źródło: dane otrzymane od Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku

Osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy będą mogły skorzystać z form wsparcia zgodnych z ustawą o rynku pracy i służbach zatrudnienia w zależności od dostępności środków finansowych z Funduszu Pracy, środków unijnych EFS+ lub z PFRON.

W roku 2026 kontynuowany jest projekt pt. „Aktywizacja zawodowa w powiecie łaskim (II)” realizowany przez PUP w Łasku w ramach Programu regionalnego Fundusze Europejskie dla

Łódzkiego 2021-2027. Okres realizacji projektu: 01.02.2025-31.12.2026 r. Wartość projektu: 4 050 821,44 zł, w tym na rok : 2025 w kwocie 2 025 410,72 zł, natomiast na rok 2026 w kwocie 2 025 410,72 zł.

W ramach projektu przewidziano następujące formy wsparcia:

- identyfikacja potrzeb uczestników projektu poprzez Indywidualny Plan Działania, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy (2025 r. – 107 osób, 2026 r. 107 osób),
- staże (2025 r. - 89 osób, 2026 r. – 89 osób),
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (2025 r. - 14 osób, 2026 r. – 14 osób),
- bon na zasiedlenie (2025 r. - 4 osoby, 2026 r. – 4 osoby).

3.4. ROLNICTWO

Dominującą funkcją gminy Sędziejowice jest rolnictwo. Funkcja ta wynika bezpośrednio z przeważającego udziału użytków rolnych w stosunku w ogólnej powierzchni gminy. Raport o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024 podaje, że udział gruntów rolnych w ogólnej powierzchni Gminy wynosi 63,08 %.

Bliższe informacje o rozmieszczeniu i strukturze gruntów użytkowanych rolniczo zawarto w zmianie Studium (…) uchwalonej w 2023 r. Największa powierzchnia użytków rolnych występuje w obrębie Kozuby Stare i Kozuby Nowe. Najniższy udział użytków rolnych posiadają Żagliny. Wśród użytków rolnych blisko 80 % stanowią grunty orne. Największe ich powierzchnie znajdują się w obrębach: Kozuby Stare i Nowe oraz Sędziejowice. Znaczne powierzchnie użytków zielonych znajdują się miejscowościach Niecenia i Bilew.

Przeważają gleby średnie 4 klasy bonitacyjnej. Najlepsze gleby – klasy 3 – występują w Sędziejowicach, Woli Wężykowej, Sobiepanach, Podulach, Brzeskach oraz Pruszkowie.

Procentowy udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych w Gminie Sędziejowice przedstawia się następująco:

- gleby klasy 1 i 2 – nie występują,
- gleby klasy 3 – 22,25 % gruntów rolnych,
- gleby klasy 4 – 34,90 % gruntów rolnych,
- gleby klasy 5 – 23,42 % gruntów rolnych,

- gleby klasy 6 – 19,43 % gruntów rolnych.

Ze względu na jakość gleb Gmina Sędziejowice posiada dobre warunki do realizacji produkcji rolnej. Na opisywanym terenie przeważają użytki rolne dobrej i średniej jakości i stanowią 57,65 % użytków rolnych.

W Gminie Sędziejowice znajduje się około 1 150 gospodarstw rolnych w tym 90 % o powierzchni do 10 ha, a tylko niespełna 10 % gospodarstw posiada obszar powyżej 10 ha. Struktura upraw na gruntach ornych w 2023 r.: pszenżyto ozime, jare - 700 ha, pszenica ozima, jara - 710 ha, żyto ozime, jare - 490 ha, mieszanki zbożowe ozime, jare - 500 ha, kukurydza na ziarno i paszę - 560 ha, rzepak ozimy, jary - 280 ha, jęczmień ozimy, jary – 230 ha, ziemniaki jadalne - 20 ha.

Wzrostowi efektywności produkcji rolnej nie sprzyja utrzymujące się rozdrobnienie gospodarstw rolnych na terenie gminy. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadających na jedno gospodarstwo indywidualne wynosi około 6 ha, co w polskich warunkach jest wynikiem poniżej średniej krajowej, wynoszącej około 10 ha. Na tym tle struktura powierzchniowa gospodarstw na obszarze Gminy Sędziejowice prezentuje się niekorzystnie i wymaga dalszych zmian strukturalnych w celu zwiększania efektywności produkcji rolnej.

Położenie na terenie o stosunkowo wysokiej przydatności rolniczej gleb sprawia, że ekspansja przestrzenna zabudowy musi odbywać się kosztem terenów rolnych. Wskazana jest oszczędność w zajmowaniu nowych terenów rolnych na cele inwestycyjne oraz zachowanie najwartościowszych terenów rolnych dla celów produkcji rolnej.

Fundamentem gwarantowanego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w krajach UE, w tym również Gminy Sędziejowice jest Wspólna Polityka Rolna. Cele WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji oraz cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Zakres tematyczny działań realizowanych przez Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łasku wynika przede wszystkim z ustawowych zadań i potrzeb zgłaszanych przez odbiorców, ale także z priorytetów określanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dzięki temu Ośrodek wspiera wdrażanie różnego rodzaju strategii i programów wobec wsi i rolnictwa, np. dotyczącego ochrony klimatu i środowiska, bioasekuracji czy też rozwoju obszarów wiejskich.

Na terenie Gminy Sędziejowice ODR w kolejnych latach będzie dążył do realizacji m.in. następujących celów:

- poprawę pozycji rolników,
- przyczyniania się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
- wspierania zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak: woda, gleba i powietrze,
- przyczyniania się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
- przyciągania młodych rolników i ułatwienia rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
- promowania zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
- poprawę reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt oraz celu przekrojowego: modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystania.

  Ponadto wzorem z lat ubiegłych ODR planuje działania w zakresie:
- doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin,
- stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków,
- integrowanej produkcji roślin,
- szkoleń dotyczących badania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin.

W Programie Działalności ODR uwzględnione będą działania w formie doradztwa grupowego oraz zespołów tematycznych, a także działania na rzecz rozwoju sieci gospodarstw demonstracyjnych. Szczególnym, przekrojowym zadaniem, dotyczącym wszystkich obszarów

działań ODR, jest wspieranie wymiany i innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich, we współpracy z różnymi podmiotami otoczenia rolnictwa.

3.5. TURYSTYKA

Ze względu na wysokie **walory środowiska przyrodniczego i kulturowego** Gminy ważną funkcją jest także rekreacja, rozwinięta głównie nad rzeką Grabią oraz w pobliżu kompleksów leśnych w sołectwach: Grabno, Grabica, Sobiepany, Kozuby, Brzeski, Kustrzyce, Niecenia.

W miejscowościach tych skupia się przede wszystkim indywidualna zabudowa rekreacji indywidualnej. Gmina jest atrakcyjna pod względem krajobrazowym. Rzeka Grabia, która przepływa przez opisywany teren z północy na południe, powoduje, że krajobraz tego obszaru jest bardzo urozmaicony. Znajdują się tutaj dość duże kompleksy leśne, kompleksy łąk naturalnych i starorzecza.

Przez teren Gminy przebiega żółty szlak pieszy – Szlak Młynów nad Grabią, łączący zachowane zabytki techniki w postaci sześciu dawnych młynów wodnych zbudowanych nad rzeką Grabią z wysokimi walorami przyrodniczymi doliny. Szlak rozpoczyna się na dworcu PKP w Kolumnie, a kończy w Siedlcach Łaskich. Południowa część szlaku wiedzie przez Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki (trasa szlaku: Kolumna – Łask – Orchów – Mikołajówek – Okup Fabryczny – Zielęcice – Nicenia – Wola Marzeńska – Marzenin – Kustrzyce – Lichawa – Emilianów – Brody – Brzeski – Kozuby – Grabica – Wola Wężykowa – Zamość – Grabno – Siedlce Łaskie PKP). Przez opisywany obszar przebiegają również:

- szlak kajakowy na rzece Grabi,
- Łódzki Szlak Konny,
- szlak rowerowy Osad Młyńskich i Ekofarm nad Grabią,
- regionalny szlak rowerowy - Skarby Ziemi Sieradzkiej - jeden z czterech części Szlaku Ziemi Sieradzkiej (relacji: Łask-Sędziejowice-Widawa-Burzenin-Brzeźnio-Złoczew-Brąszewice-Błaszki-Goszczanów-Warta-Sieradz-Szadek-Zduńska Wola),
- kulturowe szlaki samochodowe, które mają przebieg przez Gminę Sędziejowice: Szlak Frontu Wschodniego 1914-1918 oraz Szlak Romański.

Gmina posiada **ciekawą historię**, która może być **walorem turystycznym**.

Jak podano w Raporcie o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024, nazwa miejscowości Sędziejowice w łacińskim brzmieniu Zandeievici znalazła się w Bulli Gnieźnieńskiej papieża już w 1136 r., o czym przypomina napis wyryty w kamieniu w centrum wsi. W Woli Wężykowej urodził się Jan Wężyk (1575-1638) arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski. Mieszkańcy ziemi sędziejowickiej brali czynny udział w walkach narodowowyzwoleńczych. Szczególnie Sędziejowice są nierozłącznie związane z historią Powstania Styczniowego. Tutaj 26 sierpnia 1863 r., została stoczona zwycięska bitwa pod wodzą gen. Edmunda Taczanowskiego z kozakami dońskimi. Na cmentarzu znajduje się mogiła poległych wówczas czterech powstańców oraz zbudowany przez Rosjan w 1873 r. monument z piaskowca upamiętniający kilkudziesięciu poległych w bitwie Rosjan z arystokratycznych rodów.

Wśród innych miejsc pamięci dokumentujących tragizm i przebieg walk narodowowyzwoleńczych na tym obszarze oraz poświęcenie dla Ojczyzny należy wymienić również:

- mogiły zbiorowe z kampanii wrześniowej podczas II wojny światowej na cmentarzu parafialnym w Grabnie i Marzeninie,
- pomnik w Emilianowie upamiętniający śmierć pilota ppor. Edwarda Kramarskiego, który 2 września 1939 r. zginął w zestrzelonym samolocie,
- obelisk w lesie w Woli Marzeńskiej upamiętniający dziewięciu Polaków rozstrzelanych przez niemieckich najeźdźców,
- grób gen. bryg. WP Józefa Kobyłeckiego w Grabnie,
- cmentarz niemiecki z I wojny światowej w Zamościu.

W skali województwa i powiatu atrakcyjność krajobrazu gminy jest dość wysoka, dzięki istniejącym zasobom przyrodniczym i kulturowym. Gmina nie posiada jednak odpowiednio przygotowanej bazy hotelowo – turystycznej.

3.6. FINANSE GMINY SĘDZIEJOWICE – DOCHODY I WYDATKI

Klasyfikacja budżetowa to system usystematyzowanego podziału dochodów i wydatków budżetowych, stosowany w Polsce. Służy do ewidencji, planowania i analizy finansów publicznych. Główny Urząd Statystyczny jest odpowiedzialny za jej prowadzenie i aktualizację.

Klasyfikacja budżetowa dzieli wydatki i dochody na działy, rozdziały i paragrafy.

Działy to ogólne kategorie działalności, np. oświata, kultura, ochrona zdrowia. Rozdziały stanowią bardziej szczegółowy podział, np. w dziale "Oświata i wychowanie" mogą być rozdziały dotyczące szkolnictwa podstawowego, średniego, wyższego. Paragrafy to najniższy poziom klasyfikacji, określający konkretne rodzaje dochodów i wydatków, np. wynagrodzenia, zakupy materiałów i energii, dotacje.

Klasyfikacja budżetowa jest istotna dla:

- sprawozdawczości budżetowej: umożliwia jednolite ujmowanie operacji finansowych w budżecie państwa, samorządów i innych jednostek sektora finansów publicznych,
- analiz finansowych - pozwala na porównywanie danych z różnych okresów i jednostek, identyfikowanie trendów i problemów w finansach publicznych,
- planowania budżetowego - pomaga w ustalaniu priorytetów wydatkowych i planowaniu dochodów,
- kontroli finansowej - umożliwia sprawdzanie prawidłowości wydatkowania środków publicznych.

Klasyfikacja budżetowa jest regularnie aktualizowana przez GUS, aby odzwierciedlać zmieniające się potrzeby i uwarunkowania w finansach publicznych.

W kolejnych dwóch tabelach przedstawiono **dochody i wydatki budżetu Gminy Sędziejowice** za ostatnie dostępne w GUS pięciolecie. Uwzględniono wszystkie działy budżetowe wykazane w sprawozdawczości, co składa się na sumę dochodów i wydatków.

W zakresie **dochodów** Gminy Sędziejowice zaznacza się wyraźny ich wzrost. W roku 2020 suma dochodów wyniosła 35 203 341,02 zł, natomiast w roku 2024 było to już 57 441 300,20 zł.

Najwyższy udział procentowy w badanym pięcioleciu miały dochody w następujących działach budżetowych:

- Dział 758 - Różne rozliczenia,
- Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem,
- Dział 855 – Rodzina.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział dochodów w dziale budżetowym w ogóle dochodów w analizowanych latach.

Tabela 15. Dochody budżetowe Gminy Sędziejowice wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim

Dział budżetowy	Kwota dochodów w danym roku (zł) oraz średni udział dochodów według działów w ogólnej kwocie dochodów w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	389 346,77	432 141,49	984 605,90	4 040 057,14	6 767 083,74	5,75
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	977 635,38	952 992,38	1 103 259,48	1 364 578,20	1 302 175,82	2,60
Dział 600 - Transport i łączność	76 887,60	187 533,63	803 952,97	1 623,08	7 281 696,01	3,81
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	375 611,38	1 235 891,75	289 923,54	243 636,90	218 498,73	1,08
Dział 710 - Działalność usługowa	0,00	49 000,00	0,00	0,00	0,00	0,02
Dział 750 - Administracja publiczna	571 189,74	141 920,05	401 264,37	1 508 614,66	1 700 544,88	1,97
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	72 051,12	1 303,00	1 296,00	190 929,50	275 146,62	0,25
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 055,40	1 938,02	53,00	0,00	0,00	0,00
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	39 996,00	0,00	51 264,18	95 621,66	0,00	0,09
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	7 072 467,80	8 430 234,15	10 912 674,56	8 431 120,38	11 218 550,39	21,00
Dział 758 - Różne rozliczenia	9 316 368,01	14 034 674,29	10 969 911,17	13 304 301,11	15 297 613,30	28,68
Dział 801 - Oświata i wychowanie	4 526 084,95	3 319 379,81	1 132 090,99	1 060 323,27	4 276 596,72	6,52
Dział 851 - Ochrona zdrowia	73 242,01	119 541,13	584 955,24	91 651,71	94 671,80	0,44

Dział budżetowy	Kwota dochodów w danym roku (zł) oraz średni udział dochodów według działów w ogólnej kwocie dochodów w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 307 995,69	1 861 072,22	2 644 262,99	1 582 656,70	3 382 170,07	4,91
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	6 626 977,62	2 649 310,00	23 509,73	4,24
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	43 516,78	47 477,16	42 636,00	57 450,00	43 780,00	0,11
Dział 855 - Rodzina	9 129 308,21	8 686 711,52	4 654 641,84	2 067 973,30	2 292 265,04	12,23
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 230 584,18	2 263 444,83	2 836 557,16	4 102 728,88	3 004 597,33	6,12
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	546,07	807,00	1,00	18 113,02	0,01
Dział 925 - Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00	0,00	0,00	85 212,00	0,04
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00	65 000,00	80 362,30	8 531,33	159 075,00	0,14
SUMA	**35 203 341,02**	**41 830 801,50**	**44 121 496,31**	**40 801 108,82**	**57 441 300,20**	**100**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego **wysokość dochodów budżetu Gminy Sędziejowice w przeliczeniu na jednego mieszkańca** była następująca:

- 5 589,61 zł w 2020 r.,
- 6 684,37 zł w 2021 r.,
- 7 070,75 zł w 2022 r.,
- 6 587,2 zł w 2023 r.,
- 9 314,3 zł w 2024 r.

W zakresie **wydatków** Gminy Sędziejowice również zaznacza się wyraźny ich wzrost. W roku 2020 suma wydatków wyniosła 36 727 751,22zł, natomiast w roku 2024 było to już 58 912 205,68 zł.

Najwyższy udział procentowy w badanym pięcioleciu miały wydatki w następujących działach budżetowych:

- Dział 801 - Oświata i wychowanie,
- Dział 855 – Rodzina,
- Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział wydatków w danym dziale budżetowym w ogóle wydatków w analizowanych latach.

Tabela 16. Wydatki budżetowe Gminy Sędziejowice wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim

Dział budżetowy	Kwota wydatków w danym roku (zł) oraz średni udział wydatków według działów w ogólnej kwocie wydatków w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	428 835,81	494 368,15	4 101 252,50	4 050 617,58	6 618 346,89	7,05
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	894 070,29	930 527,85	870 906,40	688 972,96	567 924,30	1,77
Dział 600 - Transport i łączność	2 190 701,01	2 505 557,34	2 621 830,80	1 422 520,83	9 719 720,45	8,29
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	2 314,89	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	191 343,08	218 873,59	149 636,23	110 166,54	152 863,67	0,37
Dział 710 - Działalność usługowa	80 055,70	29 430,96	25 436,88	23 440,75	46 023,60	0,09
Dział 750 - Administracja publiczna	2 705 253,15	2 873 240,26	3 542 905,97	3 921 936,84	4 656 640,20	7,95
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	72 051,12	1 303,00	1 296,00	190 929,50	275 146,62	0,24
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	917 760,48	338 106,86	766 428,60	927 508,68	758 420,81	1,67
Dział 757 – Obsługa długu publicznego	35 720,59	37 842,33	367 709,41	400 631,09	309 058,85	0,52
Dział 801 - Oświata i wychowanie	15 033 697,82	17 255 726,26	12 023 850,45	13 201 933,24	20 799 154,22	35,17
Dział 851 - Ochrona zdrowia	60 711,76	115 695,52	99 365,02	111 250,55	104 524,56	0,22

Dział budżetowy	Kwota wydatków w danym roku (zł) oraz średni udział wydatków według działów w ogólnej kwocie wydatków w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 910 591,05	2 582 622,30	3 500 730,45	2 948 998,51	3 833 534,54	6,64
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	6 625 492,92	3 003 323,02	0,00	4,32
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	310 041,05	587 428,97	45 786,95	59 682,65	48 859,17	0,47
Dział 855 - Rodzina	9 158 125,05	8 718 588,02	4 690 840,30	2 103 351,65	2 516 969,80	12,21
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 757 281,39	3 177 019,67	4 622 946,33	5 357 667,30	6 072 586,07	9,42
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	916 937,53	885 824,06	1 198 152,17	1 400 600,44	2 301 314,16	3,01
Dział 925 - Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00	0,00	0,00	102 082,18	0,05
Dział 926 - Kultura fizyczna	64 574,34	428 265,82	271 241,11	432 907,45	26 720,70	0,55
SUMA	36 727 751,22	41 180 420,96	45 525 808,49	40 356 439,58	58 912 205,68	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na wydatki **bieżące** i wydatki **majątkowe**. Przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi. Wśród wydatków bieżących wyodrębnia się w szczególności: wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane oraz związane z realizacją ich statutowych działań, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, przypadające do spłaty w danym roku budżetowym, obsługę długu jednostki samorządu terytorialnego, wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 3 ustawy o finansach publicznych (w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego). Do wydatków majątkowych zalicza się wydatki na: inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art.5

ust.1 pkt. 2 i 3, w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego, zakup i objęcie akcji i udziałów, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Udział wydatków inwestycyjnych Gminy Sędziejowice w ogólnej sumie wydatków wyniósł:

- 20,4 % w 2020 r.,
- 21,3 % w 2021 r.,
- 13,9 % w 2022 r.,
- 12,1 % w 2023 r.,
- 36,3 % w 2024 r.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli. Podano również średni udział wydatków danego rodzaju w ogóle wydatków w analizowanych latach.

Tabela 17. Wydatki budżetowe Gminy Sędziejowice w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w ujęciu wieloletnim

Rodzaj wydatków	Kwota wydatków w danym roku (zł) oraz średni udział wydatków według rodzajów w ogólnej kwocie wydatków w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
wydatki majątkowe ogółem	7 487 855,39	8 783 847,98	6 332 805,87	4 890 169,48	21 397 765,61	21,95
wydatki majątkowe inwestycyjne	7 487 855,39	8 783 847,98	6 332 805,87	4 890 169,48	21 397 765,61	21,95
wydatki bieżące ogółem	29 239 895,83	32 396 572,98	39 193 002,62	35 466 270,10	37 514 440,07	78,05
wydatki bieżące na wynagrodzenia	9 884 113,84	11 182 183,87	12 213 213,49	14 036 398,78	16 924 553,37	28,85
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1 876 324,32	2 189 542,42	2 385 598,43	2 647 092,51	3 234 851,06	5,54
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	5 289 433,07	6 819 106,29	9 080 259,14	11 913 484,59	9 650 803,49	19,20
dotacje ogółem	1 033 200,17	1 112 115,82	1 238 969,55	1 449 157,07	1 544 714,37	2,86
świadczenia na rzecz osób fizycznych	9 807 491,98	9 715 857,41	12 403 036,94	3 176 074,69	3 696 847,21	17,42
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	18 350 381,60	21 530 757,42	25 183 286,72	30 440 407,25	31 963 819,64	57,24
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez	35 720,59	37 842,33	367 709,41	400 631,09	309 058,85	0,52

Rodzaj wydatków	Kwota wydatków w danym roku (zł) oraz średni udział wydatków według rodzajów w ogólnej kwocie wydatków w latach 2020-2024					
	2020	2021	2022	2023	2024	Udział (%)
wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)						
wydatki ogółem	**36 727 751,22**	**41 180 420,96**	**45 525 808,49**	**40 356 439,58**	**58 912 205,68**	**100**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

3.7. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zgodnie z danymi GUS, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie Gminy Sędziejowice wynosi 91,5 m^2. Przy ogólnej liczbie 2356 mieszkań daje to łączną powierzchnię użytkową 215 578 m^2.

Statystyki wieloletnie przedstawiono w tabeli.

Tabela 18. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
powierzchnia użytkowa mieszkań (m^2)	210 549	211 939	212 602	214 032	215 578	+5 029,00
liczba mieszkań	2 317	2 327	2 334	2 343	2 356	+39,00
liczba izb	9 821	9 869	9 900	9 960	10 024	+203,00
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2)	90,9	91,1	91,1	91,3	91,5	+0,60
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m^2)	33,5	33,9	34,1	34,5	35,1	+1,60
mieszkania na 1000 mieszkańców	368,9	372,4	374,8	377,7	383,3	+14,40
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,24	4,24	4,24	4,25	4,25	+0,01
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,71	2,69	2,67	2,65	2,61	-0,10
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,64	0,63	0,63	0,62	0,61	-0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

3.8. MIENIE KOMUNALNE

Powierzchnia nieruchomości i gruntów wchodzących w skład mienia komunalnego gminy na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 265,8869 ha.

Na ogólną powierzchnię 265,8869 ha w bezpośrednim zarządzie Gminy znajduje się 243,2058 ha, natomiast w zarządzie jednostek komunalnych 7,6536 ha (GOZ Sędziejowice i ośrodek Marzenin, GOK, UG, GJUK, Szkoła Marzenin, Szkoła Sędziejowice, Przedszkole Sędziejowice, Przedszkole w Dobrej, stadion, boisko, oczyszczalnie, przepompownie, SUW). W dzierżawie jest 9,5200 ha oraz w użytkowaniu wieczystym 5,5075 ha.

Liczba budynków stanowiących własność gminy na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła 35 i według sposobu zagospodarowania przedstawia się następująco:

- mieszkalne (budynki socjalne w Pruszkowie) - 3,
- obiekty szkolne (Marzenin, Dobra, Sędziejowice, Sędziejowice–Kolonia) - 4,
- obiekty komunalne (garaże Bilew, oczyszczalnia x2, SUW: Pruszków, Sędziejowice i Siedlce, GOK, GJUK, Urząd Gminy, budynek poszkolny w Pruszkowie, Korczyska) - 11,
- obiekty służby zdrowia (Marzenin, Sędziejowice) - 2,
- obiekty użytku publicznego - OSP: Grabno, Kamostek, Siedlce, Sobiepany, Żagliny,
- obiekty użytku publicznego - świetlice: Kozuby, Kustrzyce, Lichawa, Osiny, Podule, Przymiłów, Rososza, Wola Wężykowa, Wrzesiny, Sędziejowice-Kolonia) – 15.

Informację o planowanych zadaniach inwestycyjnych w budynkach i obiektach gminnych przedstawiono w tabeli.

Tabela 19. Wykaz budynków i obiektów gminnych wraz z informacją o planowanych zadaniach inwestycyjnych

Lp.	Budynek lub obiekt	Plany inwestycyjne
1.	Urząd Gminy Sędziejowice	
2.	Gminny Ośrodek Kultury, Sędziejowice ul. Wieluńska 7	Rozbudowa, koszt około 4,5 mln zł
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sędziejowice	
4.	Środowiskowy Dom Samopomocy, Sędziejowice	
5.	Gminny Ośrodek Zdrowia, Sędziejowice	
6.	Gminny Ośrodek Zdrowia, Marzenin	
7.	Gminna Jednostka Usług Komunalnych, Sędziejowice	
8.	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1, Sędziejowice	Termomodernizacja
9.	Przedszkole Publiczne przy ZSO Nr 1, Kol. Sędziejowice	
10.	Zespół Szkół w Marzeninie, Marzenin	
11.	Przedszkole w Dobrej	
12.	Klub Malucha w Dobrej	
13.	Gminna Biblioteka Publiczna, Sędziejowice, ul. Wieluńska 7	
14.	Gminna Biblioteka Publiczna – Filia, Pruszków, ul. Główna	

Lp.	Budynek lub obiekt	Plany inwestycyjne
15.	Gminna Biblioteka Publiczna - Filia, Siedlce 30A	
16.	Gminna Biblioteka Publiczna - Filia, Marzenin, ul. Zduńska 1	
17.	Mieszkania socjalne (x 3), Pruszków	
18.	Garaże, Bilew	Przebudowa
19.	Oczyszczalnia ścieków, Sędziejowice	Rozbudowa
20.	Oczyszczalnia ścieków, Marzenin	Przebudowa
21.	Stacja Uzdatniania Wody, Pruszków	Przebudowa
22.	Stacja Uzdatniania Wody, Sędziejowice	
23.	Stacja Uzdatniania Wody, Siedlce	Przebudowa
24.	Obiekt sportowo-rekreacyjny Skatepark, Sędziejowice-Kolonia dz. nr 46/1	
25.	Siłownia zewnętrzna, Sędziejowice, ul. Wieluńska 7	
26.	Siłownia zewnętrzna, Marzenin, dz. nr 678	
27.	Siłownia zewnętrzna, Podule 19	
28.	Stadion, Sędziejowice-Kolonia, dz. nr 46/1	Przebudowa
29.	Boisko sportowe przy Zespole Szkół w Marzeninie, dz. nr 622/2	
30.	Sala gimnastyczna przy ZSO Nr 1, Sędziejowice, ul. Powstańców 1863 r. Nr 6	Termomodernizacja obiektu
31.	Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Marzeninie, ul. Łaska 7	
32.	Plac zabaw, Sędziejowice, ul. Wieluńska 7	
33.	Plac zabaw, Wola Wężykowa 8A	
34.	Plac zabaw, Pruszków, dz. nr 206/2	
35.	Plac zabaw, Bilew 26	
36.	Plac zabaw, Marzenin, dz. nr 622/2	
37.	Plac zabaw, Kustrzyce 11	
38.	Plac zabaw, Kamostek 43	
39.	Plac zabaw, Lichawa 58B	
40.	Plac zabaw, Dobra, dz. nr 411	
41.	Plac zabaw, Obręb: Stare i Nowe Kozuby dz. nr 683	
42.	Świetlica wiejska, Bilew 26	
43.	Świetlica wiejska, Brzeski 34	
44.	Świetlica wiejska (budynek kontenerowy), Dobra 49	
45.	Świetlica wiejska, Wola Wężykowa 8A	Instalacja OZE oraz termomodernizacja
46.	Świetlica wiejska, Kustrzyce 11	
47.	Świetlica wiejska, Rososza 28A	Termomodernizacja, koszt około 171 tys. zł
48.	Świetlica wiejska, Lichawa 58B	
49.	Świetlica wiejska (budynek kontenerowy), Niecenia, dz. nr 404/3	
50.	Świetlica wiejska, Stare Kozuby 21A	
51.	Świetlica wiejska, Osiny 17A	
52.	Świetlica wiejska, Podule 19	

Lp.	Budynek lub obiekt	Plany inwestycyjne
53.	Świetlica wiejska, Pruszków, ul. Główna	
54.	Świetlica wiejska, Przymiłów 4	
55.	Świetlica wiejska, Sędziejowice, ul. Łódzka 2	
56.	Świetlica wiejska, Siedlce 30A	
57.	Świetlica wiejska, Sędziejowice-Kolonia + Brody, dz. nr 470	
58.	Świetlica wiejska, Sobiepany 13	
59.	Świetlica wiejska, Żagliny, dz. nr 251/2	
60.	Świetlica wiejska, Wrzesiny 20A	Termomodernizacja, koszt około 143 tys. zł
61.	Świetlica wiejska, Grabia 23	
62.	Świetlica wiejska, Grabno 2	
63.	Świetlica wiejska, Kamostek 43	
64.	Świetlica wiejska (budynek kontenerowy), Korczyska	
65.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Bilew	
66.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Grabno	
67.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Kamostek	
68.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Siedlce	
69.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Sobiepany	
70.	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Żagliny	

Źródło: dane Urzędu Gminy Sędziejowice

Informację o komunalnym zasobie mieszkaniowym i jego wyposażeniu w instalacje techniczne administrowanym przez Gminną Jednostkę Usług Komunalnych w Sędziejowicach przedstawiono w następnej tabeli.

Tabela 20. Komunalny zasób mieszkaniowy Gminy Sędziejowice administrowany przez Gminną Jednostkę Usług Komunalnych w Sędziejowicach

Lp.	Nazwa	Nr lokalu mieszkalnego	Powierzchnia lokalu mieszkalnego (m^2)	Wyposażenie techniczne w instalacje			
				wodociąg	kanalizacja	centralne ogrzewanie	szambo
1.	Gminny Ośrodek Kultury – Sędziejowice, ul. Wieluńska 7	1	85,17	tak	tak	tak	nie
		3	69,85	tak	tak	tak	nie
		4	56,40	tak	tak	tak	nie
		5	56,81	tak	tak	tak	nie
		6	55,36	tak	tak	tak	nie
2.	Gminny Ośrodek Zdrowia – Sędziejowice, ul. Wieluńska 8	1	39,80	tak	tak	tak	nie
		2	62,30	tak	tak	tak	nie
		3	62,58	tak	tak	tak	nie
		4	35,60	tak	tak	tak	nie
3.	Gminny Ośrodek Zdrowia –	1	82,40	tak	tak	tak	nie

Lp.	Nazwa	Nr lokalu mieszkalnego	Powierzchnia lokalu mieszkalnego (m^2)	Wyposażenie techniczne w instalacje			
				wodociąg	kanalizacja	centralne ogrzewanie	szambo
	Marzenin, ul. Zduńska 11						
4.	Blok komunalny – Pruszków ul. Główna 6	1	12,00	tak	tak	nie	punkt zlewny
		2	47,40	tak	tak	nie	
		4	15,60	tak	tak	nie	
		5	61,25	tak	tak	nie	
		6	25,00	tak	tak	nie	
5.	Blok komunalny – Pruszków ul. Główna 6A	1	36,50	tak	tak	nie	punkt zlewny
		2	34,70	tak	tak	nie	
		3	29,00	tak	tak	nie	
		4	44,50	tak	tak	nie	
		5	42,00	tak	tak	nie	
		6	36,50	tak	tak	nie	
6.	Blok komunalny – Pruszków ul. Główna 6B	1	53,25	tak	tak	nie	punkt zlewny
		2	29,00	tak	tak	nie	
		3	23,00	tak	tak	nie	
7.	Budynek poszkolny – Pruszków ul. Główna 1	1	51,44	tak	tak	tak	nie
		2	42,57	tak	tak	tak	nie
8.	Przedszkole w Dobrej – Dobra 49	1	33,54	tak	nie	tak	tak
		2	54,00	tak	nie	tak	tak
		3	68,00	tak	nie	tak	tak
		4	31,53	tak	nie	tak	tak

Źródło: Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach

IV. SFERA PRZESTRZENNA

4.1. POŁOŻENIE GMINY

Administracyjnie Gmina Sędziejowice położona jest w południowo–zachodniej części województwa łódzkiego. Jest to jedna z pięciu gmin powiatu łaskiego.

Gmina Sędziejowice graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminą Łask z powiatu łaskiego oraz gminą Zduńska Wola z powiatu zduńskowolskiego,
- od południa z gminą Widawa z powiatu łaskiego,

- od wschodu z gminą Buczek z powiatu łaskiego oraz gminą Zelów z powiatu bełchatowskiego,
- od zachodu z gminą Zapolice z powiatu zduńskowolskiego.

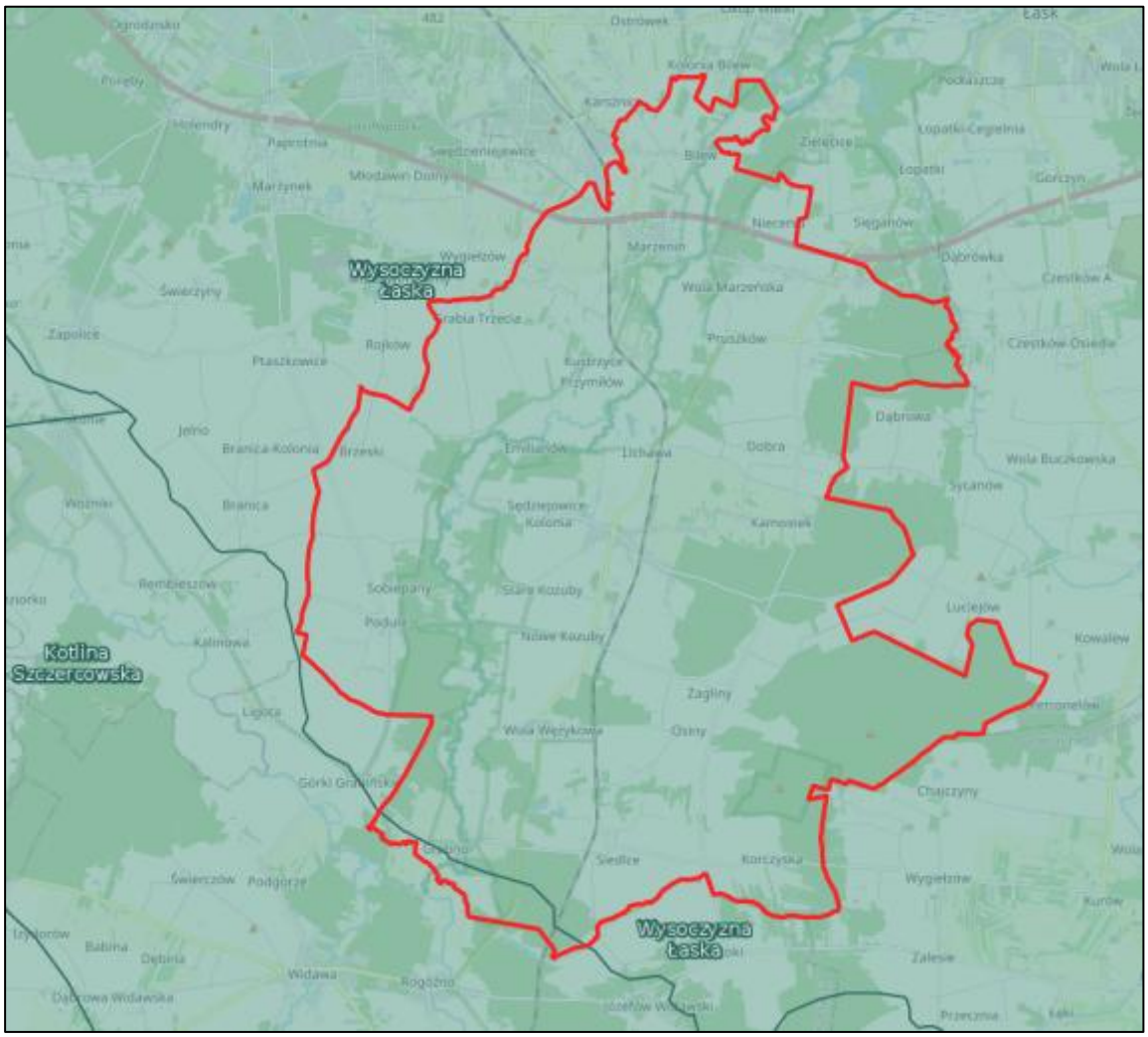
Gmina Sędziejowice zajmuje powierzchnię około 12 001 ha.

Gminę tworzy 30 wsi wchodzących w skład 25 sołectw. Sołectwo jest jednostką pomocniczą Gminy, której mieszkańcy wspólnie z innymi sołectwami tworzą wspólnotę samorządową Gminy. Do zakresu działania Sołectw należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Wybory Sołtysów i członków Rad Sołeckich na kadencję 2024-2029 zostały przeprowadzone w 2024 r. Wykaz Sołtysów i członków Rad Sołeckich jest publikowany corocznie w raportach o stanie Gminy Sędziejowice.

W 2016 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zlecił prace pod nazwą „Weryfikacja przebiegu granic regionów fizyczno-geograficznych w formacie SHP (shapefile)”, realizowane przez Instytut Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Badawczy, na podstawie ostatniego podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez prof. Jerzego Kondrackiego (1998, 2000). Celem przedmiotowych prac było doprecyzowanie i uszczegółowienie granic regionów fizyczno-geograficznych, od megaregionów do mezoregionów, przy uwzględnieniu zmienności środowiska abiotycznego geologiczno-litologicznego, geomorfologicznego i hipsometrycznego.

Rezultaty powyższych prac znajdują się w Geoserwisie prowadzonym przez GDOŚ.
Na podstawie analizy mapy należy stwierdzić, że Gmina Sędziejowice położona jest w południowo-wschodniej części Niziny Południowowielkopolskiej w obrębie **mezoregionów fizycznogeograficznych:**

- Wysoczyzna Łaska - jest denudacyjną równiną morenową o wysokości do 213 m n.p.m. W krajobrazie występują ciągi wydm śródlądowych oraz pagóry morenowe. Na wschodnim skraju regionu, na pograniczu ze Wzniesieniami Łódzkimi leży stolica województwa – Łódź,
- Kotlina Szczercowska - region geograficzny o krajobrazie równinnym położony, kraina rolniczo-leśna rozłożona po obu stronach rzeki Widawki.

Ryc. 3. Lokalizacja mezoregionów fizycznogeograficznych na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

4.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Powierzchnia Gminy Sędziejowice wynosi około 12 001 ha. **Podstawową formą użytkowania terenu Gminy Sędziejowice jest użytkowanie rolnicze**. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w Raporcie o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024 użytki rolne stanowią 63,08% ogólnej jej powierzchni, lasy - 29,07%, pozostałe grunty i nieużytki – 7,85%.

Ze względu na wiejski charakter gminy zabudowa mieszkaniowa występuje głównie jako element zintegrowany zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych.

Zabudowa zagrodowa występuje we wszystkich wsiach na terenie Gminy Sędziejowice i związana jest bezpośrednio z gospodarstwami rolnymi. Składa się z budynków mieszkalnych i w zależności od profilu gospodarstwa budynków inwentarskich (np. obór, chlewni, stajni), składowych (stodół), szklarni oraz gospodarczych (garaży, składów itp.).

Coraz częściej jednak pojawiają się jednorodzinne, wolnostojące budynki mieszkalne, niezwiązane z prowadzeniem gospodarstwa. Budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne rozwija się najsilniej w miejscowościach: Sędziejowice, Kolonia Sędziejowice, Marzenin oraz Bilew.

4.3. ŁAD PRZESTRZENNY

Do czasu wejścia w życie planu ogólnego, politykę przestrzenną Gminy określało „**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziejowice**” przyjęte uchwałą nr V/40/19 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 28 lutego 2019 r. Ostatnia zmiana została przyjęta Uchwałą Nr LXIII/478/23 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziejowice.[3]

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zasadniczą zmianę w dotychczasowym systemie planowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 31 sierpnia 2026 r. **Plan ogólny** jest nowym dokumentem, tworzonym w wyniku zmiany przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.). Zmiana przepisów ma na celu poprawę funkcjonowania systemu planowania przestrzennego, a w konsekwencji zapobieganie chaotycznemu rozwojowi zabudowy. Sporządzenie planu ogólnego jest obowiązkowe dla wszystkich samorządów w Polsce. Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego, którego ustalenia są wiążące dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również dla decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Obowiązujące plany miejscowe zachowują moc. Po wejściu w życie planu ogólnego nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą opracowywane na jego podstawie.

[3] Studium (…) wraz ze zmianą dostępne jest na stronie https://bip.gminasedziejowice.org/index.php?option=com_govarticle&view=category&layout=blog&id=128&Itemid=235

Plan ogólny zastępując dotychczas obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sędziejowice objął swym zasięgiem obszar całej Gminy Sędziejowice i składa się z postanowień:

- ✓ obligatoryjnych, do których należy podział na strefy planistyczne oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych (w których szczegółowo został określony profil funkcjonalny poszczególnych stref oraz wskaźniki urbanistyczne, takie, jak maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej),
- ✓ fakultatywnych, gdzie można określić także obszary uzupełnienia zabudowy oraz gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej.

Plan ogólny został przyjęty Uchwałą nr XXX/184/26 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 20 sierpnia 2026 r. w sprawie uchwalenia planu ogólnego gminy Sędziejowice.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest nie tylko wyrazem polityki przestrzennej gminy, ale przede wszystkim aktem prawa miejscowego uchwalonym przez Radę Gminy na podstawie wcześniej uchwalonego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wg stanu na 31 grudnia 2025 r. w Gminie Sędziejowice obowiązywało 31 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które opracowane zostały na podstawie:

- ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym – 9 mpzp.
- ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – 22 mpzp.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ogółem 13 planów) w powierzchni ogółem na koniec 2025 r. wynosił około 6 % ogólnej powierzchni Gminy Sędziejowice.

Wykaz wszystkich mpzp dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Sędziejowice. Schemat rozmieszczenia obszarów objętych mpzp przedstawiono w portalu mapowym Gminy.

Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy

Zmiana zagospodarowania terenu w przypadku braku planu miejscowego polegająca na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, a także zmiana sposobu użytkowania, zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymaga decyzji o warunkach zabudowy. Inwestycja celu publicznego, zgodnie z art. 50 ust. 1 wymienionej ustawy w przypadku braku planu miejscowego wymaga decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Liczbę takich decyzji w ostatnich latach podano w tabeli.

Tabela 21. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok						Razem w latach 2020-2025
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	7	5	5	9	4	5	35
Liczba decyzji warunkach zabudowy	65	78	65	78	100	161	547

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie Gminy Sędziejowice wynikają z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi.
Wg zmiany Studium (…) z 2023 r. należą do nich:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 481 Łask – Widoradz Górny,
- prace na linii kolejowej CE65 na odcinku Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice - Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo,
- odnowienie oznakowania szlaków turystycznych w Parkach Krajobrazowych Województwa Łódzkiego wraz z uzupełnieniem systemu informacji turystyczno-przyrodniczej.

Powyższe zadania warunkują konieczność niezbędnej rezerwacji terenu i zagospodarowanie niebędące w sprzeczności z tymi zadaniami.

4.4. UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Przez teren Gminy Sędziejowice przebiega **droga ekspresowa S8,** zarządzana przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi. Początek: km 191+042, koniec: km 196+176, co daje długość 5,134 km w granicach Gminy Sędziejowice.

GDDKiA Oddział w Łodzi pismem z dnia 23.09.2025 r. poinformowała, że stan techniczny nawierzchni drogi jest dobry. W latach 2020-2024 nie podejmowano, a na lata 2026-2036 nie planuje się podejmować znaczących działań poza pracami utrzymaniowymi.

Na obrzeżach miejscowości Marzenin znajduje się węzeł komunikacyjny Zduńska Wola Wschód trasy ekspresowej S8.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez **Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi** (pismo z dnia 24.09.2025 r.) przez Gminę Sędziejowice na odcinku 14,6 km przebiega droga wojewódzka nr 481. Średnia szerokość jezdni wynosi 6,5 m. Stan nawierzchni dobry, miejscowe koleiny oraz spękania. Brak wyrw lub ubytków w nawierzchni jezdni.

Droga wojewódzka pozwala na sprawne skomunikowanie z takimi miastami jak Łask czy Wieluń, a także z węzłem drogi ekspresowej S8.

W odpowiedzi na zapytanie o inwestycje zrealizowane w latach 2020-2024 na terenie Gminy Sędziejowice, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi przekazał, że zostało zrealizowane zadanie „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 481 na odcinku przejścia przez Pruszków” od km 7+700 do km 9+437 wraz z infrastrukturą. Wartość projektu” 18 825 309,79 zł, w tym dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej: 14 982 863,42 zł. Zakres robót budowlanych obejmował:

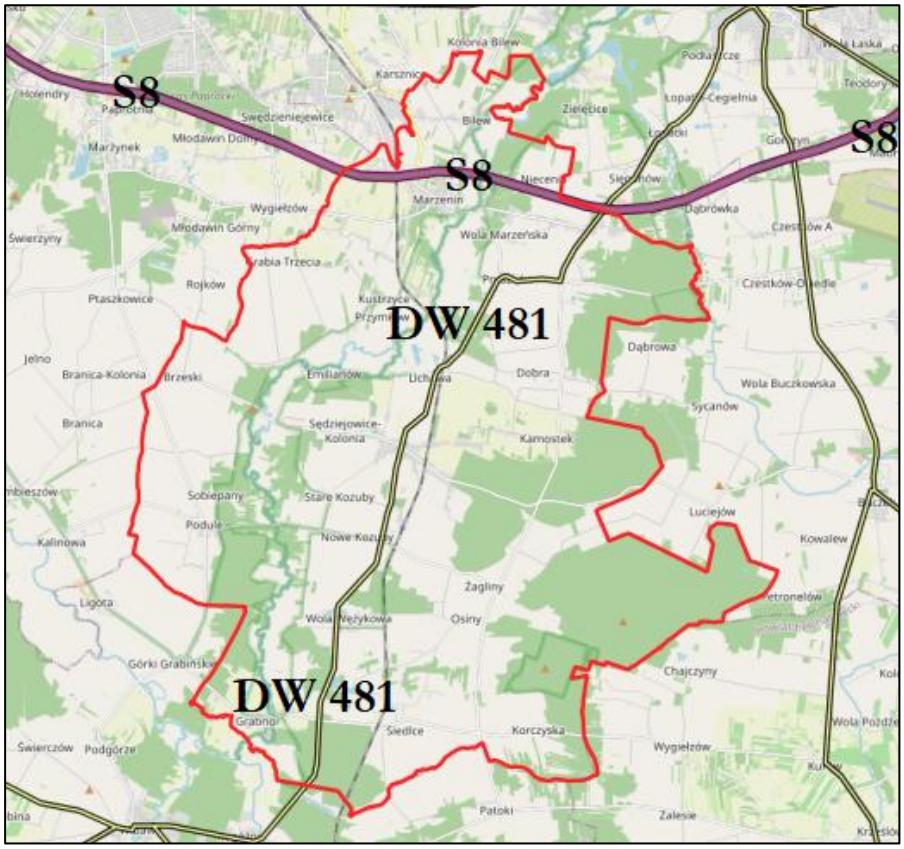
- rozbudowę drogi wojewódzkiej,
- rozbudowę skrzyżowań,
- budowę chodników,
- budowę ścieżki rowerowej,
- rozbudowę i budowę zjazdów,
- budowę zatok autobusowych,
- rozbiórkę i budowę przepustów,
- budowę kanalizacji deszczowej, rowów otwartych i krytych,

- budowę oświetlenia drogowego,
- budowę oświetlenia drogowego,
- przebudowę sieci elektroenergetycznych,
- przebudowę sieci teletechnicznej,
- przebudowę sieci wodociągowych,
- przebudowę rowów melioracyjnych.

W latach 2020-2024 zrealizowano nasadzenia drzew w obrębie pasa drogowego drogi wojewódzkiej nr 481 na terenie Gminy Sędziejowice w ilości 39 sztuk. Został zrealizowany obowiązek wynikający z zapisów decyzji na usunięcie drzew.

W latach 2025-2026 Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi realizuje rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 481 wraz z rozbiórką i budową obiektu inżynierskiego w miejscowości Wola Wężykowa. Koszt: 9 343 044,47 zł.

W latach 2020-2024 Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi na terenie Gminy Sędziejowice nie realizował pomiarów hałasu.

Ryc. 4. Przebieg drogi ekspresowej S8 oraz drogi wojewódzkiej nr 481 na tle granic Gminy Sędziejowice
Źródło: https://mapa.korytarze.pl/

Ponadto wszystkie miejscowości powiązane są siecią 9 odcinków dróg powiatowych i 18 odcinków dróg gminnych. Sieć dróg powiatowych wynosi 67,9 km. Sieć publicznych dróg gminnych wynosi 47,683 km, w tym bitumiczne – 44,608 km tłuczniowe – 2,401 km, gruntowe 0,674 km. Długość dróg wewnętrznych i dojazdowych do gruntów rolnych wynosi około 148 km.[4]

Podmiotem realizującym podstawowe zadania w zakresie drogownictwa na szczeblu gminnym jest Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach (GJUK). Zadaniami GJUK jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych, w szczególności:

- dróg gminnych i wiejskich,
- gminnych ulic, placów i mostów.

Drogowy ruch komunikacyjny jest głównym źródłem hałasu na opisywanym terenie. W związku z tym niezbędna jest kontynuacja działań obejmujących: kompleksowe planowanie zagospodarowania przestrzennego większych układów przestrzennych, stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas, zieleni izolacyjnej oraz stała dbałość o właściwy stan nawierzchni dróg.

4.5. TRANSPORT PUBLICZNY

Przez opisywany teren przebiega linia kolejowa nr 131 Chorzów Batory – Tczew, tzw. magistrala węglowa łącząca Śląsk z Portami.

W dniu 15 grudnia 2024 r., po 12 latach przerwy wznowiony został ruch pociągów osobowych przejeżdżających przez Gminę Sędziejowice. Funkcjonują przystanki kolejowe Kozuby i Siedlce Łaskie. Łódzka Kolej Aglomeracyjna oraz Polregio uruchamiają połączenia regionalne pozwalające na podróż m.in. do Zduńskiej Woli, Łasku, Częstochowy i Łodzi.

Gmina posiada bezpośrednie połączenia PKS Wieluń oraz operatorów prywatnych z pobliskimi miejscowościami oraz z ważniejszymi miastami w regionie.

[4] Informację podano w oparciu o Raport o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Sp. z o.o., w Zduńskiej Woli, obsługuje m.in. linię nr 5, która w obszarze Gminy Sędziejowice przebiega przez miejscowości: Brody, Brzeski, Dobra, Grabia, Kustrzyce, Lichawa, Marzenin, Pruszków, Przymiłów, Sędziejowice, Wola Marzeńska.

Zgodnie z przepisami zorganizowany jest dowóz uczniów do szkół, który odbywa się transportem ogólnodostępnym. Dzieci korzystają z biletów miesięcznych wykupionych przez Gminę Sędziejowice i mają pierwszeństwo w zajmowaniu miejsc w stosunku do osób, które będą korzystały z normalnych biletów jednorazowych. W autobusach dyżurują zatrudnieni przez dyrektora opiekunowie. Wójt Gminy zapewnia dostępność do edukacji dla uczniów niepełnosprawnych, finansując dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół poza terenem gminy.

Efektywny transport publiczny powinien odpowiadać na potrzeby zarówno codziennych jak i potencjalnych użytkowników, którymi są mieszańcy.

4.6. KOMUNIKACJA PIESZA I ROWEROWA

Na terenie Gminy Sędziejowice zgodnie z danymi GUS na koniec 2024 r. było tylko 2,9 km dróg rowerowych.

Przez opisywany teren nie przebiega żadna trasa rangi krajowej lub wojewódzkiej uwzględniona w wojewódzkiej strategii rozwoju.

Analizując sytuację w zakresie zrównoważonej mobilności, nie można pominąć potrzeb pieszych. Ruch pieszy stanowi podstawową formę przemieszczania się mieszkańców. Nie każdy korzysta z samochodu, roweru czy transportu publicznego, jednak każdy jest pieszym - choćby na krótkim odcinku trasy. Do grona pieszych zaliczyć można osoby, które wybierają tę formę przemieszczania się, a także osoby prowadzące rowery, wózki dziecięce, zakupowe czy poruszające się na wózku inwalidzkim. Drogi dla pieszych muszą uwzględniać potrzeby wszystkich użytkowników, w tym osób z ograniczoną mobilnością.

Ważnym zadaniem jest poprawa stanu istniejących chodników w rejonach o dużym natężeniu ruchu, zwłaszcza wzdłuż dróg tranzytowych, gdzie bezpieczeństwo pieszych jest szczególnie istotne.

Choć samorząd gminny nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać wszystkich wyzwań związanych z dostępnością transportową, ma znaczny wpływ na obszary takie jak:

- kształtowanie przestrzeni ulic i charakterystyka układu drogowego, rowerowego i pieszego,
- inwestycje w transport zbiorowy,
- kwestie promocji i edukacji na temat zrównoważonej mobilności,
- planowanie przestrzenne, które często jest kluczowe dla utworzenia obszaru przyjaznego zrównoważonym formom przemieszczania się,
- tworzenie strategii, polityk, raportów, rekomendacji itd., mających bezpośredni wpływ na rozwój regionu i politykę władz województwa.

4.7. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Podmiotem realizującym podstawowe zadania w zakresie wodociągów i kanalizacji jest Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach (GJUK). Zadaniami GJUK jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych, w szczególności:

- poboru, oczyszczania i dystrybucji wody,
- odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych,
- administrowania komunalnymi zasobami mieszkaniowymi,
- napraw, bieżącej konserwacji i utrzymania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w należytym stanie.

Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach pismem z dnia 16.09.2025 r. przekazała, że na terenie Gminy Sędziejowice funkcjonują trzy **Stacje Uzdatniania Wody (SUW)** zlokalizowane w Sędziejowicach, Siedlcach i Pruszkowie zaopatrujące 2 636 odbiorców tj. około 6,3 tys. osób. SUW w Sędziejowicach oraz SUW w Siedlcach posiadają po dwa zbiorniki napowietrzne o pojemności 150 m^3, natomiast SUW w Pruszkowie dysponuje czterema zbiornikami po 100 m^3.

Sieć wodociągowa o długości 144,8 km jest spięta pierścieniem, co umożliwia zasilanie w wodę z innych ujęć w przypadku awarii.

Wszystkie SUW są w pełni zautomatyzowane, posiadają filtry, które skutecznie eliminują nadmiar żelaza i manganu. Na podstawie prowadzonych analiz zagrożeń zdrowotnych, uwzględniając budowę geologiczną i zagospodarowanie terenów SUW, a także wyniki badań

jakości wody stwierdzono brak potrzeby ustanawiania terenów ochrony pośredniej. Strefę ochronną ujęć wody ogranicza się wyłącznie do terenów ochrony bezpośredniej.

Na terenie Gminy Sędziejowice znajduje się około 7 km rur azbestowych w miejscowościach Stare Kozuby i Nowe Kozuby.

Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej (odnoszący się do odsetka ludności, a nie budynków podłączonych do sieci wodociągowej) zgodnie z danymi GUS na koniec 2024 r. wyniósł 88,2 %.

Systematycznie rośnie długość sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy wodociągowych. Wzrasta też zużycie wody w gospodarstwach domowych, ogólnie na jednego mieszkańca. Dane w ujęciu wieloletnim przedstawiono w tabeli.

Tabela 22. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej (%)	87,8	87,9	88,0	88,1	88,2	+0,40
długość czynnej sieci wodociągowej (km)	143,1	143,5	143,9	144,6	144,8	+1,7
liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2 280	2 289	2 318	2 337	2 349	+69
liczba awarii sieci wodociągowej	31	5	10	4	5	-26
woda dostarczona (tys. m^3)	225,0	220,1	222,5	222,7	228,7	+3,70
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m^3)	33,7	32,8	33,0	33,1	34,3	+0,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Gospodarka ściekowa w Gminie Sędziejowice jest obsługiwana przez **dwie mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków w Sędziejowicach i Marzeninie**.

Komunalna oczyszczalnia ścieków w Sędziejowicach o przepustowości 200 m^3/dobę, odbiera ścieki spływające grawitacyjnie siecią kanalizacyjną o długości 11,6 km.

Komunalna oczyszczalnia ścieków w Marzeninie o przepustowości 250 m^3/dobę, odbiera ścieki dopływające siecią kanalizacyjną o długości 15,85 km dzięki 11 przepompowniom ścieków zlokalizowanym w Marzeninie (2 szt.), Bilewie (4 szt.), Woli Marzeńskiej (3 szt.) oraz Pruszkowie (2 szt.).

Na opisywanym terenie nie istnieją punkty zlewne ścieków dowożonych. Wszystkie ścieki z posesji niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej dostarczane są za pomocą beczek asenizacyjnych bezpośrednio do wyżej wymienionych komunalnych oczyszczalni ścieków.

Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (odnoszący się do odsetka ludności, a nie budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej) zgodnie z danymi GUS na koniec 2024 r. wyniósł 27,4 %.

Systematycznie rośnie długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba przyłączy wodociągowych. Wzrasta też objętość ścieków odprowadzonych. Dane w ujęciu wieloletnim przedstawiono w tabeli.

Tabela 23. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	26,0	26,2	26,3	26,6	27,4	+1,4
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	23,9	23,9	23,9	24,9	27,5	+3,60
liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	493	499	503	510	537	+44
liczba awarii sieci kanalizacyjnej	4	3	0	0	2	-2
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (tys. m^3)	45,1	45,3	46,9	46,4	48,0	+2,90
ścieki oczyszczone odprowadzone (tys. m^3)	45,0	45,0	47,0	47,0	48,0	+3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach przekazała, że na terenie Gminy Sędziejowice **zrealizowała w latach 2020-2025 znaczące inwestycje**:

1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Brzeski. Zadanie zrealizowano w 2021 r. za kwotę 89 750,74 zł.
2. Poprawa funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Sędziejowice. Zadanie zrealizowano w latach 2021-2022 za kwotę 3 481 661,40 zł.
3. Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Sędziejowice. Zadanie zrealizowano w latach 2022-2024 za kwotę 9 426 667,15 zł
4. Budowa przykanalików do sieci kanalizacyjnej w Pruszkowie przy ul. Górnej. Zadanie zrealizowano w 2024 r. za kwotę 65 000,00 zł.

5. Podłączenie budynku poszkolnego w Pruszkowie przy ul. Głównej 1 do sieci kanalizacyjnej. Zadanie zrealizowano w 2025 r. za kwotę 1 330,00 zł.
6. Budowa przykanalików do sieci kanalizacyjnej w Pruszkowie przy ul. Dębowej i Głównej oraz z Woli Marzeńskiej. Zadanie zrealizowano w 2025 r. za kwotę 85 500,08 zł.
7. Modernizacja Stacji Uzdatniania Wodny w Siedlcach (wymiana złóż filtracyjnych wraz z czyszczeniem zbiornika, regeneracją poprzez piaskowanie i malowanie zbiornika retencyjnego oraz wymianą uszkodzonego rurociągu tłocznego wody surowej do studni w budynku SUW. Zadanie zrealizowano w 2025 r. za kwotę 159 332,97 zł.

Gminna Jednostka Usług Komunalnych w Sędziejowicach **zaplanowała następujące inwestycje**:

1. Wykonanie wewnętrznej instalacji kanalizacyjnej w blokach komunalnych w Pruszkowie przy ul. Głównej 6, 6A oraz 6B.
2. Wymiana blisko 1350 sztuk wodomierzy w związku z legalizacją.
3. Wymiana blisko 300 sztuk hydrantów ppoż. wraz z montażem zabezpieczeń przed nieatoryzowanym użyciem.
4. Wymiana złóż filtracyjnych na Stacji Uzdatniania Wody w Pruszkowie.
5. Wymiana około 7 km rur azbestowych w miejscowości Stare Kozuby i Nowe Kozuby.
6. Budowa oczyszczalni ścieków w Siedlcach dla mieszkańców Siedlec, Korczysk, Zamościa i Grabna.
7. Budowa sieci kanalizacyjnej w Starych Kozubach, Nowych Kozubach, Lichawie oraz dalsza rozbudowa sieci w Pruszkowie.
8. Kompleksowa modernizacja oczyszczalni ścieków w Sędziejowicach.
9. Wdrożenie monitoringu zewnętrznego na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Sędziejowicach, Siedlcach i Pruszkowie.
10. Modernizacja szaf sterowniczych na Stacjach Uzdatniania Wody w Sędziejowicach i Pruszkowie oraz oczyszczalniach ścieków w Sędziejowicach i Marzeninie w zakresie umożliwiającym zdalne sterowanie oraz monitorowanie procesów.

Obowiązująca ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sędziejowice zobowiązują każdego właściciela (lub użytkownika) nieruchomości zamieszkałej (niepodłączonej do sieci

kanalizacyjnej) do zawarcia umowy z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych (szamb) i przydomowych oczyszczalni ścieków, jak również do posiadania dowodów zapłaty za wykonanie takiej usługi.

Wójt jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni oraz do kontroli regularnego ich opróżniania. Wg danych GUS:

- w przydomowe oczyszczalnie ścieków wyposażone jest 308 nieruchomości,
- liczba zbiorników bezodpływowych wynosi 1 159.

W tym przypadku nie prezentuje się analizy wieloletniej, gdyż zmiany w tej statystyce zależą od prowadzonej inwentaryzacji i niekoniecznie oddają faktyczne zmiany w terenie.

4.8. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA ORAZ ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII WŁĄCZONE DO SYSTEMU ELEKTROENERGETYCZNEGO

Operatorem elektroenergetycznym na terenie Gminy Sędziejowice jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź.

W miejscowości Sędziejowice na działce ewidencyjnej nr 167/1 znajduje się stacja 110/15 kV (GPZ) „Kozuby”. Jest to tzw. Główny Punkt Zasilania.

Długość linii wysokiego (WN), średniego (SN) i niskiego (nN) napięcia przedstawiono w tabeli.

Tabela 24. Długość istniejącej sieci elektroenergetycznej PGE Dystrybucja S.A. na terenie Gminy Sędziejowice

Lp.	Badany parametr	Rodzaj linii	Długość (m)
1.	Długość linii wysokiego napięcia WN 110 kV (km)	napowietrzne	13 668
		kablowe	0
2.	Długość linii średniego napięcia 15 kV (km)	napowietrzne	97 942
		kablowe	11 720
3.	Długość linii niskiego napięcia nN 0,4 kV – bez przyłączy (km)	napowietrzne	128 951
		kablowe	30 221
4.	Długość przyłączy niskiego napięcia nN (km)	napowietrzne	36 767
		kablowe	13 768

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od PGE Dystrybucja S.A., stan na 30.09.2025 r.

Większość (około 80 %) linii napowietrznych została wybudowana w latach 1970-1980, pozostałe w latach późniejszych. Linie kablowe wybudowano po 2000 roku, z przewagą linii budowanych w latach 2020-2024.

Stan techniczny sieci SN i nN aktualnie zasilających odbiorców obsługiwanych przez Rejon Energetyczny Sieradz na terenie Gminy Sędziejowice jest dobry i sukcesywnie poddawany niezbędnym zabiegom eksploatacyjnym mającym na celu utrzymanie dobrego stanu. Celem zwiększenia pewności zasilania podejmowane są działania mające na celu zaplanowanie i realizację modernizacji przebudowy elementów sieci SN 15kV i nN 0,4 kV tego wymagających, a wynikających z wyżej wymienionych zabiegów. Linie elektroenergetyczne posiadają rezerwy mocy umożliwiające zasilanie istniejących i przyszłych odbiorców.

Do systemu elektroenergetycznego PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź wg stanu na 30.09.2025 r. zostały włączone działające na terenie Gminy Sędziejowice źródła energii wytwórczej mikroinstalacje OZE (energia słoneczna) w ilości 791 sztuk o łącznej mocy zainstalowanej 6171,6 kW, a także instalacje OZE wymienione w tabeli.

Tabela 25. Instalacje OZE na terenie Gminy Sędziejowice

Lp.	Miejscowość	Moc (kW)	Rodzaj OZE	Napięcie
1.	Grabia	2000	wiatrowa	SN
2.	Grabia	1500	wiatrowa	SN
3.	Podule	1500	wiatrowa	SN
4.	Podule	1500	wiatrowa	SN
5.	Przymiłów	1500	wiatrowa	SN
6.	Marzenin	1410	wiatrowa	SN
7.	Pruszków	800	wiatrowa	SN
8.	Podule	600	wiatrowa	SN
9.	Żagliny	600	wiatrowa	SN
10.	Podule	500	wiatrowa	SN
11.	Brzeski	30	wodna	nN
12.	Nowe Kozuby	30	wodna	nN
13.	Sędziejowice	1000	słoneczna	SN
14.	Dobra	999	słoneczna	SN

Źródło: dane PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź wg stanu na 30.09.2025 r.

4.9. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO I GAZ

Z uwagi na brak centralnych ciepłowni, na terenie Gminy Sędziejowice funkcjonuje rozproszony system zaopatrzenia w energię cieplną do ogrzewania i produkcji ciepłej wody użytkowej na potrzeby własne. Do ogrzewania nieruchomości, mieszkańcom służą przede wszystkim kotły na paliwo stałe w postaci węgla kamiennego, drewna lub pelletu, pompy ciepła.

Rozproszony charakter zabudowy nie daje uzasadnienia ekonomicznego dla budowy infrastruktury ciepłowniczej.

Wyeksploatowane kotły grzewcze polegające głównie na paliwach stałych, powinny zostać zastąpione źródłami ciepła, które spełniają odpowiednie standardy, a także charakteryzują się wyższą efektywnością energetyczną i niższą emisją zanieczyszczeń do atmosfery.

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Łodzi, pismem z dnia 16.09.2025 r. przekazała, że na terenie Gminy Sędziejowice:

- nie świadczy usługi dystrybucji paliwa gazowego,
- nie planuje rozbudowy sieci gazowej na przedmiotowym obszarze.

4.10. ADMINISTRACJA I USŁUGI

Funkcja usługowa wykazuje silną koncentrację na terenie ośrodka lokalnego, którym są Sędziejowice.

W Sędziejowicach zlokalizowane są obiekty handlowe zajmujące się handlem artykułami spożywczymi i przemysłowymi oraz podmioty gospodarcze zajmujące się świadczeniem usług takich jak: fryzjerstwo, gastronomia i inne. W pozostałych miejscowościach występują nieliczne punkty handlowe i usługowe, głównie sklepy spożywczo-przemysłowe.

Dla rozwoju rolnictwa ważną rolę odgrywa działalność Spółdzielni Kółek Rolniczych w Sędziejowicach, świadczącej usługi rolnicze oraz Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Kozubach, zajmującej się handlem środkami do produkcji rolnej, spożywczymi i przemysłowymi.

Urzędy i instytucje obsługujące mieszkańców skupiają się w miejscowości gminnej.
W Sędziejowicach swą siedzibę mają:

1. Urząd Gminy Sędziejowice.
2. Ludowy Bank Spółdzielczy w Zduńskiej Woli, Oddział w Sędziejowicach.
3. Urząd Pocztowy w Sędziejowicach.

Analiza rozmieszczenia obiektów usługowych na obszarze gminy pozwala stwierdzić, że obecne potrzeby jej mieszkańców w tym zakresie są zaspokojone. Rozwój zabudowy mieszkaniowej musi jednak pociągać za sobą równomierny wzrost zainwestowania funkcją usługową.

4.11. ZABYTKI

Obsługa mieszkańców Gminy Sędziejowice w zakresie usług kultu religijnego realizowana jest przez następujące obiekty:

1. Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Marzeninie.
2. Kościół p.w. Świętej Marii Magdaleny Pokutnicy i Świętego Klemensa I Rzymskiego w Sędziejowicach.
3. Kościół Świętego Wacława Męczennika w Grabnie.

Na terenie Gminy znajdują się cztery cmentarze, zlokalizowane w miejscowościach: Grabno, Marzenin, Sędziejowice i Zamość.

Z obiektami kultu religijnego wiążą się jednocześnie ich wysokie walory architektoniczne.

W ostatnich latach realizowany był Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Sędziejowice na lata 2019-2022 przyjęty Uchwałą Nr III/23/18 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 28 grudnia 2018 r. oraz kontynuujący **Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Sędziejowice na lata 2023 -2026** przyjęty uchwałą Nr LI/396/22 Rady Gminy Sędziejowice z 29 grudnia 2022 r.[5]

Na obszarze gminy Sędziejowice nie występują pomniki historii i parki kulturowe, nie wpisano obiektów na Listę Skarbów Dziedzictwa, natomiast występują pozostałe formy ochrony zabytków.

Wg danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, na terenie Gminy Sędziejowice:

a. znajdują się następujące wpisy w Rejestrze zabytków nieruchomych prowadzonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:
   - ceglany kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w miejscowości Marzenin, z roku 1372 r.; data wpisu do rejestru: 27.02.1950 r., oznaczenie: 61.IV.9 z 1950-02-27, 61.IV.9 z 1997-05-19,
   - zajazd drewniany w miejscowości Pruszków, datowany na 1. poł. XVIII w.; data wpisu do rejestru: 28.06.1954 r., oznaczenie: 594-IV-27 z 1954-06-28,

[5] https://www.bip.gminasedziejowice.org/index.php?option=com_govarticle&view=article&id=1765:program-opieki-nad-zabytkami-dla-gminy-sedziejowice-na-lata-2023-2026&catid=115&Itemid=148

- park podworski w miejscowości Pruszków, datowany na XVIII w.; data wpisu do rejestru: 25.07.1967 r., oznaczenie: 437 z 1967-07-25,
- ceglany dwór w miejscowości Sędziejowice, datowany na pocz. XIX w.; data wpisu do rejestru: 12.10.1946 r., oznaczenie: 367-IV-29 z 1946-10-12, 429 z 1967-07-21,
- ceglany młyn wodno-elektryczny w miejscowości Wola Marzeńska, datowany na koniec XIX w.; data wpisu do rejestru: 01.10.1986r., oznaczenie: 329/8/86 z 1986-10-01, 329/8/86 z 2000-12-14, 329/8/86/A z 2002-04-16,
- ruiny zamku w miejscowości Wola Wężykowa, datowane na XVI w.; data wpisu do rejestru: 25.07.1967r., oznaczenie: 441 z 1967-07-25, 441/261/A z 2004-04-01,

b. znajdują się następujące wpisy w Rejestrze zabytków archeologicznych prowadzonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:
   - zamek w miejscowości Wola Wężykowa; data wpisu do rejestru: 25.07.1967 r., oznaczenie: 441 z 1967-07-25.

Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie Gminy. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim - rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Na terenie Gminy Sędziejowice wpisem do rejestru zabytków ruchomych objęto wyposażenie dwóch kościołów. Ze względów bezpieczeństwa nie publikuje się szczegółowych informacji o tych obiektach. Wykaz obiektów znajduje się w Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Sieradzu.

Tabela 26. Zabytki ruchome zlokalizowane na terenie Gminy Sędziejowice wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr i data wpisu do rejestru zabytków
1.	Marzenin	wyposażenie ruchome z kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	na podstawie decyzji KL.IV-660/109/71 z dnia 8.11.1971 r., PSOZ.II.5330/2293 z dnia 19.03.1993 r. nr rejestru zabytków ruchomych woj. łódzkiego B/103/1-34
2.	Grabno	wyposażenie ruchome z kościoła parafialnego pw. św. Wacława	na podstawie decyzji KL.IV-660/104/71 z dnia 6.11.1971 r. nr rejestru zabytków ruchomych woj. łódzkiego B/177/1-14

Źródło: Rejestr zabytków województwa łódzkiego

Na podstawie art. 22 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt Gminy Sędziejowice prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków[6]. Ujęto w niej:

a. 49 zabytków nieruchomych,
b. 194 stanowiska archeologiczne.

Ewidencja ma charakter zbioru otwartego i podlega aktualizacji.

V. SFERA KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWA

5.1. KLIMAT

Według klasyfikacji klimatów wg Köppena analizowany obszar położony jest w obrębie klimatu Cfb, który jest łagodny, bez pory suchej i z ciepłym latem.

Zgodnie z danymi pogodowymi zebranymi w latach 1991-2021, prezentowanymi na stronie www.climate-data.org średnia roczna temperatura powietrza w Sędziejowicach wynosi 9,4^{o}C. Najcieplejszym miesiącem roku jest lipiec (średnia miesięczna temperatura wynosi 19,9^{o}C), natomiast najzimniejszym styczeń (średnia miesięczna temperatura wynosi minus 1,6^{o}C).

Średnia roczna suma opadów wynosi 698 mm (najsuchszym miesiącem jest luty – 43 mm, natomiast największe opady występują w lipcu – 96 mm). Opady nie są wysokie, ale zróżnicowane, przy występowaniu wyraźnej przewagi opadów letnich nad zimowymi.

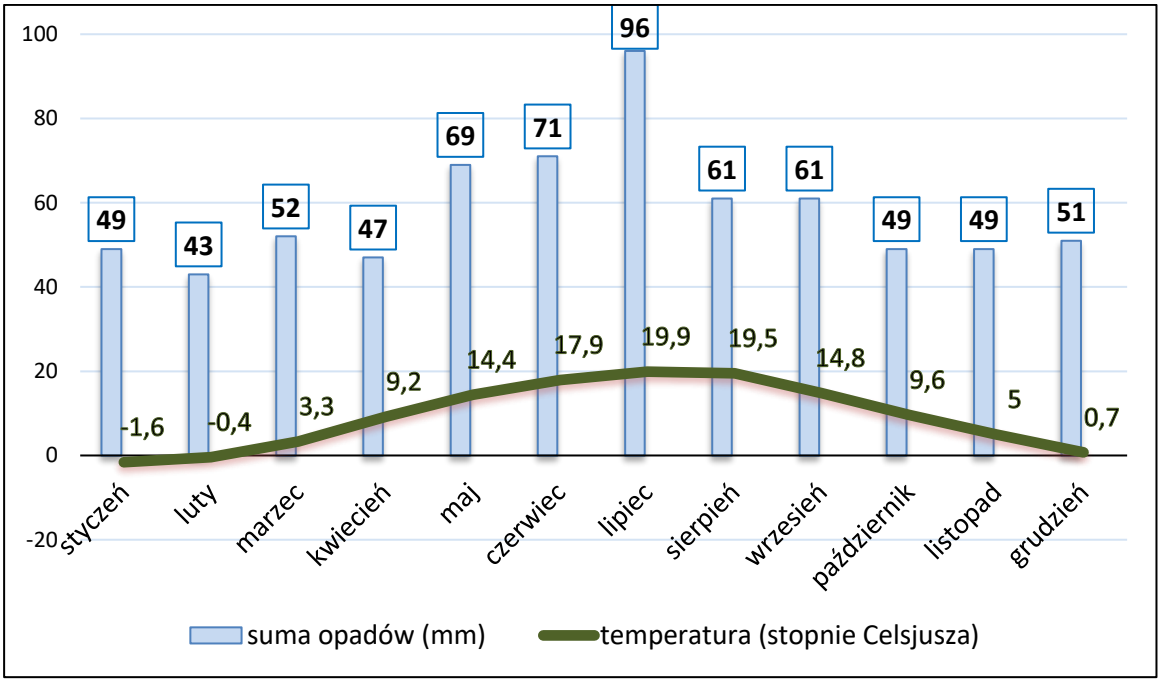
[6] https://bip.gminasedziejowice.org/index.php?option=com_govarticle&view=category&id=192&Itemid=264

Klimat można scharakteryzować jako przejściowy, kształtowany poprzez zmienny w swym zasięgu masyw powietrza morskiego (z zachodu) i kontynentalnego (ze wschodu) przy przewadze wpływów kontynentalnych.

Niekorzystną cechą klimatu, zwłaszcza dla wegetacji roślin są powtarzające się co roku silne przymrozki wiosenne i jesienne, których nasilenie przypada na koniec kwietnia lub początek maja.

Okres wegetacyjny trwa około 240 dni (tj. dni ze średnią temperaturą dobową minimum 5°C) na podstawie danych IMGW za lata 1991-2020.

Na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące średnich temperatur oraz opadów w poszczególnych miesiącach w miejscowości Sędziejowice.

Rycina 5. Wykres klimatyczny dla miejscowości Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.climate-data.org

Najbardziej korzystne warunki klimatyczne (nasłonecznienie) posiadają stoki o ekspozycji południowej i zachodniej, mniej korzystny klimat obserwuje się w dolinie rzeki Grabia. Doliny są rynnami grawitacyjnego spływu chłodnego powietrza, zgodnie ze spadkami terenu.

Celem Gminy Sędziejowice w zakresie **ochrony klimatu** powinno być podejmowanie działań zapobiegających jego zmianom, zabezpieczenie przed skutkami zmian, których nie udało się uniknąć, przystosowanie Gminy do zachodzących zmian klimatu, zmniejszenie podatności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami

ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zachodzące zmiany klimatu objawiające się przez: deszcze nawalne, nagłe powodzie i podtopienia, powodzie od strony rzek, burze, w tym burze z gradem, długotrwałe okresy bezopadowe, okresy bezopadowe z wysoką temperaturą mają istotny, negatywny wpływ na sektor gospodarki wodnej, funkcjonowanie infrastruktury przeciwpowodziowej i innych elementów infrastruktury np. energetycznej, czy drogowej oraz utrudniają działania z zakresu ochrony przed skutkami awarii i klęsk żywiołowych.

Należy brać pod uwagę występowanie silnych wiatrów, incydentalnych trąb powietrznych oraz intensywnych wyładowań atmosferycznych z gwałtownymi opadami deszczu lub gradu. Zmiany klimatu mogą istotnie wpływać na rolnictwo, w tym na długość okresu wegetacyjnego, który będzie się zwiększał.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „**Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2032 roku**” **(SPA 2020).** Opracowanie SPA wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

SPA wskazuje **cele i kierunki działań adaptacyjnych**, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane we wszystkich województwach należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej,
- planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,

- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- właściwe gospodarowanie na obszarach m.in. rolnych i chronionych (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych),
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych,
- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miejscowościach o szczególnie zwartej zabudowie w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w centrach miejscowości.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych to: ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na terenach zalewowych oraz zabezpieczenie potrzeb w zakresie dostępu do wody dobrej jakości.

Celem zapobiegania zmianom klimatu oraz adaptacji do zmian, gmina i inne jednostki działające na tym terenie już teraz podejmują **działania o charakterze planistycznym, inwestycyjnym i technicznym**, a także edukacyjno-informacyjnym. Są to działania:

- racjonalna gospodarka wodno-ściekową, w tym wspieranie retencji wód,
- zarządzanie ryzykiem powodzi i podtopień,
- kształtowanie terenów zieleni,
- uwzględnienie kwestii zmian klimatu w dokumentach planistycznych i innych dokumentach strategicznych, np. zapisy projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniają zagadnienia związane z ochroną klimatu np. właściwego przewietrzania terenów gminy, ochrony przed powodzią

i podtopieniami, gospodarowania wodami opadowymi, zachowania naturalnych walorów przyrodniczych, ochrony przyrody,

- ograniczanie niskiej emisji i zanieczyszczenia powietrza poprzez wymianę źródeł ogrzewania oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów lub niskiej jakości paliwa w indywidualnych systemach grzewczych oraz stosowanie się mieszkańców do zapisów uchwały antysmogowej,
- przedsięwzięcia termomodernizacyjne w obiektach użyteczności publicznej,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza,
- ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu, poprzez remonty i modernizacje dróg,
- rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny tabor autobusowy,
- wspieranie rozwoju transportu rowerowego poprzez rozwój i modernizację infrastruktury,
- wspieranie rozwoju i modernizacji infrastruktury pieszej.

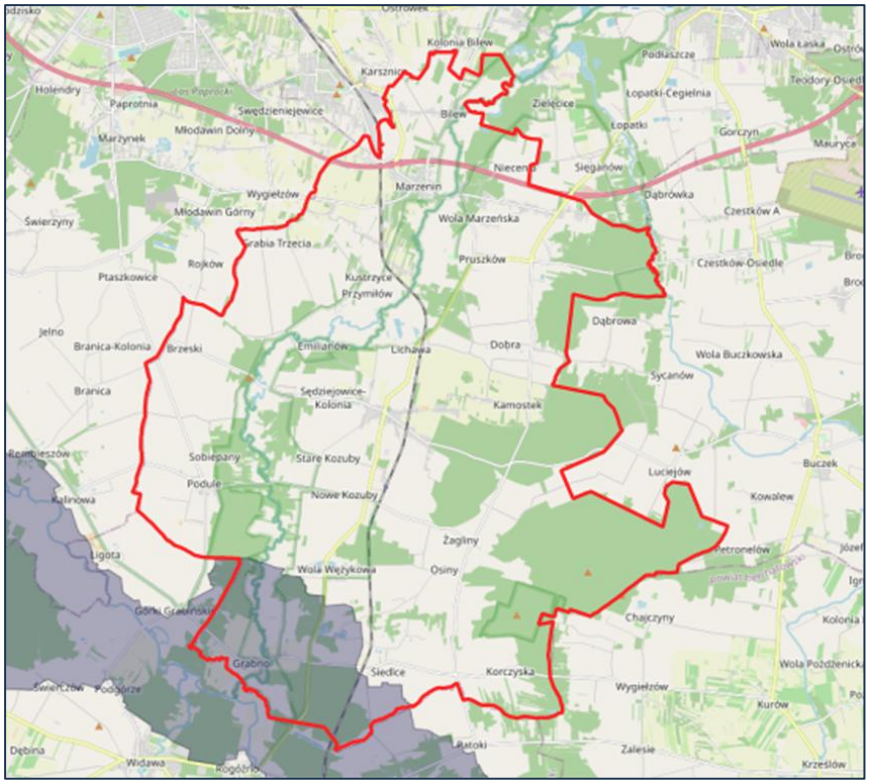
5.2. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające migrację zwierząt, roślin lub grzybów. W celu zachowania ich ciągłości zaleca się prowadzić następujące działania:

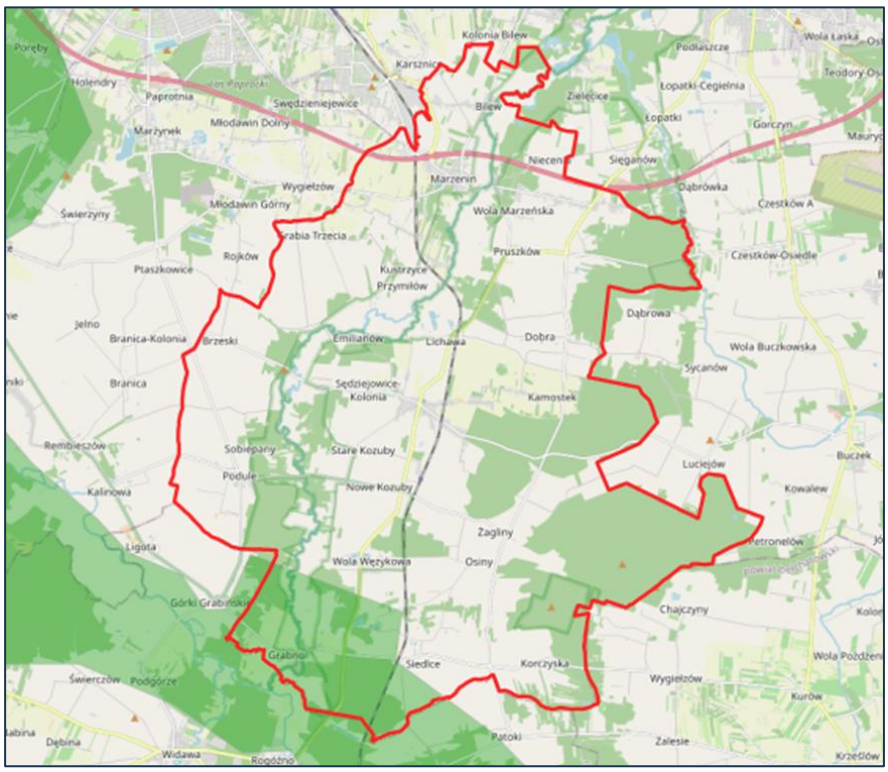
- uwzględnianie korytarzy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- ochrona dolin rzecznych – poprzez zaniechanie zabudowy stref przybrzeżnych, regulacji koryta rzecznego,
- zalesienia – dotyczy korytarzy migracyjnych, gdzie płaty lasu w obrębie takiego korytarza są oddalone od siebie na odległość powyżej 1 km (z wyłączeniem cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych),
- ochrona przed dalszą zabudową odcinków korytarzy ekologicznych, w szczególności w ich przewężeniach, wynikających z ich bezpośredniego sąsiedztwa terenów zurbanizowanych.

Do zaniku ekosystemów oraz zmniejszenia się liczby gatunków prowadzą takie działania jak: budowa dróg, zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i handlowa, eksploatacja surowców, lokalizacja składowisk odpadów. Do najbardziej podatnych na degradację należą środowiska bagienne, wodne oraz stare lasy. Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych powinno polegać przede wszystkim na ich ochronie przed zabudową, przegrodzeniem i na tworzeniu nowych nasadzeń.

Przebieg korytarzy ekologicznych przedstawiono na podstawie projektów opracowanych przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot. Zostały opracowane dwa projekty tego autorstwa – z lat 2005 i 2012. Wg projektu z 2005 przez gminę przebiega korytarz ekologiczny „Bełchatów - Radomsko KPdC-5B”. W projekcie z 2012 r. przebieg korytarza jest podobny, ale nadano mu nazwę „Dolina Warty - Dolina Pilicy KPdC-10C”.

Rycina 6. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2005 na tle lokalizacji Gminy Sędziejowice
Źródło: https://mapa.korytarze.pl/

Rycina 7. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2012 na tle lokalizacji Gminy Sędziejowice
Źródło: https://mapa.korytarze.pl/

Na szczególną uwagę zasługują dolina rzeki Grabia. Ważna jest ochrona doliny rzecznej oraz podmokłości, bagien i torfowisk przed odwodnieniem. Pozwoli to na zwiększenie naturalnej retencyjności terenów, co jest szczególnie ważne w kontekście ochrony przeciwpowodziowej. Dla zachowania dolin rzecznych w dobrym stanie ważne jest racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin na sąsiednich terenach rolniczych.

Na pozostałych terenach rolniczych (grunty orne) współczesny obraz roślinności Gminy Sędziejowice jest w znacznym stopniu przekształcony przez gospodarkę człowieka.

We współczesnej strukturze przestrzennej fitocenoz dominują zbiorowiska chwastów polnych - synantropijne, związane z gruntami ornymi, o znikomej wartości przyrodniczej. Półnaturalne fitocenozy nieleśne stanowią głównie łąki i pastwiska. Intensywna uprawa łąk (melioracje, nawożenie, podsiewanie) prowadzi do zubożenia składu gatunkowego roślinności, a tym samym obniżenia ich wartości przyrodniczej.

Więcej informacji o świecie roślin i zwierząt podano w rozdziale dotyczących obszarów i obiektów prawnie chronionych.

5.3. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

W Raporcie o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024 oceniono, że jest to obszar bardzo ciekawy pod względem przyrodniczym i turystycznym. Znajdują się tutaj duże kompleksy leśne.

Obszar Gminy Sędziejowice należy do zlewni rzeki Grabi uchodzącej do Widawki stanowiącej dopływ Warty. Rzeka Grabia o całkowitej długości około 78 km uznawana za najczystszą rzekę w Polsce. Objęta jest ochroną, jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz obszar Natura 2000. W jej dolinie rozciągają się naturalne łąki i starorzecza.

Przez teren Gminy przepływają też dwa mniejsze cieki – Tymianka i Końska. W Woli Wężykowej i Grabicy zlokalizowane są kompleksy stawów wykorzystywane do hodowli ryb. Nie występują natomiast duże jeziora lub zbiorniki retencyjne.

Część południowa Gminy na obszarze 1 325 ha znajduje się w zasięgu Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki (5,23% ogólnej powierzchni Parku i 11,03 % terenu Gminy).

Na terenie Gminy znajdują się dwa rezerwaty przyrody: chroniące bogaty świat roślinny i zwierzęcy.

Ukształtowanie terenu oraz rzeka Grabia mają znaczący wpływ na rodzaj i charakter zieleni. Największą powierzchnię zajmują łąki oraz lasy. Naturalny system zieleni uzupełniony jest przez parki, skwery, cmentarze, sady oraz zieleń towarzyszącą zabudowie zagrodowej i mieszkaniowej. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na łagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zabudowy, kształtują układy urbanistyczne, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miejscowości.

Największa koncentracja łąk ma miejsce w dolinie rzeki Grabi. Tereny te odznaczają się bardzo dużą bioróżnorodnością oraz wysokimi walorami krajobrazowymi. Poza tym skupiska łąk występują w sąsiedztwie mniejszych lokalnych cieków wodnych.

Spośród roślin rosnących w dolinie Grabi na uwagę zasługują takie gatunki jak: okrężnica bagienna, włosienicznik błotny, łączeń baldaszkowy, czy marek szerokolistny.

Świat zwierzęcy tej rzeki i jej dopływów można określić jako bardzo różnorodny. W wodach Grabi żyje około 30 gatunków ryb m.in. szczupaki, węgorze, brzany, certy. Na okalających

rzekę łąkach i polach w okresie od wiosny do jesieni występują liczne ptaki zarówno lęgowe jak i przelotne.

Największe kompleksy leśne występują we wschodniej części Gminy w obrębach geodezyjnych Sędziejowice, Żagliny, Pruszków, Siedlce oraz w dolinie rzeki Grabi – w rejonie miejscowości Podule.

Statystyczne ujęcie dotyczące lasów na terenie Gminy Sędziejowice zaprezentowano w tabeli.

Tabela 27. Dane dotyczące lasów na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim

Oceniany parametr	Rok					Różnica w latach 2020-2024 (wzrost / spadek)
	2020	2021	2022	2023	2024	
lasy ogółem (ha)	3 398,43	3 410,70	3 409,21	3 409,09	3 411,96	**+13,53**
lasy publiczne ogółem (ha)	2 387,97	2 393,70	2 393,21	2 400,09	2 413,96	**+25,99**
lasy publiczne Skarbu Państwa (ha)	2 377,76	2 383,49	2 383,00	2 393,52	2 407,19	**+29,43**
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (ha)	2 354,70	2 360,43	2 374,27	2 376,84	2 391,34	**+36,64**
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa (ha)	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	brak zmian
lasy publiczne gminne (ha)	6,57	6,57	6,57	6,57	6,77	**+0,20**
lasy prywatne ogółem (ha)	1 010,46	1 017,00	1 016,00	1 009,00	998,00	**-12,46**
powierzchnia lasów na 1 mieszkańca (ar)	54,1	54,6	54,7	55,0	55,5	**+1,40**
lesistość (%)	28,3	28,4	28,4	28,4	28,4	**+0,10**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - BDL GUS

Jednocześnie należy zaznaczyć, że charakter Gminy można jednak określić głównie jako rolniczy.

Na obszarze Gminy zlokalizowanych jest sześć **parków podworskich** w miejscowościach: Grabno, Pruszków, Wola Wężykowa, Brzeski, Podule, Wola Marzeńska oraz park wiejski w Sędziejowicach. Posiadają bogaty drzewostan, jednak wymagają nakładów w celu uporządkowania ich struktury, pielęgnacji występującej tam roślinności oraz uzupełnienia o elementy charakterystyczne dla wystroju parków wiejskich.

Szczegółowe dane dotyczące opisu środowiska przyrodniczego Gminy Sędziejowice znajdują się w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziejowice na lata 2023-2027” przyjętym Uchwałą Nr XLVII/366/22 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 30 września 2022 r. [7]

5.4. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY – FORMY POWIERZCHNIOWE

Obszar Natura 2000[8]

W zasięgu terytorialnym Gminy Sędziejowice znajduje się specjalny obszar ochrony siedlisk Grabia PLH100021.

Jego łączna powierzchnia wynosi 1670,48 ha. Jest położony na terenie gmin: Łask, Zelów, Sędziejowice, Dłutów, Widawa, Dobroń.

Obszar został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Grabia (PLH100021). Wydanie aktu prawa krajowego poprzedziła Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE).

Zgodnie z danymi zawartymi w standardowym formularzu danych udział pokrycia terenu (charakterystyka ogólna) wymienionego obszaru Natura 2000 jest następujący:[9]

- ✓ N06 – Wody śródlądowe (stojące i płynące) – 0,17 %,
- ✓ N10 – Łąki wilgotne, łąki świeże – 61,01 %,
- ✓ N12 – Ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 18,64 %,
- ✓ N16 – Lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 4,88 %,
- ✓ N17 – Lasy iglaste – 10,07 %,
- ✓ N19 – Lasy mieszane 4,88 %,

[7] https://bip.gminasedziejowice.org/index.php?option=com_govarticle&view=category&id=197&Itemid=265
[8] Informację o specjalnym obszarze ochrony siedlisk Grabia PLH100021 opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH100021.H
[9] nazewnictwo opracowano na podstawie http://zamowienia.utp.edu.pl/download/AGATA/2015/5.2015/Zal_21_SIWZ_instrukcja_wypel_SDF.pdf

- ✓ N23 – Pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe) – 0,34 %.

Liczne starorzecza, małe zbiorniki wodne oraz lasy łęgowe w dolinie rzeki Grabi nadają dolinie szczególny charakter. Obszary bezpośrednio przylegające do koryta rzeki miejscami porośnięte są lasem sosnowym, a rozległe łąki - różnogatunkową roślinnością. W dolinie dominuje mozaikowy, ekstensywny krajobraz rolniczy.

Wśród typów **siedlisk przyrodniczych** wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występują:

1. Siedlisko 3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, które zajmuje powierzchnię 4,67 ha. Siedlisko stanowi istotny przedmiot ochrony w obszarze. Jest dobrze zachowane, reprezentowane przez różne stadia rozwojowe. Ogólna ocena stanu ochrony w skali obszaru, ze względu na obniżone oceny części wskaźników struktury i funkcji siedliska (m.in. charakterystycznej kombinacji zbiorowisk w obrębie transektu) jest niezadowalająca - U1.
2. Siedlisko 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris), które zajmuje powierzchnię 151,91 ha. Płaty ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych są dość często odnotowywane na badanym obszarze. Łąki te są najczęściej fragmentem większych kompleksów użytków zielonych - głównie intensywnie użytkowanych, nawożonych i podsiewanych. Płaty te często tworzą atrakcyjne wizualnie, kolorowe, sezonowe aspekty. Przedmiot ochrony o średniej istotności w obszarze, zajmuje stosunkowo niewielkie powierzchnie, w jego obrębie występują także gatunki owadów stanowiące przedmioty ochrony. Ogólna ocena stanu ochrony ze względu na niską ocenę wskaźników struktury i funkcji siedliska znajduje się w kategorii U2 – zły. Wynika to przede wszystkim ze zbyt intensywnej gospodarki pastwiskowej w wielu płatach.
3. Siedlisko 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetuni albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe, które zajmuje powierzchnię 47,39 ha. Ranga siedliska w obszarze jest wysoka. Spośród zbiorowisk leśnych płaty łęgów olszowo-jesionowych są najczęściej odnotowanym

zbiorowiskiem w obszarze. Stanowią w krajobrazie element wyraźnie wyróżniający się walorami estetycznymi, a także różnorodnością biologiczną. Odnotowane płaty łęgów są różnie wykształcone, od typowych z dobrze zachowaną strukturą i składem gatunkowym, do zdegenerowanych i zubożonych wykształconych jako zadrzewienia przywodne, czy też niewielkie śródpolne lasy olszowe. Ogólna ocena stanu ochrony siedliska w obszarze U2 – stan zły (głównie ze względu na silnie zaburzoną strukturę i funkcję siedliska).

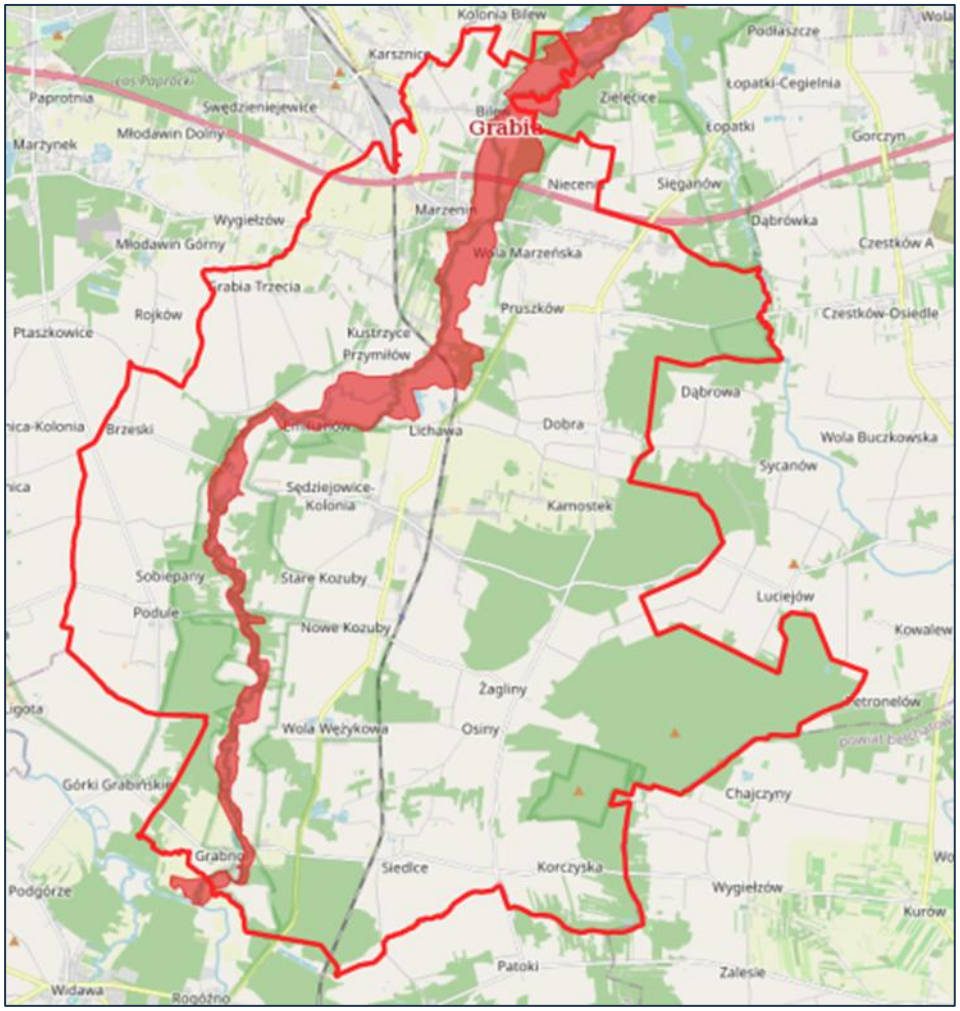
Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG występujące na opisywanym obszarze Natura 2000:

1. Bóbr Castor fiber - gatunek ziemno-wodnego gryzonia z rodziny bobrowatych.
2. Wydra Lutra Lutra - jedyny gatunek drapieżnego ssaka ziemnowodnego z rodziny łasicowatych.
3. Kumak nizinny Bombina bombina - gatunek płaza bezogonowego z rodziny kumakowatych.
4. Minóg ukraiński Eudontomyzon mariae - gatunek niepasożytniczego bezżuchwowca z rodziny minogowatych.
5. Minóg strumieniowy Lampetra planeri - gatunek bezżuchwowca z rodziny minogowatych, prymitywny kręgowiec wodny.
6. Koza Cobitis taenia - gatunek słodkowodnej ryby karpiokształtnej z rodziny piskorzowatych.
7. Piskorz Misgurnus fossilis - gatunek słodkowodnej ryby z rodziny piskorzowatych.
8. Trzepla zielona Ophiogomphus cecilia - gatunek ważki z rodziny gadziogłówkowatych.
9. Zalotka większa Leucorrhinia pectoralis - gatunek ważki z rodziny ważkowatych.
10. Czerwończyk nieparek Lycaena dispar - motyl dzienny z rodziny modraszkowatych.
11. Skójka gruboskorupowa Unio crassus - gatunek słodkowodnego małża z rodziny skójkowatych).

Dla opisywanego obszaru obowiązuje **plan zadań ochronnych**:

1. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021.

2. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 3 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021.
3. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 20 czerwca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021.
4. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 25 maja 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021.

Rycina 8. Lokalizacja Obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021 na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Rezerwat przyrody Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego[10] został utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 października 1991 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody. Dane pozostałych aktów prawnych ujawnionych w CRFOP:

1. Obwieszczenie Nr 2/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 2 października 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody na terenie województwa łódzkiego utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r.
2. Rozporządzenie Nr 36/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodły Łaskie”.
3. Zarządzenie Nr 31/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 2 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego - Wybitnego Leśnika”.
4. Zarządzenie Nr 5/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego - Wybitnego Leśnika”.

Rezerwat o powierzchni 58,39 ha położony jest na granicy gmin: Sędziejowice i Buczek.

Dane podstawowe:

- rodzaj rezerwatu: leśny,
- typ rezerwatu: fitocenotyczny,
- podtyp rezerwatu: zbiorowisk leśnych,
- typ ekosystemu: leśny i borowy,
- podtyp ekosystemu: lasów nizinnych.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ekosystemu leśnego z udziałem jodły przy północnej granicy zasięgu z licznymi pomnikowymi okazami dębów, jodeł i sosen.

[10] Informację o rezerwacie przyrody Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewrezerwatprzyrody.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.597

Plan ochrony został wyznaczony:

1. Zarządzeniem Nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego - Wybitnego Leśnika”.
2. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 15 stycznia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego – Wybitnego Leśnika”.

Rezerwat przyrody Grabica[11] został utworzony Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego nr 26/2000 z dnia 31lipca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Aktualnie obowiązującym aktem prawnych wg CRFOP jest Rozporządzenie nr 39/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Grabica”.

Rezerwat o powierzchni 8,51 ha w całości położony jest w granicy Gminy Sędziejowice.

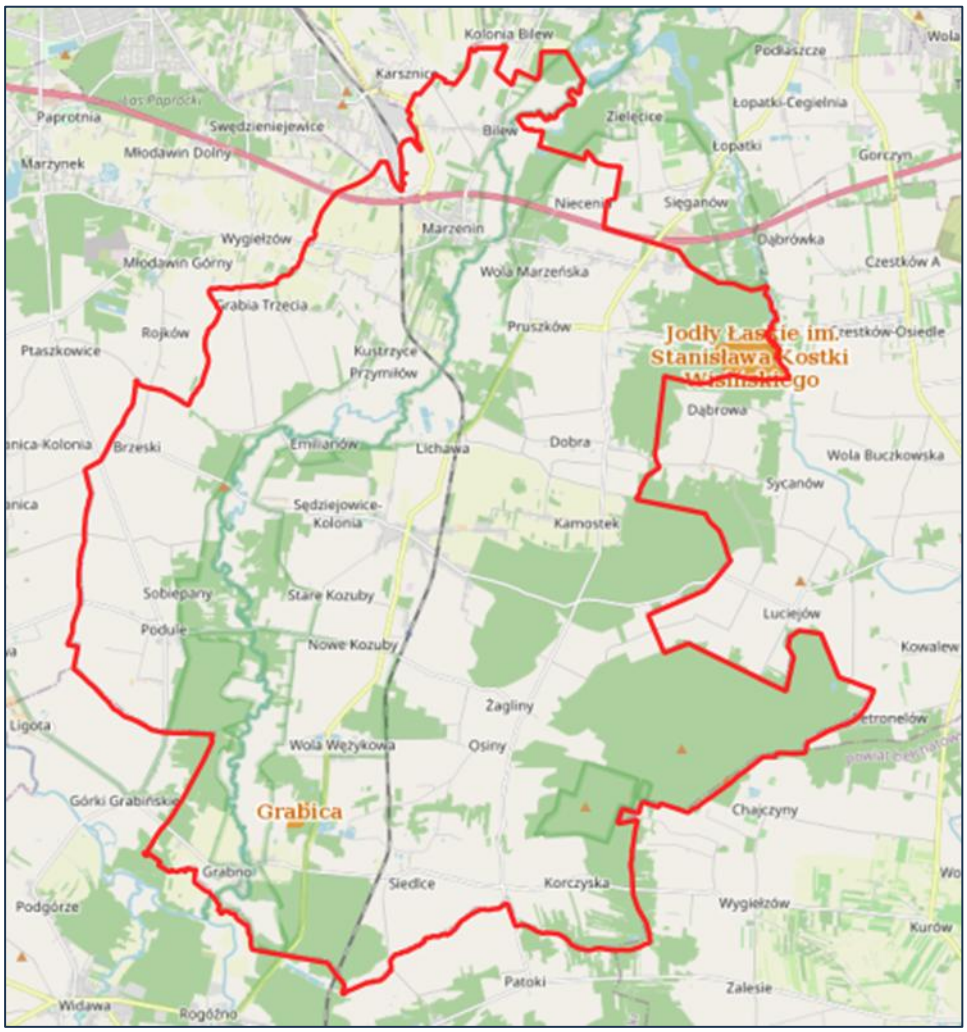
Dane podstawowe:

- rodzaj rezerwatu: torfowiskowy,
- typ rezerwatu: fitocenotyczny,
- podtyp rezerwatu: zbiorowisk nieleśnych,
- typ ekosystemu: torfowiskowy (bagienny),
- podtyp ekosystemu: torfowisk niskich.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i biocenotycznych śródleśnego kompleksu torfowisk przejściowych i niskich oraz eutroficznych bagien z udziałem licznych gatunków roślin rzadkich i chronionych.

Plan ochrony został wyznaczony Zarządzeniem Nr 21/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Grabica”.

[11] Informację o rezerwacie przyrody Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewrezerwatprzyrody.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.597

Rycina 9. Lokalizacja rezerwatów przyrody na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki [12] został utworzony Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr VIII/45/89 z dnia 14 września 1989 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Dane pozostałych aktów prawnych ujawnionych w CRFOP:

1. Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie określenia obszaru Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.
2. Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 20 października 1998 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie określenia obszaru Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz

[12] Informację o Parku Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewparkkrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.PK.48

zatwierdzenia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki w województwie sieradzkim.

3. Rozporządzenie Nr 9/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza i Widawki.
4. Rozporządzenie Nr 1/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Łódzkiego w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

Park krajobrazowy o powierzchni 25 330,00 ha położony jest na granicy wybranych gmin z następujących powiatów: łaski, zduńskowolski, wieluński, bełchatowski, sieradzki.

Ustalono następujące szczególne cele ochrony Parku:

1. Dla ochrony przyrody nieożywionej:

- zachowanie i ochrona cennych odsłonięć geologicznych, jako ważnych obiektów dydaktycznych i naukowych,
- zachowanie i przywracanie naturalnych walorów dolinom rzecznym,
- zachowanie i ochrona obszarów stanowiących świadectwo współczesnych, naturalnych procesów geomorfologicznych, takich jak: parowy, wąwozy itp.;
- zachowanie w niezmienionym stanie i ochrona źródeł oraz obszarów źródliskowych.

2. Dla ochrony ekosystemów leśnych:

- utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk lasów nadrzecznych w tym: zbiorowisk zaroślowych, a więc wiklin nadrzecznych i olsu topolowo-wierzbowego oraz zbiorowisk leśnych: łozowisk, olsu porzeczkowego, olsu torfowcowego, kontynentalnego boru bagiennego oraz łęgu jesionowo-olszowego, jako rzadkich składników szaty leśnej.

3. Dla ochrony ekosystemów nieleśnych:

- zachowanie różnorodności biologicznej rzadkich i ginących fitocenoz - łąk trzęślicowych,
- zachowanie świeżych łąk rajgrasowych,
- zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo-bagiennej,
- zachowanie i ochrona muraw kserotermicznych,

- zachowanie cennych i różnorodnych zbiorowisk roślinnych: muraw napiaskowych, zarośli tarniny, jałowca i żarnowca, fragmentów półnaturalnych, wilgotnych łąk i zarośli wierzbowych,
- zachowanie i ochrona torfowisk z fragmentami wilgotnych łąk i muraw bliźniczkowych, tzw. „psiar”,
- utrzymanie różnorodności krajobrazu roślinnego, na który składa się mozaika pól, łąk, zarośli tarniny, jałowczysk i żarnowczysk.

4. Dla ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych:

- ochrona przed zalesieniem oraz utrzymanie połączenia starorzeczy z rzeką Wartą,
- utrzymanie dotychczasowego poziomu wody w kompleksie stawów i mokradeł, oraz ich ochrona przed nadmiernym osuszaniem,
- utrzymanie dotychczasowego poziomu wody oraz hamowanie sukcesji na bagnach śródleśnych i torfowiskach,
- ochrona źródeł oraz obszarów źródliskowych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem,
- bezwzględna ochrona śródleśnych łąk przed nadmiernym osuszaniem,
- ochrona ekosystemów dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem.

5. Dla ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:

- utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych podlegających ochronie,
- utrzymanie stanu zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowisk,
- zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie życia i rozwoju ginących taksonów.

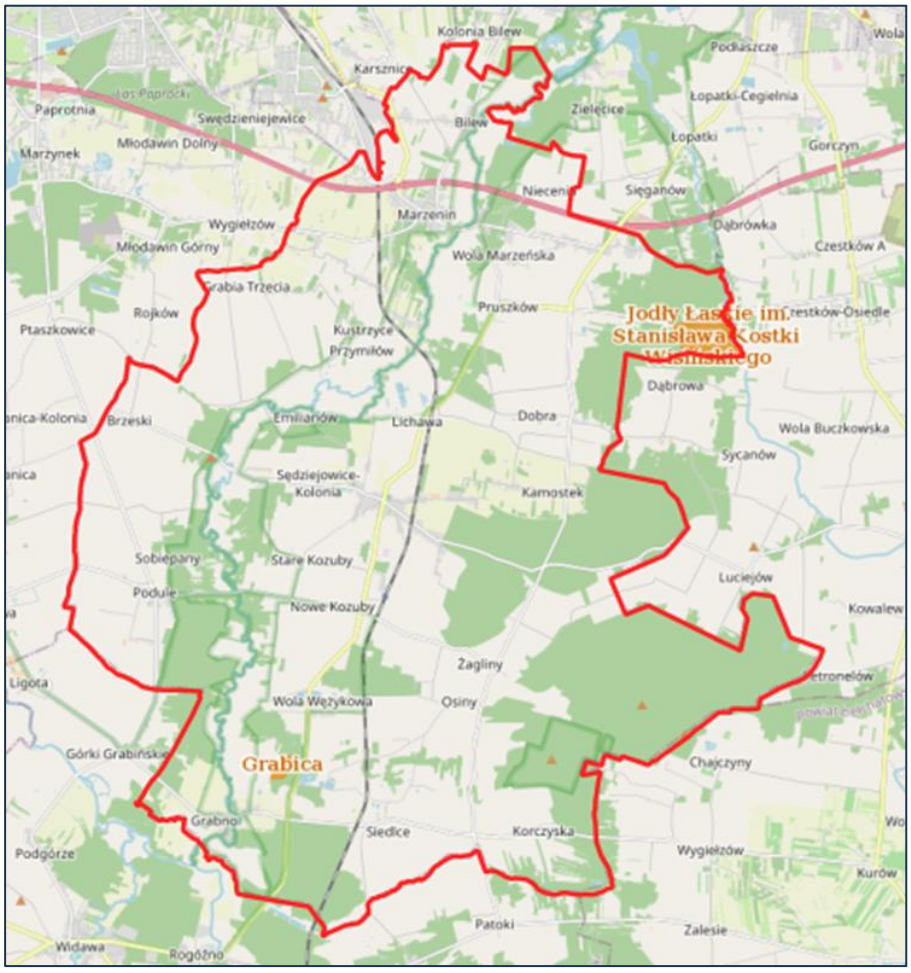
6. Dla ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych:

- ochrona krajobrazu o wybitnych walorach naturalnych - wielkoprzestrzennych obszarów leśnych,
- ochrona krajobrazu naturalnego doliny Warty o wybitnych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych,

- ochrona krajobrazu kulturowego o znacznych walorach zabytkowych z nagromadzeniem elementów dziedzictwa kulturowego,
- ochrona miejsc koncentracji i potencjalnego występowania stanowisk archeologicznych,
- zapobieganie zubożeniu i ujednoliceniu krajobrazu, poprzez ochronę zadrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- zachowanie istniejących rozłogów pól,
- ochrona przed eksploatacją surowców naturalnych.

7. Dla ochrony walorów rekreacyjnych:

- ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych (doliny rzeczne) przed degradującym zagospodarowaniem,
- rozwój pożądanych form rekreacji - turystyki kwalifikowanej.

Rycina 10. Lokalizacja Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na terenie Gminy Sędziejowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Plan ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Trwają prace zmierzające do przyjęcia aktualizacji planu ochrony.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

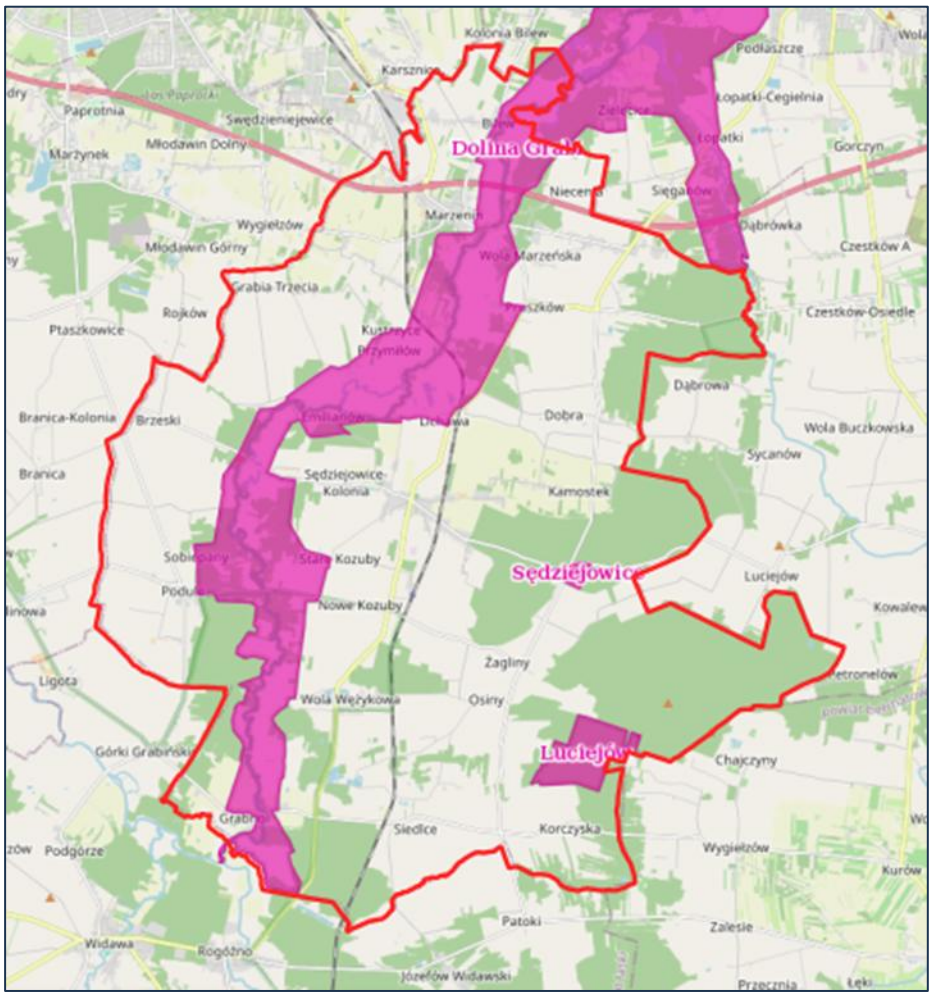
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Grabi” [13] został utworzony na podstawie Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Zajmuje powierzchnię 4 007,00 ha na terenie gmin: Sędziejowice, Widawa i Dobroń. Obok koryta rzeki Grabi ochroną objęte są tu znajdujące się w jej dolinie: starorzecza, drobne zbiorniki eutroficzne, wydmy śródlądowe, mokradła, niżowe i górskie świeże łąki, lasy łęgowe, olsowe i bory sosnowe. Rzeka ta odznacza się niezwykłym bogactwem fauny (około 800 gatunków, w tym wiele gatunków rzadkich i chronionych).

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Sędziejowice” [14] został utworzony na podstawie Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 25 października 1995 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 12 maja 1995 r. Zajmuje powierzchnię 13,22 ha - w całości na terenie Gminy Sędziejowice. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXVI/192/16 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Sędziejowice”. Ochroną objęto szczególnie cenny 110-letni starodrzew sosnowy na siedlisku boru mieszanego wilgotnego BMw. Szczegółowym celem ochrony jest zachowanie jego wartości przyrodniczych i estetycznych wyjątkowo cennych dla krajobrazu naturalnego ze względu na jego charakter występowania na obszarach nizinnych.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Luciejów” [15] został utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 48/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo - krajobrazowe. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest

[13] Informację o zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Dolina Grabi” opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewzespolprzyrodniczokrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.ZPK.51
[14] Informację o zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Dolina Grabi” opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewzespolprzyrodniczokrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.ZPK.51
[15] Informację o zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Sędziejowice” opracowano na podstawie https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewzespolprzyrodniczokrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.ZPK.85

Uchwała Nr XXVI/193/16 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Luciejów”. Zajmuje powierzchnię 136,13 ha – w całości na terenie Gminy Sędziejowice. Przedmiotem ochrony jest rozległa wydma z towarzyszącymi jej źródłami wysiękowymi i oczkami wodnymi. Pokrywające wydmę drzewostany o zróżnicowanej mozaice siedlisk i bogatym aspekcie wiosennym runa leśnego pełnią funkcję lasów glebochronnych. Celem ochrony jest utrzymanie procesów ekologicznych oraz zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

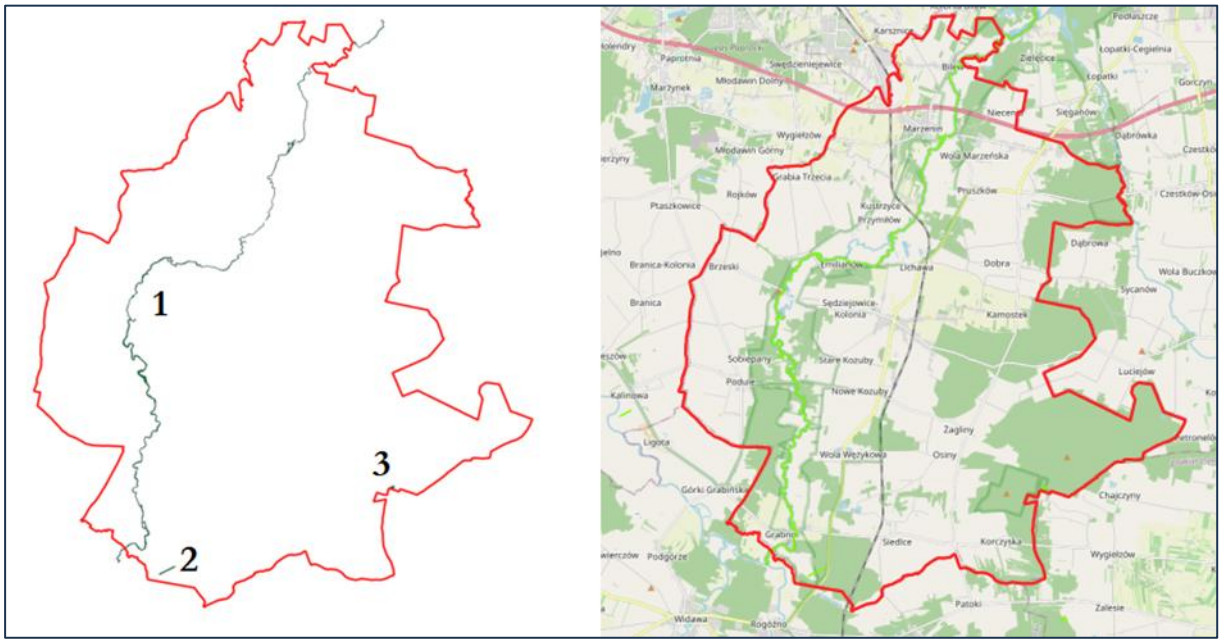

Rycina 11. Lokalizacja zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Użytki ekologiczne zlokalizowane na terenie Gminy Sędziejowice:

1. Utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 03.03.1993 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny. Jest to odcinek rzeki Grabi położony na terenie województwa sieradzkiego /km 0+000-hkm 40+600/ tj. od miejscowości Łęg Widawski w gminie Widawa do miejscowości Jamborek w gminie Dobroń.

2. Utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 13.05.1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Jest to zespół roślinności torfowiskowej i błotnej, fragment torfowiska przejściowego. Powierzchnia: 1,53 ha. Lokalizacja: Zamość, działka nr 385.
3. Utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 17.02.1992 r. w sprawie uznania za obiekty chronione. Jest to wydzielenie lasu z naturalnymi źródłami wysiękowymi. Powierzchnia: 0,50 ha. Lokalizacja: N-ctwo Kolumna, oddz. Nr 103.

Rycina 12. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

5.5. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY – POMNIKI PRZYRODY

Wg informacji zawartej w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Sędziejowice znajduje się 21 **pomników przyrody**, w tym pomniki wieloobiektowe obejmujące grupę lub aleję drzew. Pomnikami przyrody są przede wszystkim pojedyncze drzewa lub grupa / aleja drzew, w tym gatunki:

- Dąb szypułkowy - Quercus robur,
- Jesion wyniosły – Fraxinus excelsior,
- Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) – Aesculus hippocastanum,
- Lipa drobnolistna - Tilia cordata,

- Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa),
- Wierzba biała - Salix alba.

Pełne dane dla pomników przyrody zostały zamieszczone w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody dostępnym na stronie https://crfop.gdos.gov.pl/.

Gmina sukcesywnie poddaje drzewa zabiegom pielęgnacyjnym w celu zachowania i wyeksponowania cennego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, aby jeszcze długo mogły wzbudzać podziw wśród kolejnych pokoleń mieszkańców, jak również turystów.

5.6. JAKOŚĆ POWIETRZA

Oceny i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazywanych **strefami**, obejmujących obszar całego kraju. Dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza obowiązuje podział kraju na strefy. Według tego podziału w województwie łódzkim wydzielono 2 strefy: aglomerację łódzką oraz strefę łódzką. Gmina Sędziejowice należy do strefy łódzkiej.

Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu zostały zróżnicowane ze względu na **ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin**.

W ocenach pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon (O_3), pył PM10 i PM2,5, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyle PM10 oraz (B(a)P) w pyle PM10.

Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu NOx i ozon (O_3).

Wynikiem oceny **dla wszystkich substancji podlegających ocenie** (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- ✓ **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- ✓ **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines

tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku **poziomu celu długoterminowego dla ozonu** przyjęto następujące oznaczenie klas:

- ✓ **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- ✓ **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla **pyłu zawieszonego PM2,5 i kryterium** – poziom dopuszczalny dla fazy II zostały określone następujące klasy:

- ✓ **klasa A1** - oznacza brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- ✓ **klasa C1** – oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

W tabeli przedstawiono klasy jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie łódzkiej w latach 2020-2025. Na terenie Gminy Sędziejowice nie ma stacji pomiarowej jakości powietrza wchodzącej w skład monitoringu państwowego. W związku z tym przeanalizowano **dane dla całej strefy łódzkiej**, w skład której wchodzi Gmina Sędziejowice.

Dane zaprezentowano w ujęciu poszczególnych lat, biorąc pod uwagę **kryterium ochrony zdrowia**. Jakość powietrza w strefie łódzkiej w badanym okresie **poprawiła się**. W latach 2023-2024 nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm notowanych w latach poprzednich w zakresie stężeń pyłów zawieszonych PM10, choć w 2025 r. ponownie stwierdzono przekroczenie. W kolejnych latach należy obserwować kierunek zmian.

Tabela 28. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Zanieczyszczenie	Klasa w danym roku					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
SO_2 (dwutlenek siarki)	A	A	A	A	A	A
NO_2 (dwutlenek azotu)	A	A	A	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A	A	A	A
C_6H_6 (benzen)	A	A	A	A	A	A
PM2,5 (pył zawieszony)	A**/C1**	**C/C1**	A**/C1**	A/A1	A**/C1**	A**/C1**
PM10 (pył zawieszony)	**C**	**C**	**C**	A	A	**C**

Zanieczyszczenie	Klasa w danym roku					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
B(a)P	**C**	**C**	**C**	**C**	**C**	**C**
As (arsen)	A	A	A	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A	A	A	A
$O_{3\ dc}$ (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A	A	A
$O_{3\ dt}$ (ozon – poziom długoterminowy)	**D2**	**D2**	**D2**	**D2**	**D2**	**D2**

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - roczne ocena jakości powietrza w województwie łódzkim - raporty za lata 2020-2025

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki oceny dla **kryterium ochrony roślin**. W latach 2020-2025 nie odnotowano zmian w klasyfikacji.

Tabela 29. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Strefa	Rok	Klasyfikacja wg rodzajów zanieczyszczeń			
		O_3 (dc)	O_3 (dt)	NO_2	SO_2
Strefa łódzka	2020	A	**D2**	A	A
	2021	A	**D2**	A	A
	2022	A	**D2**	A	A
	2023	A	**D2**	A	A
	2024	A	**D2**	A	A
	2025	A	**D2**	A	A

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - roczne ocena jakości powietrza w województwie łódzkim - raporty za lata 2020-2025

Dodatkowo należy wyjaśnić, że zaliczenie całej strefy łódzkiej do klasy C lub D2 nie oznacza, że przekroczenie wystąpiło bezpośrednio na terenie Gminy Sędziejowice. Przekroczenia mogły mieć miejsce w innych częściach strefy, a klasyfikacja obejmuje cały jej obszar. Niemniej jednak, Gmina Sędziejowice w latach 2020-2025 znajdowała się w obszarze przekroczeń biorąc pod uwagę:

cel ochrony: ochrona zdrowia:

- B(a)P - ze względu na przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego w pyle zawieszonym PM10 w latach 2020-2021 oraz 2024-2025;

- O_3 - ze względu na liczbę dni z przekroczeniem poziomu 8h (poziom celu długoterminowego) w całym analizowanym okresie, czyli w latach 2020-2025;

cel ochrony: ochrona roślin:

- O_3 - ze względu na wartość AOT40 (poziom celu długoterminowego) w całym analizowanym okresie, czyli w latach 2020-2025.

W pozostałych latach Gmina Sędziejowice nie znalazła się bezpośrednio w obszarach przekroczeń. Jednak z uwagi na modelowanie matematyczne oraz stwierdzone przekroczenia na innych terenach wchodzących w skład strefy łódzkiej, została przypisana do odpowiednich klas określonych w tabelach.

Od 2023 r. GIOŚ podaje wyniki stężeń zanieczyszczeń stwierdzone bezpośrednio na terenie Gminy (na podstawie wyników modelowania matematycznego):

1. **PM10** średnia roczna (norma średniego rocznego stężenia wynosi 40 µg/m^3 wg przepisów krajowych, choć WHO proponuje 20 µg/m^3):
- minimum wyniosło 18,3 µg/m^3 w 2023 r., 18,6 µg/m^3 w 2024 r. oraz 14,5 µg/m^3 w 2025 r.;
- maksimum wyniosło 24,7 µg/m^3 w 2023 r., 24,9 µg/m^3 w 2024 r. oraz 24,3 µg/m^3 w 2025 r.;
- średnia wyniosła 20,0 µg/m^3 w 2023 r., 20,4 µg/m^3 w 2024 r. oraz 17,8 µg/m^3 w 2025 r.

2. **PM2,5** średnia roczna (norma średniego rocznego stężenia wynosi 20 µg/m^3 wg przepisów krajowych, choć WHO proponuje 10 µg/m^3):
- minimum wyniosło 10,7 µg/m^3 w 2023 r., 10,5 µg/m^3 w 2024 r. oraz 8,4 µg/m^3 w 2025 r.;
- maksimum wyniosło 15,0 µg/m^3 w 2023 r., 14,4 µg/m^3 w 2024 r. oraz 14,4 µg/m^3 w 2025 r.;
- średnia wyniosła 12,0 µg/m^3 w 2023 r., 11,6 µg/m^3 w 2024 r. oraz 10,3 µg/m^3 w 2025 r.

3. **Benzo(a)piren** średnia roczna (norma średniego rocznego stężenia wynosi 1 ng/m^3):
- minimum wyniosło 0,25 ng/m^3 w 2023 r., 0,39 ng/m^3 w 2024 r. oraz 0,76 ng/m^3 w 2025 r.;

- maksimum wyniosło 1,36 ng/m^3 w 2023 r., 2,86 ng/m^3 w 2024 r oraz 2,04 ng/m^3 w 2025 r.;
- średnia wyniosła 0,45 ng/m^3 w 2023 r., 0,58 ng/m^3 w 2024 r. oraz 1,05 ng/m^3 w 2025 r.

Na terenie Gminy Sędziejowice nie funkcjonują czujniki jakości powietrza atmosferycznego.

Podsumowując, Gmina Sędziejowice charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym. Głównym źródłem zanieczyszczeń w Gminie Sędziejowice jest niska emisja oznaczająca emisję na niskiej wysokości do około 40 m. Problem wynika z ogrzewania domów za pomocą węgla, drewna i innych paliw stałych, często w piecach niespełniających standardów emisyjnych.

Szczególnie istotnym problemem, który należy wyeliminować jest nielegalne spalanie odpadów w piecach gospodarstw indywidualnych. Jest to działanie niezgodne z prawem. Substancje powstałe podczas spalania odpadów kumulują się w organizmie uszkadzając komórki oraz narządy wewnętrzne i mogą powodować choroby nowotworowe. W przypadku stwierdzenia termicznego przekształcania odpadów w instalacji do tego nieprzeznaczonej mogą zostać wymierzone sankcje karne wynikające z art. 191 ustawy o odpadach. Kara może wynieść nawet 5 000 zł. W przypadku podejrzenia spalania odpadów można przekazywać informację do Wójta Gminy Sędziejowice lub Policji.

Na terenie Gminy Sędziejowice nie występuje uciążliwy przemysł (huty, koksownie czy elektrownie cieplne), który mógłby być źródłem skażenia powietrza atmosferycznego.

Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie Sędziejowice ma również emisja ze źródeł komunikacyjnych, co związane jest z przebiegiem drogi ekspresowej S8, drogi wojewódzkiej nr 481 oraz dróg lokalnych przebiegających w zwartej zabudowie. Pojazdy silnikowe odpowiadają za znaczną część emisji pyłu zawieszonego, a także za pewną część emisji WWA. Motoryzacja jest też głównym źródłem emisji tlenków azotu oraz całej gamy tzw. lotnych substancji organicznych (volatile organic compounds – VOC) oraz pyłu pochodzącego ze zużywanych opon i klocków hamulcowych.

Uchwała antysmogowa[16]

Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XLIV/548/17 z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zmieniona uchwałą Nr L/597/22 z dnia 22 listopada 2022 r., powszechnie zwana „uchwałą antysmogową” określa główny cel jako wprowadzenie odpowiednich regulacji w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza w województwie łódzkim.

Uchwała antysmogowa wprowadziła **zakaz palenia**:

- paliwami, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi powyżej 15 %, za wyjątkiem paliw o wartości opałowej nie mniejszej niż 24 MJ/kg oraz zawartości popiołu nie większej niż 12%,
- węglem brunatnym oraz paliwami stałymi produkowanymi z wykorzystaniem tego węgla,
- mułami i flotokoncentratami węglowymi oraz mieszankami produkowanymi z ich wykorzystaniem,
- paliwami zawierającymi biomasę stałą o wilgotności powyżej 20%.

Wszyscy użytkownicy kotłów, pieców i kominków opalanych paliwami stałymi na obszarze całego województwa łódzkiego muszą dostosować się do nowych **regulacji:**

- kotły klasy 5 według normy PN-EN 303–5:2012, których eksploatację rozpoczęto przed 1maja 2018 r. można użytkować do czasu tzw. śmierci technicznej urządzenia,
- kotły pozaklasowe, tzw. „kopciuchy”, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., należało wymienić do 1 stycznia 2025 r.,
- kotły klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303–5:2012, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., należy wymienić do 1 stycznia 2028 r.,
- kominki i piece, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., należy wymienić lub dostosować instalację do 1 stycznia 2026 r. (dostosowanie do wymagań ekoprojektu).

[16] https://powietrze.lodzkie.pl/uchwala-antysmogowa/

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o **centralnej ewidencji emisyjności budynków,** że każdy właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest złożyć do CEEB deklarację dotyczącą źródeł ciepła i spalania paliw. Według wytycznych Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, któremu powierzono stworzenie systemu, deklaracje mogą być składane za pomocą prostego, internetowego formularza. Osoby, które nie mogą skorzystać z tej formy składania deklaracji, mogą ją złożyć w formie papierowej do Wójta Gminy Sędziejowice. Właściciele lub zarządcy nowych budynków na zgłoszenie będą mieli 2 tygodnie od momentu uruchomienia źródła ciepła. W przypadku pozostałych urządzeń grzewczych termin zgłoszenia upłynął z końcem czerwca 2022 r. Brak złożenia deklaracji zagrożony jest karą grzywny. Jest to ewidencja, w której znajdują się kompleksowe informacje dotyczące źródeł ogrzewania budynków. Celem jej stworzenia jest poprawa jakości powietrza, walka ze smogiem i pomoc w wymianie tzw. „kopciuchów”.

Jednym z podstawowych programów służących poprawie jakości powietrza jest Program „Czyste Powietrze” skierowany do właścicieli i współwłaścicieli domów jednorodzinnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Dane dotyczące realizacji programu „Czyste Powietrze” na terenie Gminy Sędziejowice zestawiono w tabeli.

Tabela 28. Realizacja programu „Czyste Powietrze” na terenie Gminy Sędziejowice

Rok	Liczba wniosków	Ogólna kwota dotacji (zł)
2021	34	306 650,00
2022	25	434 475,00
2023	58	1 814 386,67
2024	52	1 490 169,63

Źródło: dane Urzędu Gminy Sędziejowice

Dalszymi działaniami zmierzającymi do dalszej poprawy jakości powietrza będą:

- wyeliminowanie spalania odpadów w paleniskach domowych,
- wymiana źródeł ciepła na spełniające aktualne wymogi środowiskowe,
- systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych budynków, co przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania w ciepło,
- wyeliminowanie spalania paliw złej jakości w piecach domowych,
- ograniczenie emisji liniowej (z dróg) np. poprzez poprawę stanu transportu publicznego,

- usprawnienie ruchu, w celu zmniejszenia emisji spalin,
- budowa ścieżek rowerowych,
- rozwój technologii energooszczędnych,
- zwiększanie udziału OZE,
- kampanie informacyjne i edukacyjne,
- rozdysponowanie ulotek i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- kontrole palenisk domowych.

5.7. ZAGROŻENIE HAŁASEM

W rozdziale dotyczącym układu komunikacyjnego Gminy Sędziejowice przedstawiono dane o drodze ekspresowej S8, drodze wojewódzkiej nr 481 oraz linii kolejowej. Są to główne źródła hałasu na terenie Gminy Sędziejowice.

Poinformowano, ze w latach 2020-2024 Główny Inspektor Ochrony Środowiska nie realizował pomiarów hałasu w punktach monitoringowych położonych na terenie Gminy Sędziejowice. Pomiarów hałasu na przedmiotowym terenie nie prowadzili też zarządy dróg: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi oraz zarządcy dróg niższego szczebla.

Należy jednak zauważyć, że Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, jako wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska. Droga S8 została objęta opracowaniem „Strategiczna mapa hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim” z 2022 r. przygotowanym przez Lemitor Ochrona Środowiska Sp. z.o.o. Sp. k. na zlecenie Skarbu Państwa (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddział w Łodzi). Wyniki opracowanych strategicznych map hałasu udostępniono na stronie podanej w przypisie dolnym.[17] W ramach opracowania oszacowano liczbę osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Zestawiono oszacowaną liczbę (z dokładnością do 100 osób) dla dwóch wskaźników – L_{DWN} i L_N (odpowiednio dla pory dnia i pory nocy). Dla powiatu łaskiego liczba ta wynosi 0 w przypadku obu wskaźników.

[17] https://www.gov.pl/web/gddkia/strategiczne-mapy-halasu-2022

Natomiast droga wojewódzka nr 481 nie została uwzględniona w opracowaniu strategicznych map hałasu dotyczących dróg wojewódzkich, gdyż wg Generalnego Pomiaru Ruchu, nie należy do dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie.

Ponadto warto przywołać wyniki natężenia ruchu pojazdów silnikowych na drogach szczebla krajowego i wojewódzkiego. Informacji w tym zakresie dostarcza Generalny Pomiar Ruchu wykonany w 2025 roku. Średni dobowy ruch pojazdów na odcinku drogi ekspresowej przebiegającej przez Gminę wynosi od 30 229 do 34 988 pojazdów natomiast w ciągu drogi wojewódzkiej są to tylko 4 285 pojazdów.

Udział pojazdów ciężkich generujących w największym stopniu uciążliwość akustyczną w strumieniu pojazdów ogółem na drodze S8 wynosi od 19,1 % do 21,3 %. Należy jednak zaznaczyć, iż droga ekspresowa S8 przebiega przez nieznaczny obszar Gminy zlokalizowany w jej północnej części. Udział pojazdów ciężkich w strumieniu pojazdów ogółem na drodze wojewódzkiej nr 481 jest niewielki i wynosi około 7 %.

Porównanie wyników w latach 2010, 2015, 2020/2021 oraz 2025 przedstawiono w tabeli.

Tabela 29. Wyniki średniego dobowego ruchu rocznego (SDR) dla drogi ekspresowej S8 i drogi wojewódzkiej nr 481 na terenie Gminy Sędziejowice wg Generalnych Pomiarów Ruchu 2010, 2015, 2020/2021 oraz 2025 celem porównania zachodzących zmian

Numer drogi	Nazwa odcinka pomiarowego wg GPR 2020	Rok pomiaru (GPR)	**Pojazdy silnikowe ogółem (szt.)**	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych (SDR - liczba pojazdów)								
				Motocykle	Samochody osobowe Mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Suma ciężarowe (suma)	**Udział ruchu ciężarowego (%)**	Autobusy	Ciągniki rolnicze
							bez przycz.	z przycz.				
			SDR	SDR	SDR	SDR	SDR	SDR	suma	**%**	SDR	SDR
S8	Zduńska Wola (zach.) - Zduńska Wola (wsch.)	GPR 2010*	**-**	-	-	-	-	-	-	**-**	-	-
		GPR 2015	**17 225**	36	10979	2070	188	3873	4061	**23,6**	79	0
		GPR 2020	**28 713**	41	17933	3560	645	6509	7154	**24,9**	25	0
		GPR 2025	**30 229**	35	21031	2646	511	5916	6427	**21,3**	90	0
S8	Zduńska Wola (wsch.) - Łask (DW473)	GPR 2010*	**-**	-	-	-	-	-	-	**-**	-	-
		GPR 2015	**19 106**	39	12675	2020	332	3960	4292	**22,5**	80	0
		GPR 2020	**32 229**	48	20822	4097	833	6402	7235	**22,4**	27	0
		GPR 2025	**34 988**	46	25128	3034	583	6106	6689	**19,1**	91	0
DW481	Łask - Widawa (DW480)	GPR 2010	**3 768**	34	3074	317	173	121	294	**7,8**	41	8
		GPR 2015	**3 062**	43	2614	239	77	46	123	**4,0**	37	6
		GPR 2020	**3 092**	29	2628	317	42	50	92	**3,0**	15	11
		GPR 2025	**4 285**	35	3869	3	254	46	300	**7,0**	27	9

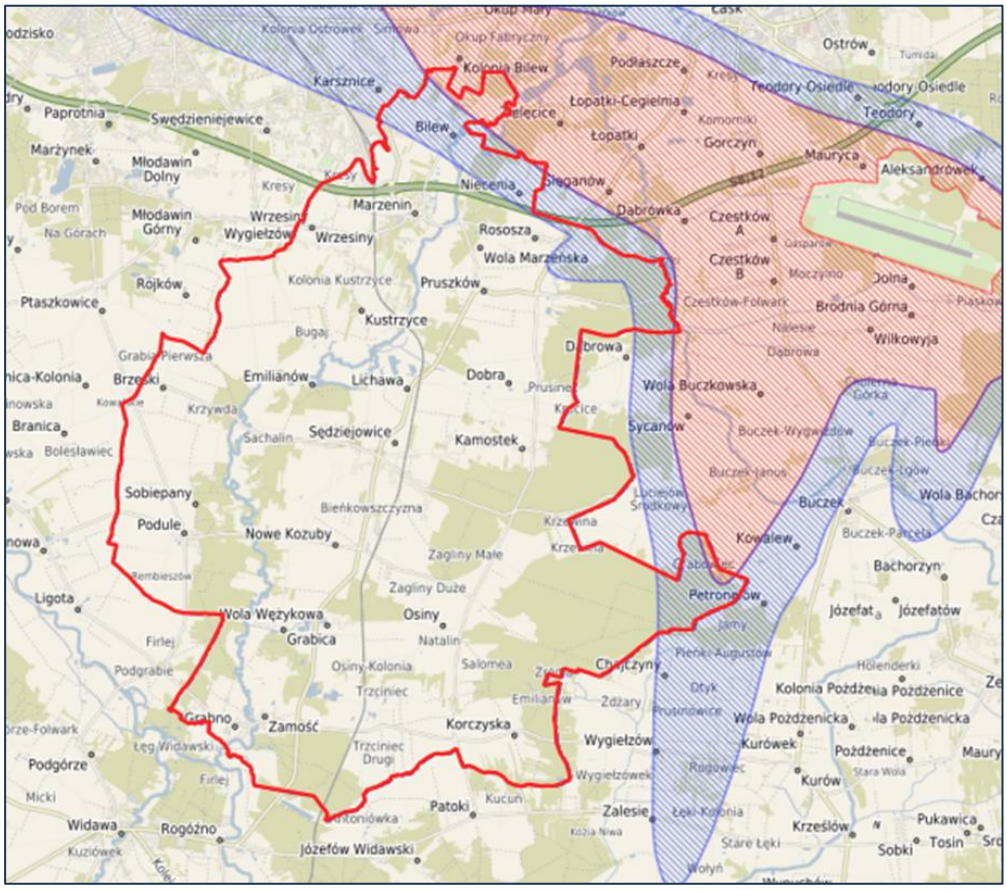
Źródło: Generalne Pomiary Ruchu 2010, 2015, 2020/2021 oraz 2025

*- droga nie istniała w 2010 r.

Obszary ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Łasku

Na terenie Gminy Sędziejowice nie ma lotniska, jednak z uwagi na bliskość lotniska wojskowego występują uciążliwości akustyczne. Znacznie istotniejsze dla mieszkańców mogą być jednak ograniczenia związane z sąsiedztwem lotniska.

Kolejna rycina przedstawia obszary ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Łasku. Ograniczenia dotyczą przeznaczenia terenu, korzystania z terenu oraz wymagań technicznych dotyczących budynków.

Rycina 13. Lokalizacja obszarów ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Łasku na tle granic Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://sedziejowice.e-mapa.net/

Ze względu na rolniczy charakter Gminy Sędziejowice brak jest na jej terenie znaczących źródeł hałasu w postaci zakładów przemysłowych. Lokalnie negatywne oddziaływania akustyczne powodują zakłady produkcyjne, gospodarstwa rolne i tartaki.

5.8. GOSPODAROWANIE WODAMI

Obszar Gminy Sędziejowice znajduje się w zasięgu **administracji** Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, wchodzącego w skład Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W podziale regionalnym opisywany teren jest administrowany przez Zarząd Zlewni w Sieradzu, w ramach którego wydzielono Nadzory Wodne: Łask, Sieradz i Bełchatów.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu poinformował, że zgodnie z prowadzonymi rejestrami i ewidencjami na terenie Gminy Sędziejowice:

1. nie występuje infrastruktura przeciwpowodziowa w postaci wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych,
2. znajduje się jedna elektrownia wodna przepływowa o mocy 30 kW na rzece Grabia w km 13+178, własność prywatna,
3. zlokalizowane są urządzenia wodne w postaci 3 jazów

- na cieku Grabia II – koryto część C, w km 2+598,
- na cieku Grabia II – koryto część C, w km 0+850,
- na cieku Grabia, w km 13+178.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu w ramach na terenie Gminy Sędziejowice nie realizował istotnych zadań inwestycyjnych i planistycznych. Wykonywał natomiast zadania w zakresie utrzymania infrastruktury i wód powierzchniowych, ochrony przed suszą i powodzią wymienione w tabeli.

Tabela 30. Zadania utrzymaniowe realizowane w latach 2020-2024 na terenie Gminy Sędziejowice przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Lp.	Opis zrealizowanych zadań	Rok wykonania	Poniesione koszty (zł)	Uwagi
1.	Bieżąca eksploatacja i utrzymanie urządzeń wodnych i zbiorników wodnych na terenie ZZ Sieradz Cz. 2 – NW Łask – rz. Czajka, Końska, Grabia, Mała Widawka, Brzezia, Jesionka.	2024	108 460,47	zadanie realizowane na terenie kilku gmin
2.	Bieżąca eksploatacja i utrzymanie urządzeń wodnych i zbiorników wodnych na terenie ZZ Sieradz Cz. 2 – NW Łask – rz. Czajka, Końska, Grabia, Mała Widawka, Brzezia, Jesionka.	2023	94 313,45	zadanie realizowane na terenie kilku gmin
3.	Prace utrzymaniowe, konserwacyjno – udrożnieniowe rzek na terenie Zarządu Zlewni w Sieradzu Część nr 9 – „rzeka Końska Struga – NW Łask”.	2022	93 898,44	zadanie realizowane na terenie kilku gmin
4.	Bieżąca eksploatacja i utrzymanie urządzeń wodnych i zbiorników wodnych na terenie ZZ Sieradz Cz. 2 – NW Łask – rz. Czajka, Końska, Grabia, Mała Widawka, Brzezia, Jesionka.	2022	85 748,22	zadanie realizowane na terenie kilku gmin
5.	Utrzymanie budowli na rz. Czajka, rz. Końska, rz. Grabia, rz. Mała Widawka na terenie działania NW Łask.	2021	26 509,95	zadanie realizowane na terenie kilku gmin

Źródło: dane przekazane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu pismem z dnia 23.09.2025 r.

Na lata 2026-2036 na terenie Gminy Sędziejowice nie są planowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu działania inwestycyjne i planistyczne.

„Program realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną” obejmujący zadania związane z utrzymaniem infrastruktury i wód powierzchniowych oraz ochroną przed suszą i powodzią zatwierdzany jest wyłącznie na rok bieżący. W związku z powyższym PGW Wody Polskie nie ma możliwości przedstawienia zadań w zakresie utrzymania infrastruktury i wód powierzchniowych oraz ochrony przed suszą i powodzią w wieloletniej perspektywie.

W podziale **zlewniowym** opisywany teren znajduje się w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty. Do najważniejszych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie Gminy Sędziejowice należą: spływy obszarowe z terenów rolnych, nieuregulowane

spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych, przesięki z nieszczelnych szamb, odprowadzania ścieków nieoczyszczonych na terenach wiejskich wprost do gruntu.

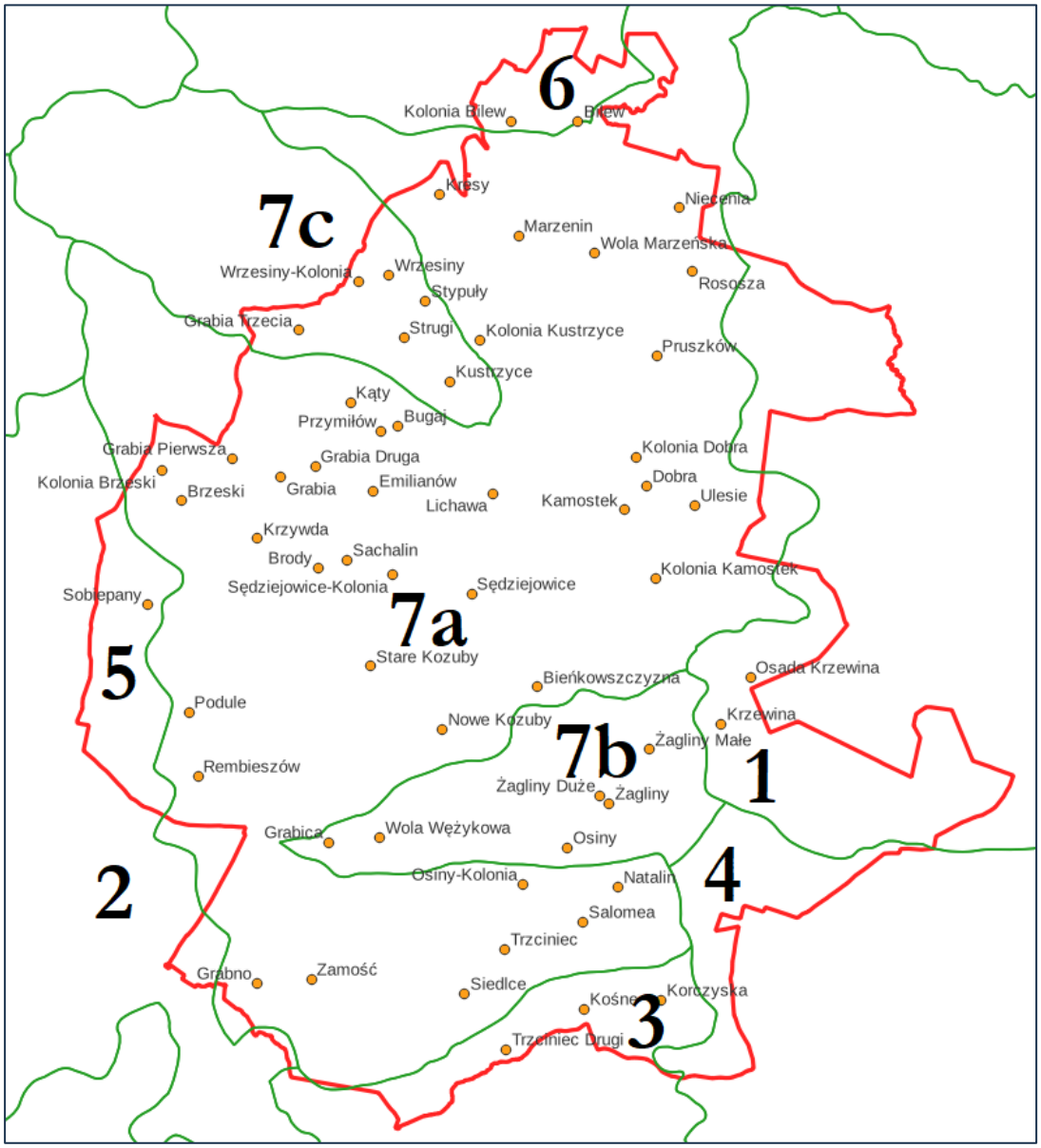
Analizując podział całego kraju na Jednolite Części Wód Powierzchniowych należy podkreślić, że w 2023 r. weszły w życie aktualizacje planów gospodarowania wodami. Z uwagi na położenie dla obszaru Gminy Sędziejowice w dorzeczu Odry aktualnie ważne jest Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje od 24.02.2023 r. Według podziału zaprezentowanego w tym Rozporządzeniu, Gmina Sędziejowice położona jest w obrębie 7 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek. Nie występują JCWP: jeziorne, przybrzeżne lub przejściowe (JCWP).

Łącznie na terenie Gminy Sędziejowice znajdują się części 7 JCWP Rzek.

W kolejnej tabeli zestawiono poszczególne JCWP znajdujące się na terenie Gminy Sędziejowice. Ponadto przedstawiono wykaz aktualnych celów środowiskowych dla JCWP oraz ocenę zagrożenia nieosiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych.

Należy wyjaśnić, że w zestawieniu ujęto wszystkie zlewnie JCWP. Oznacza to, że w granicach administracyjnych opisywanej Gminy znajdują się choćby w części zlewnie opisanych poniżej JCWP. Sam ciek może znajdować się poza granicami Gminy Sędziejowice, jednak uwzględniono go, gdyż ma to znaczenie np. przy przemieszczaniu się zanieczyszczeń ze zlewni do wód właściwych rzek.

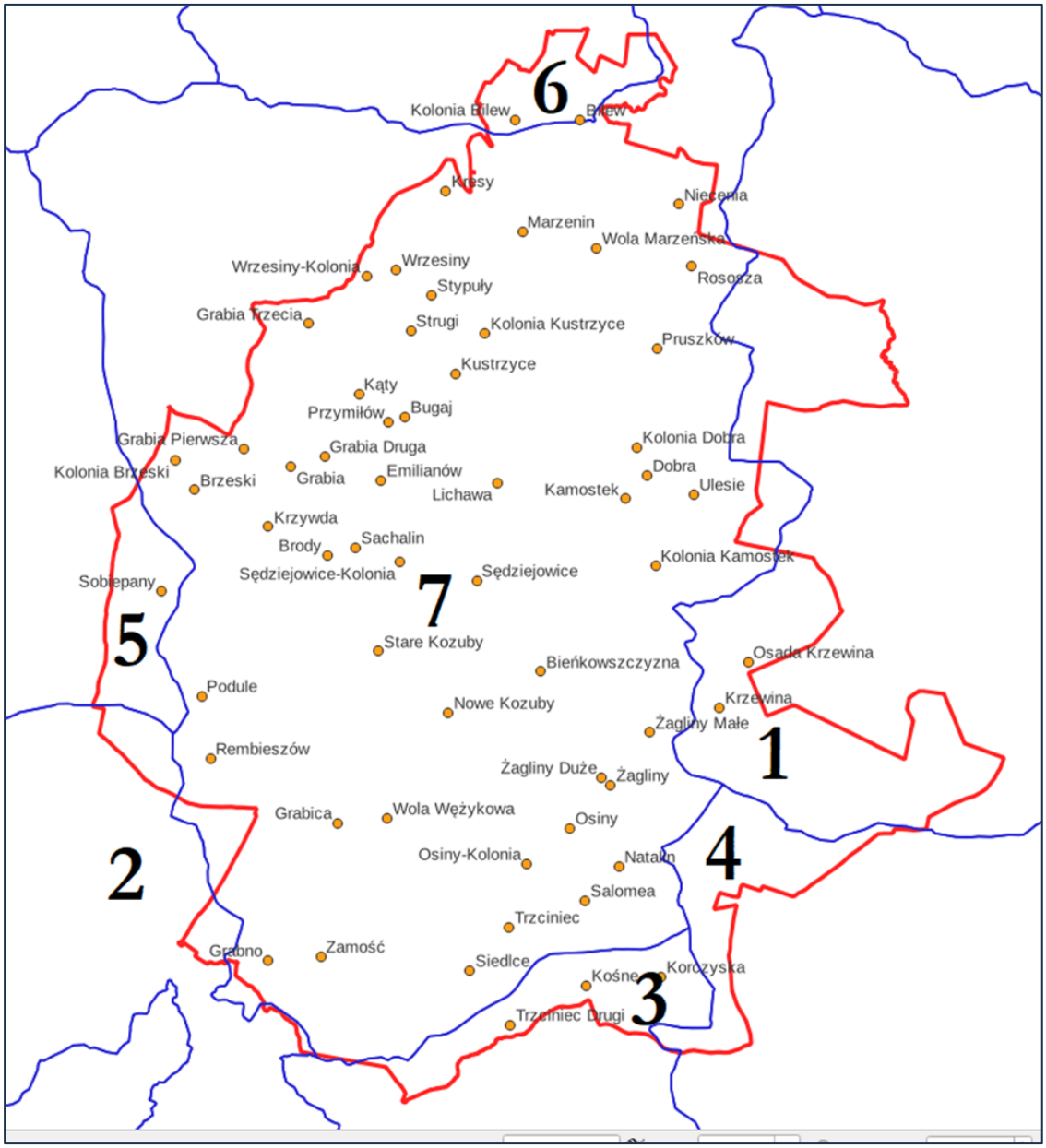
Zasięg zlewni poszczególnych JCWP przedstawiono na rycinach.

Ryc. 14. Granice zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych obejmujące swym zasięgiem Gminę Sędziejowice wg podziału obowiązującego przez wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje do 23.02.2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Oznaczenia dla „**starego” podziału**:

1. RW600016182889 Końska Struga.
2. RW60001918299 Widawka od Krasówki do ujścia.
3. RW60001618276 Dopływ spod Józefowa.
4. RW600016182729 Chrząstawka.
5. RW600019183119 Warta od Widawki do Żegliny.
6. RW600016182892 Tymianka.
7. RW600019182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia oznaczona jako 7a, RW600016182898 Dopływ z Żaglin oznaczona jako 7b oraz RW600016182894 Dopływ spod Paprotni oznaczona jako 7c.

Ryc. 15. Granice zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych obejmujące swym zasięgiem Gminę Sędziejowice wg podziału obowiązującego po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje od 24.02.2023 r.

Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Oznaczenia dla „**nowego” podziału**:

1. RW600009182889 Końska.
2. RW60001018299 Widawka od Kręcicy do ujścia.
3. RW60000918276 Dopływ spod Józefowa.
4. RW600009182729 Chrząstawka.
5. RW600011183119 Warta od Widawki do Żegliny.
6. RW6000091828929 Tymianka.
7. RW600011182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia.

Tabela 31. Aktualnie obowiązujący wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Sędziejowice ze wskazaniem stanu wód i informacją czy JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych

Lp.	Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	Kod i nazwa JCWP w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)	Stan / cele środowiskowe oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla JCW wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami tj. w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)			
			stan wód	cele środowiskowe		Zagrożenie*
				stan lub potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
1.	RW600016182889 Końska Struga	RW600009182889 Końska	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	jest zagrożona
2.	RW60001918299 Widawka od Krasówki do ujścia	RW60001018299 Widawka od Kręcicy do ujścia	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	jest zagrożona
3.	RW60001618276 Dopływ spod Józefowa	RW60000918276 Dopływ spod Józefowa	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	jest zagrożona
4.	RW600016182729 Chrząstawka	RW600009182729 Chrząstawka	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	jest zagrożona
5.	RW600019183119 Warta od Widawki do Żegliny	RW600011183119 Warta od Widawki do Żegliny	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	jest zagrożona
6.	RW600016182892 Tymianka	RW6000091828929 Tymianka	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	jest zagrożona

Lp.	Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	Kod i nazwa JCWP w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)	Stan / cele środowiskowe oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla JCW wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami tj. w obecnym cyklu planistycznym (2022-2027)			
			stan wód	cele środowiskowe		Zagrożenie*
				stan lub potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
7.	RW600019182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia, RW600016182898 Dopływ z Żaglin, RW600016182894 Dopływ spod Paprotni	RW600011182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dobry stan chemiczny	jest zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje od 24.02.2023 r.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki prezentuje się poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP.

W tabeli przedstawiono wyniki monitoringu wód powierzchniowych Gminy Sędziejowice badanych w ostatnich latach. Przedstawiono dane dotyczące zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek, obejmujące przynajmniej częściowo obszar gminy. Natomiast sam punkt monitoringowy może znajdować się poza jej granicą administracyjną. Z uwagi na fakt, że najbardziej aktualne zestawienie prezentowane przez GIOŚ obejmuje szerszy zakres lat, podano pełne dane wielolecia – podobnie prezentuje je GIOŚ. Obecnie jest to wielolecie 2016-2021. Badania za lata 2022-2024 obejmują tylko część obszarów i wybrane wyniki, które również podano.

Elementy **biologiczne i hydromorfologiczne** ocenia się w skali pięciostopniowej, gdzie stan/potencjał ekologiczny można zaliczyć do poniższych klas:

- klasa I – potencjał ekologiczny maksymalny / stan ekologiczny bardzo dobry,
- klasa II – stan/potencjał ekologiczny dobry,
- klasa III – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- klasa IV – stan/potencjał ekologiczny słaby,
- klasa V – stan/potencjał ekologiczny zły.

Elementy **fizykochemiczne** ocenia się w skali trzystopniowej, gdzie stan/potencjał ekologiczny można zaliczyć do poniższych klas:

- klasa I – potencjał ekologiczny maksymalny / stan ekologiczny bardzo dobry,
- klasa II – stan/potencjał ekologiczny dobry,
- klasa III – stan/potencjał ekologiczny poniżej dobrego.

Końcowy (wynikowy) **stan/potencjał ekologiczny** ocenia się w skali pięciostopniowej, gdzie stan/potencjał ekologiczny można zaliczyć do poniższych klas:

- klasa I – potencjał ekologiczny maksymalny / stan ekologiczny bardzo dobry,
- klasa II – stan/potencjał ekologiczny dobry,

- klasa III – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- klasa IV – stan/potencjał ekologiczny słaby,
- klasa V – stan/potencjał ekologiczny zły.

Stan chemiczny ocenia się w skali dwustopniowej:

- stan chemiczny dobry
- stan chemiczny poniżej stanu dobrego.

Tabela 32. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Sędziejowice na podstawie badań za lata 2022-2024

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów hydromorfologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych		
			lata oceny		klasa	lata oceny		klasa	lata oceny		klasa
			od	do		od	do		od	do	
1.	RW600009182889 Końska	Końska - Zielęcice	2022	2022	3	-	-	-	2022	2022	>2
			2023	2023	5	-	-	-	2023	2023	2
			-	-	-	-	-	-	2024	2024	1
2.	RW60001018299 Widawka od Kręcicy do ujścia	Widawka - Podgórze	2022	2022	4	2022	2022	3	2022	2024	2
3.	RW60000918276 Dopływ spod Józefowa	Dopływ spod Józefowa - Zamość	2022	2022	4	-	-	-	2022	2022	>2
4.	RW600009182729 Chrząstawka	Chrząstawka - Ruda	2022	2022	3	2022	2022	1	2022	2022	2
			2023	2023	1	-	-	-	-	-	-
5.	RW600011183119 Warta od Widawki do Żegliny	Warta - Sieradz	2023	2023	4	2023	2023	2	2023	2024	2
6.	RW6000091828929 Tymianka	Tymianka - Bilew	2022	2022	4	2022	2022	4	2022	2023	>2
			-	-	-	-	-	-	2024	2024	2
7.	RW600011182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia	Grabia - Zamość	2022	2022	3	2022	2022	1	2022	2022	>2
			-	-	-	-	-	-	2023	2023	2
			-	-	-	-	-	-	2024	2024	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

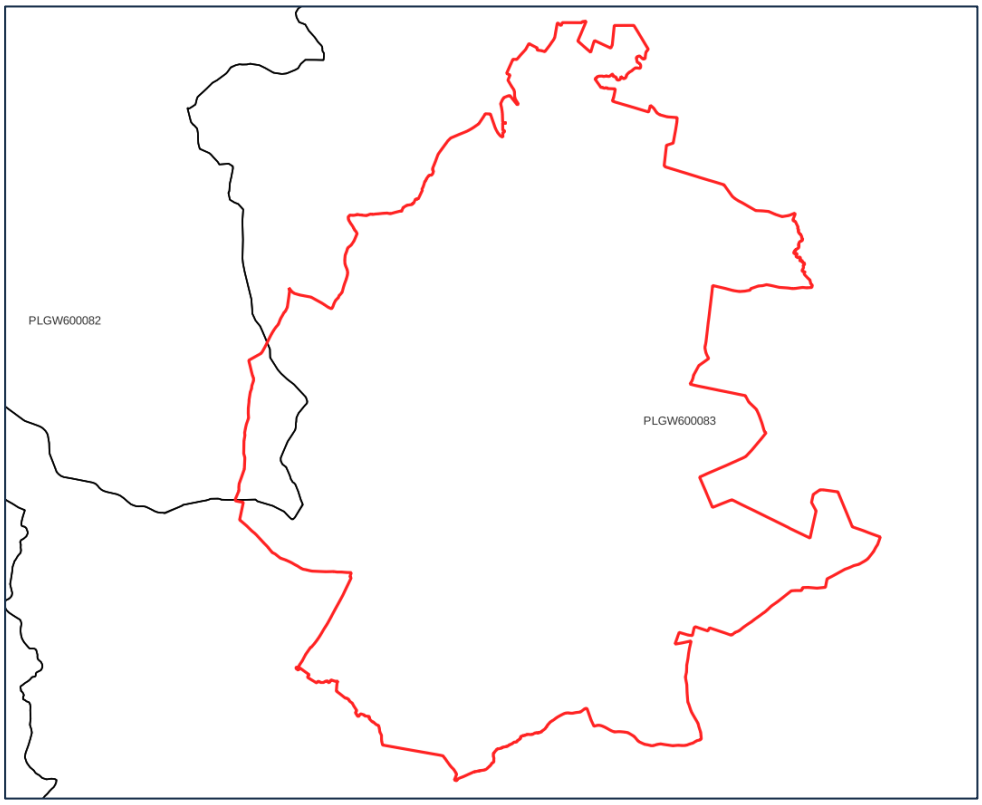
Tabela 33. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Sędziejowice na podstawie badań za lata 2016-2021

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów hydromorfologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych			Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
			lata oceny		klasa	lata oceny		klasa	lata oceny		klasa			
			od	do		od	do		od	do				
1.	RW600016182889 Końska Struga	Końska Struga - Zielęcice	2019	2019	5	2019	2019	4	2019	2019	>2	5 - zły potencjał ekologiczny	poniżej stanu dobrego	zły stan wód
2.	RW60001918299 Widawka od Krasówki do ujścia	Widawka - Podgórze	2016	2019	3	2019	2019	1	2016	2019	>2	3 - umiarkowany potencjał ekologiczny	poniżej stanu dobrego	zły stan wód
3.	RW60001618276 Dopływ spod Józefowa	Dopływ spod Józefowa - Zamość	2016	2016	2	2019	2019	3	2019	2019	2	2 - dobry stan ekologiczny	-	-
4.	RW600016182729 Chrząstawka	Chrząstawka - Ruda	2019	2019	3	2019	2019	1	2019	2019	2	3 - umiarkowany stan ekologiczny	-	zły stan wód
5.	RW600019183119 Warta od Widawki do Żegliny	Warta - Sieradz	2020	2020	2	2017	2017	3	2020	2020	2	2 - dobry stan ekologiczny	poniżej stanu dobrego -	zły stan wód
6.	RW600016182892 Tymianka	Tymianka - Bilew	2019	2019	5	2019	2019	4	2016	2019	>2	5 - zły stan ekologiczny	poniżej stanu dobrego	zły stan wód
7a.	RW600019182899 Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia	Grabia - Zamość	2016	2019	4	2019	2019	1	2016	2019	2	4 – słaby stan ekologiczny	poniżej stanu dobrego	zły stan wód
7b.	RW600016182898 Dopływ z Żaglin	nie badano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7c.	RW600016182894 Dopływ spod Paprotni	nie badano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Wody podziemne

Obszar całego kraju podzielony jest na mniejsze jednostki podziału wód podziemnych, tzw. Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Obszar Gminy Sędziejowice położony jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach 82 (zachodni fragment Gminy) i 83 (zasadnicza część Gminy).

Ryc. 16. Zasięg Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach 82 i 83 na tle granic administracyjnych Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące, wpływające na ich jakość i zasobność.

W przypadku wód podziemnych, jako całości, monitoring obejmuje badanie stanu chemicznego i stanu ilościowego JCWPd. Należy wyjaśnić, że oceny dokonuje się biorąc pod uwagę Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148). W ramach klasyfikacji stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych określa się: dobry stan chemiczny lub słaby stan

chemiczny. Dane te dotyczą całych jednolitych części wód podziemnych i tak są prezentowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Dostępne są dane za lata: 2012, 2016, 2019 i 2022. Dane dotyczące jakości wód podziemnych na terenie Gminy Sędziejowice pozyskano na podstawie analizy mapy stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) według podziału na 174 obszary prezentowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w portalu www.mjwp.gios.gov.pl.

Tabela 34. Stan chemiczny i ilościowy Jednolitych Części Wód Podziemnych obejmujących Gminę Sędziejowice

Nr JCWPd	Rok, w którym oceniono stan JCWPd	Stan JCWPd		Ocena ogólna stanu
		stan chemiczny	stan ilościowy	
Stan Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 82	2012	dobry	dobry	dobry
	2016	dobry	dobry	dobry
	2019	dobry	dobry	dobry
	2022	dobry	dobry	dobry
Stan Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 83	2012	dobry	słaby	słaby
	2016	dobry	słaby	słaby
	2019	dobry	słaby	słaby
	2022	dobry	słaby	słaby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Występuje zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w odniesieniu do stanu ilościowego.

GIOŚ w uzasadnieniu do stwierdzenia słabego stanu ilościowego JCWPd nr 83 wskazuje, ze porównanie wprost znanej wartości poboru i zasobów wskazuje, że pobór odwodnieniowy górnictwa odkrywkowego może powodować osiągnięcie lub przekroczenie zasobów. Obszar oddziaływania odwodnień górniczych obejmuje znaczny obszar całej JCWPd (blisko połowę powierzchni JCWPd) i jest udokumentowany lejami depresji. Według wykonanych obliczeń stopień wykorzystania dostępnych zasobów w ramach poboru rejestrowanego wynosi 167 %. Są to przesłanki za słabym stanem. Z drugiej strony wokół kopalni odkrywkowej jest prowadzony monitoring lokalny, a kwestia oddziaływania leja depresji z eksploatacji górniczej na strefy poboru ujęć komunalnych jest przedmiotem monitorowania. Opracowania eksperckie wykonywane dla tego obszaru wskazują, że w poborze odwodnieniowym kopalni odkrywkowych nawet 60 % udziału mogą mieć wody pochodzącej z zasobów wzbudzonych, a więc nie w pełni uwzględnionych w udokumentowanych zasobach dyspozycyjnych. Wiadomo również, że w ostatnich latach składowe bilansu po stronie zasobów z infiltracji opadów były niższe. Biorąc pod uwagę fakt,

że z jednej strony do końca nie ma pewności jaka część poboru de facto przypada na faktyczne zasoby dyspozycyjne, ale z drugiej strony wartość procentowa przekroczenia zasobów jest wysoka to można przyjąć, że faktyczny wynik bilansowy jest na granicy wartości zasobów. Proponuje się zatem wynik słaby o niskiej wiarygodności z uwagi na niewiadome.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi w latach 2020-2024 przeprowadził monitoring wód podziemnych w jednym punkcie monitoringowych na terenie Gminy Sędziejowice. Był to punkt zlokalizowany w miejscowości Grabia na terenie JCWPd nr 83. Numer punktu pomiarowego wg MONBADA – 1628. W roku 2022 stwierdzono wody II klasy jakości, tj. wody dobrej jakości. W pozostałych latach, tj. 2020-2021 oraz 2023-2024 wykazano wody III klasy jakości, tj. wody zadowalającej jakości.

Wody podziemne są badane w skali (od I do V) jakości: I klasa – wody bardzo dobrej jakości, II klasa – wody dobrej jakości, III klasa – wody zadowalającej jakości, IV klasa – wody niezadowalającej jakości, V klasa – wody złej jakości.

W przypadku wód podziemnych trzeba odnieść się do lokalizacji GZWP. **Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP)** stanowi zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, którego granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę, spełniający określone kryteria ilościowe i jakościowe. Gmina Sędziejowice położona jest **poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych**.

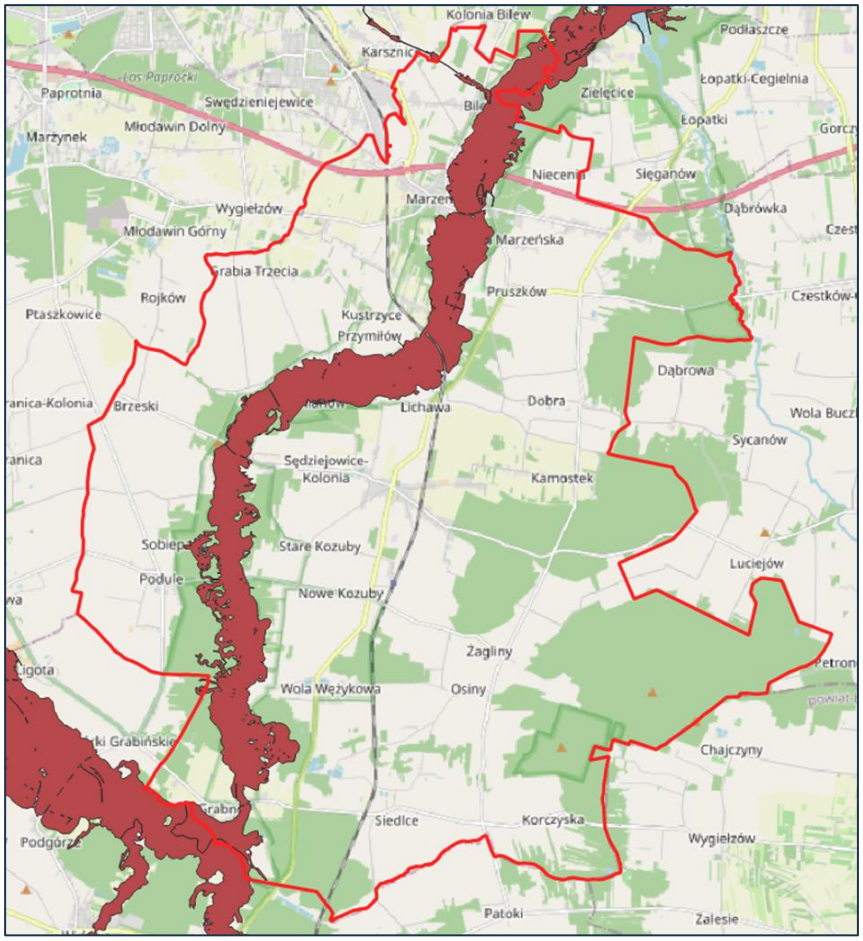
W celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu wdrażany jest program działań wynikający z art. 104 ustawy Prawo wodne. Dokument został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie „**Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu**” (Dz.U. 2023, poz. 244).[18]

[18] Rozporządzenie zamieszczono na stronie https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000244

Zagrożenie powodzią i podtopieniami

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne definiuje **powódź** jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

W granicach Gminy Sędziejowice obszary narażone na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi usytuowane są w dolinie Grabi i Widawki. Największe powierzchnie terenów zalewowych znajdują się w obrębach Grabica i Bilew. Tereny te obejmują przede wszystkim łąki i pastwiska, pozostają w większości niezagospodarowane i niezabudowane. Położenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1 % i 10 %) na terenie Gminy Sędziejowice przedstawiono na rycinie.

Rycina 17. Lokalizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1 % i 10 %) na terenie Gminy Sędziejowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Podtopienia to zalania terenów z innych przyczyn niż powódź. Przyczynami podtopień mogą być np.: opady deszczu, przesiąki wody przez wały przeciwpowodziowe. Obszary zagrożone podtopieniami spełniające kryteria do ich wyznaczenia na terenie Gminy Sędziejowice nie występują. Nie wyklucza to możliwości wystąpienia lokalnych podtopień i nagłego podniesienia się poziomu wody na innych terenach np. w wyniku wystąpienia nieprzewidzianych zjawisk meteorologicznych, takich jak: intensywne opady atmosferyczne czy gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej. Zagrożenie to może wystąpić jako lokalne podtopienia terenów.

Zagrożenie suszą

Suszą nazywamy długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości i wysoką temperaturą.

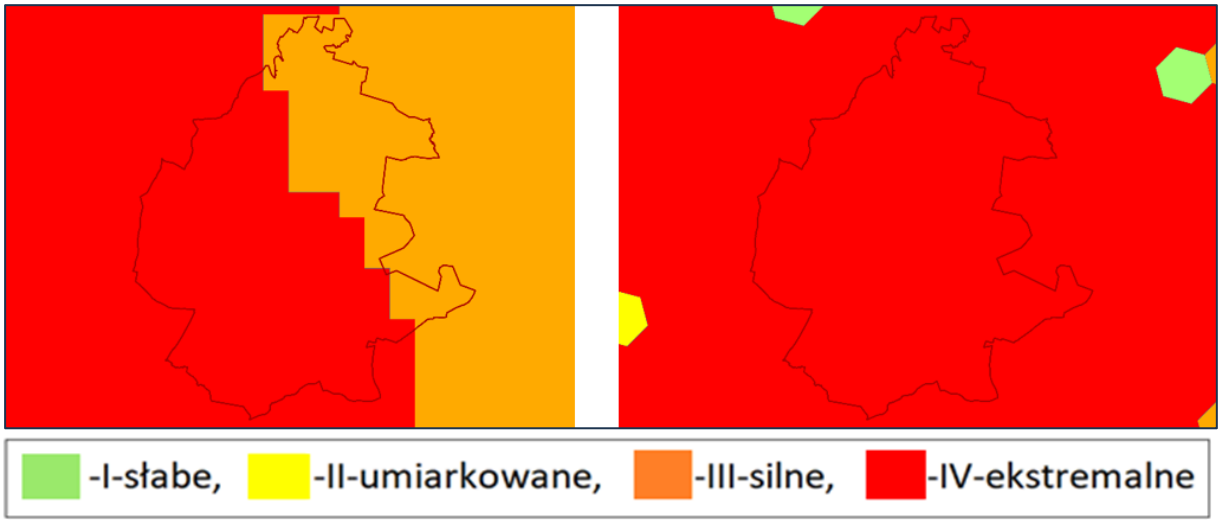
Podczas trwania suszy, z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze, wyróżnia się cztery etapy jej rozwoju: suszę atmosferyczną (meteorologiczną), rolniczą (glebową), hydrologiczną i hydrogeologiczną, które zostały scharakteryzowane w **Diagnozie**.

Gmina Sędziejowice w ocenie przedstawionej w „**Planie przeciwdziałania skutkom suszy**”[19] należy do terenów **narażonych na suszę** i uzyskała następujące wyniki:

- jest w większości w IV klasie zagrożenia suszą atmosferyczną (w skali czterostopniowej), co oznacza, że jest ekstremalnie narażona na ten rodzaj suszy. Północna oraz wschodnia część Gminy została sklasyfikowana jako III klasa zagrożenia (silne),
- zaliczona została w całości do IV stopnia zagrożenia suszą rolniczą – występuje ekstremalne zagrożenie tym rodzajem suszy,
- jest w całości w II klasie zagrożenia suszą hydrologiczną, co oznacza umiarkowane narażenie na ten rodzaj suszy (II stopień w skali czterostopniowej),
- znajduje się w całości w I klasie zagrożenia suszą hydrogeologiczną, co oznacza, że jest słabo narażona na suszę tego rodzaju,
- łączne zagrożenie suszą jest na całym obszarze Gminy silne (III stopień).

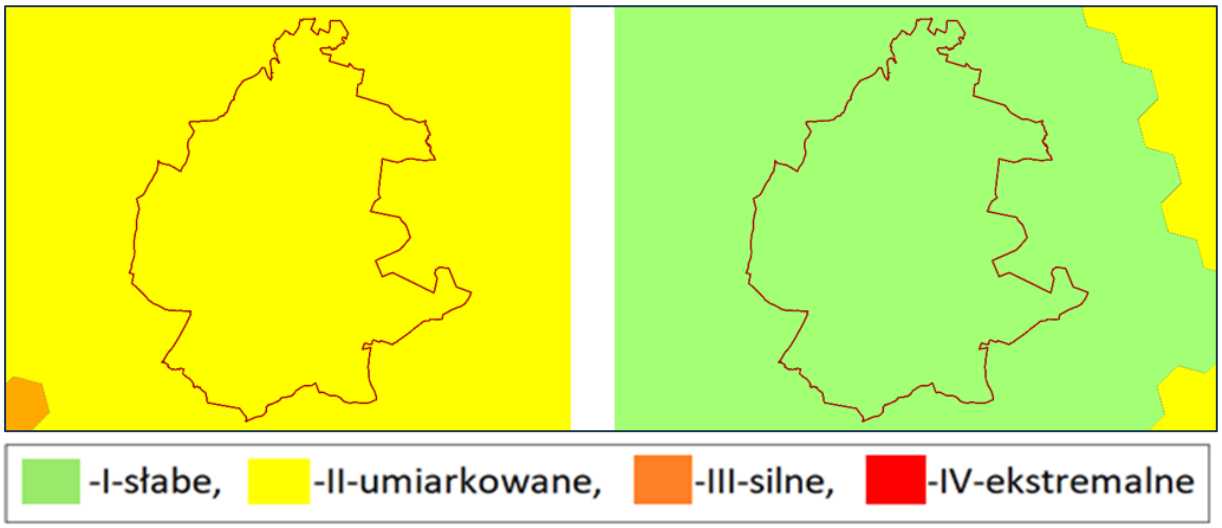
[19] - opublikowany na stronie:
https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210001615/O/D20211615.pdf

Przestrzenne rozmieszczenie zjawiska suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej przedstawiono na rycinach. Skala 4-stopniowa (I – słabe, II – umiarkowane, III – silne, IV – ekstremalne zagrożenie) jest taka sama dla wszystkich rodzajów suszy.

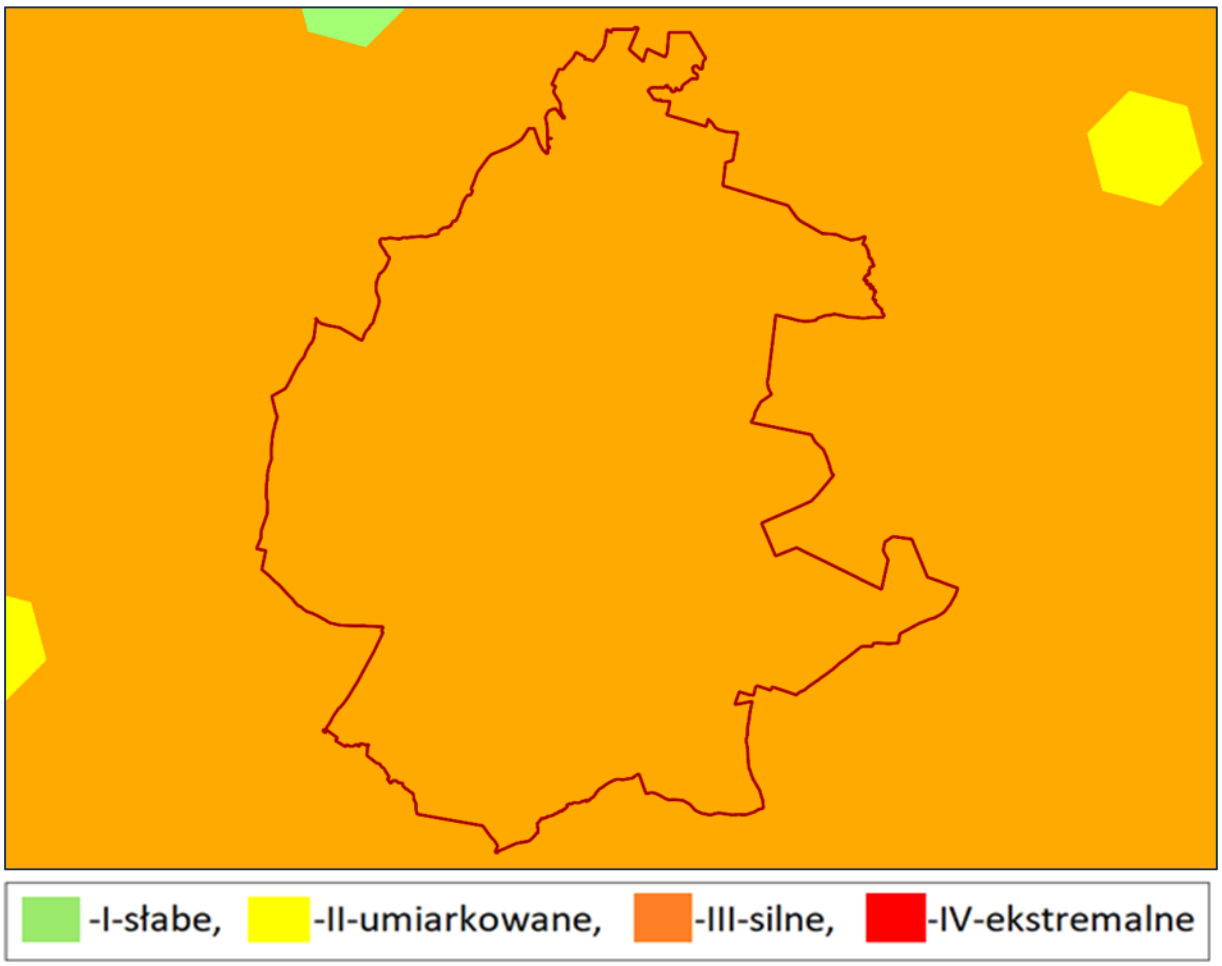
Ryc. 18. Zagrożenie suszą atmosferyczną (lewa rycina) suszą rolniczą (prawa rycina) na terenie Gminy Sędziejowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Ryc. 19. Zagrożenie suszą hydrologiczną (lewa rycina) suszą hydrogeologiczną (prawa rycina) na terenie Gminy Sędziejowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Ryc. 20. Łączne zagrożenie suszą na terenie Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Biorąc pod uwagę uzyskane wyniki w zakresie zagrożenia poszczególnymi typami suszy i hierarchizacji, można dla wskazanych obszarów ustalić użytkowników wód powierzchniowych i podziemnych, dla których brak wody w okresach suszy stanowi największą przeszkodę w prowadzeniu działalności. Do grup użytkowników wód w największym stopniu zagrożonych wystąpieniem suszy atmosferycznej zaliczono: rolnictwo i ekosystemy od wód zależne.

5.9. ZASOBY GEOLOGICZNE

Na terenie Gminy Sędziejowice zlokalizowane są udokumentowane złoża surowców które zestawiono w tabeli.

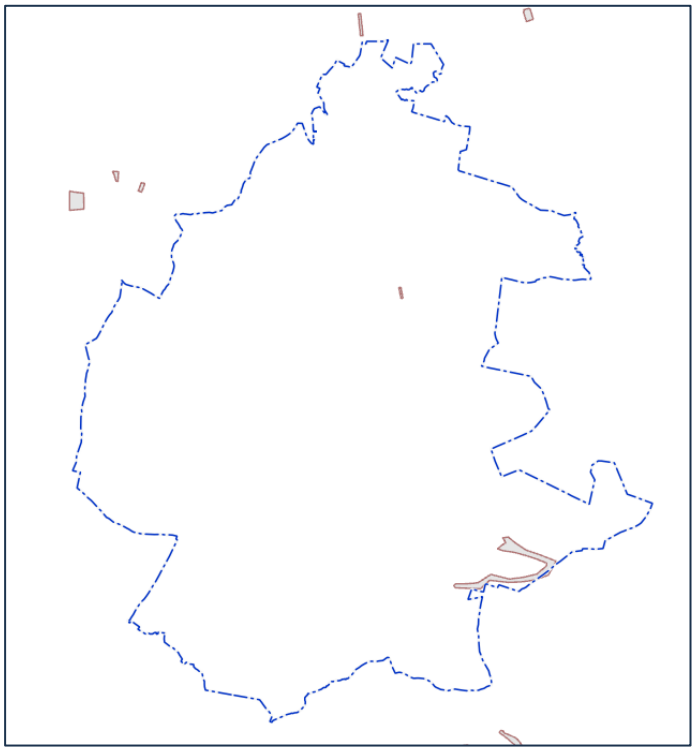
Tabela 35. Wykaz kopalin na terenie Gminy Sędziejowice

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania na koniec 2025 r.	Zasoby wg stanu na 2025 r.			Wydobycie w latach 2023-2025
			geologiczne - bilansowe	geologiczne - pozabilansowe	przemysłowe	
piaski i żwiry (tys. ton)						
1.	Dobra	**R** – złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	tylko pzb.	-	154	brak eksploatacji
piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych (tys. m^3)						
2.	Żagliny	**P** – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	2 052,00	-	-	brak eksploatacji

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Żadne ze złóż nie jest obecnie eksploatowane.

Lokalizację **udokumentowanych złóż surowców** przedstawiono na rycinie.

Ryc. 21. Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na tle granic Gminy Sędziejowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://sedziejowice.e-mapa.net/

Eksploatacja złóż może przyczyniać się do powstawania terenów zdegradowanych.

Należy przy tym wyjaśnić, że mianem terenu górniczego określa się przestrzeń objętą przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Granice terenu wyznacza koncesja na prowadzenie działalności. W terenie górniczym mogą występować tzw. szkody górnicze. Pojęciem pokrewnym jest obszar górniczy, w obrębie którego dozwolone jest prowadzenie działalności koncesjonowanej w zakresie eksploatacji,

podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji czy podziemnego składowania odpadów.

W granicach Gminy Sędziejowice granice **terenu górniczego i obszaru górniczego** są ograniczone do tych samych działek ewidencyjnych, na których zlokalizowane jest złoże piasków i żwirów Dobra (działki o numerach 113 i 114 obrębu ewidencyjnego Dobra).

Ochrona terenów górniczych polega na zapobieganiu powstawania szkód w środowisku w obiektach i urządzeniach położonych na tych terenach przez stosowanie w terminie technicznie możliwym i gospodarczo uzasadnionym odpowiedniej profilaktyki, naprawianiu szkód górniczych i rekultywacji terenów górniczych. Decyzje dotyczące określenia kierunku rekultywacji, a także decyzje uznające rekultywację za zakończoną wydaje w razie potrzeby właściwy Starosta.

Na podstawie art. 26a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 2187) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi, przy użyciu systemu teleinformatycznego, rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodom w środowisku i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju.

Teren Gminy Sędziejowice **nie figuruje w rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku**, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187).

Ponadto zgodnie z art. 101c ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi prowadzi Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Wykaz prowadzi natomiast właściwy Starosta. W wykazie **potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi** prowadzonym przez Starostę Łaskiego na podstawie z art. 101d ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska nie ma wpisów dotyczących terenu Gminy Sędziejowice.

Na obszarze Gminy Sędziejowice **nie powinny występować zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia wynikające z możliwości osuwania się mas ziemnych**. Z uwagi na dynamiczny charakter prezentowanych informacji zalecane jest sprawdzanie jej aktualności w bazie SOPO.[20]

[20] SOPO https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3

5.10. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Sędziejowice funkcjonuje zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości gromadzą odpady w sposób selektywny w pojemnikach o odpowiedniej kolorystyce, co jest zgodne z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 roku w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów:

- na papier i tektury - worki oznaczone kolorem niebieskim i napisem „Papier”,
- na szkło - pojemniki oznaczone kolorem zielonym i napisem „Szkło”,
- na metale i tworzywa sztuczne - pojemniki oznaczone kolorem żółtym i napisem „Metale i tworzywa sztuczne”,
- na odpady ulegające biodegradacji - pojemniki oznaczone kolorem brązowym z napisem „Bio”,
- na niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne - pojemniki oznaczone kolorem innym niż wymienione powyżej i oznaczone napisem „Zmieszane”.

Systemem zbiórki odpadów objęte są tylko nieruchomości zamieszkałe, natomiast nieruchomości niezamieszkałe zawierają umowy indywidualne z uprawnionym przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w zakresie zbierania, transportu i zagospodarowania odpadów, które posiada wpis do ewidencji działalności regulowanej, prowadzonej przez Wójta Gminy Sędziejowice. Obowiązek ten jest na bieżąco kontrolowany przez Urząd Gminy.

Tabela 36. Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi

Lp.	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Liczba mieszkańców na podstawie danych z ewidencji ludności Gminę Sędziejowice na dzień 31 grudnia	6415	6248	6314	6243	6235
2.	Liczba mieszkańców zgodnie z danymi ze złożonych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	5546	5555	5477	5479	5509
3.	Ilość aktywnych deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych	2025	2087	2103	2112	2142
3a.	w tym ilość aktywnych deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości, na których znajduje się domek letniskowy lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe	24	31	30	29	30

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sędziejowice

Odpady komunalne od właścicieli nieruchomości odbierane są z następującą **częstotliwością**:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne - w okresie od czerwca do września raz na dwa tygodnie z budynków mieszkalnych jednorodzinnych, a z budynków wielolokalowych raz na tydzień, natomiast w okresie od listopada do marca raz w miesiącu,
- metale i tworzywa sztuczne – raz w miesiącu,
- papier i tektura - raz na kwartał,
- szkło - raz na kwartał,
- bioodpady - w okresie od czerwca do września raz na dwa tygodnie z budynków mieszkalnych jednorodzinnych, a z budynków wielolokalowych raz na tydzień, natomiast w okresie od listopada do marca raz w miesiącu, odbierane ze zmieszanymi odpadami komunalnymi.

Ponadto przewidziano możliwość (w uzasadnionych przypadkach) bezpłatnego zapewnienia dodatkowych worków, które można uzyskać w godzinach pracy w Urzędzie Gminy Sędziejowice.

Realizując obowiązki ustawowe, Gmina Sędziejowice, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, w 2022 roku, wprowadziła zwolnienie w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, **kompostujących bioodpady** stanowiące odpady

komunalne w kompostowniku przydomowym. Na dzień 31 grudnia 2025 roku z ulgi skorzystało 1424 mieszkańców Gminy Sędziejowice.

W latach 2021-2025 **usługi odbioru, transportu oraz zagospodarowania odpadów komunalnych** pochodzących z gospodarstw domowych, były świadczone przez Firmę „EKO – REGION” Sp. z o.o., 97-400 Bełchatów, ul. Bawełniana 18, wyłonioną w drodze przetargów nieograniczonych.

W ramach ponoszonej opłaty za gospodarowanie odpadami, właściciele nieruchomości z terenu Gminy Sędziejowice, mogą oddawać wybrane grupy odpadów do **Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych**, który prowadzi Gmina Sędziejowice. PSZOK działa na terenie Gminnej Jednostki Usług Komunalnych w miejscowości Sędziejowice-Kolonia 12, prowadzony przez GJUK. Punkt jest usytuowany w centralnej części Gminy w odległości nie przekraczającej (drogą) 10 km od najbardziej oddalonych miejscowości. W PSZOK-u przyjmowane są następujące rodzaje odpadów komunalnych, pochodzących z indywidualnych gospodarstw domowych:

- przeterminowane leki,
- zużyte baterie i akumulatory,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe),
- odpady ulegające biodegradacji (zielone),
- odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe w ilości do 1m³ rocznie,
- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi,
- tekstylia i odzież.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zaspokaja potrzeby mieszkańców Gminy w zakresie pozbywania się nietypowych i problematycznych odpadów. Systematycznie rośnie masa odpadów przekazywanych do PSZOK, co potwierdza jego ważną rolę w całym systemie gospodarki odpadami.

Główną **potrzebą inwestycyjną związaną z gospodarką odpadami komunalnymi** jest rozbudowa i doposażenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

zlokalizowanego na terenie Gminnej Jednostki Usług Komunalnych, Sędziejowice-Kolonia 12, z którego chętnie korzysta coraz większa liczba mieszkańców.

Dodatkowo został ustawiony pojemnik na zużyte **baterie i akumulatory** w następujących punktach:

- UG Sędziejowice, ul. Wieluńska 6,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Sędziejowicach, ul. Powstańców 1863 r. Nr 6,
- Zespół Szkół w Marzeninie im. Jakuba Szymkiewicza, Marzenin ul. Łaska 7.

Wyznaczone zostały również dodatkowe punkty odbioru przeterminowanych leków tj. w aptece w Sędziejowicach oraz w punkcie aptecznym w Marzeninie.

Dwa razy w roku (wiosna, jesień) organizowane są **zbiórki objazdowe** odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych opon.

Ilości i rodzaje odpadów komunalnych odebranych bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi przedstawiono w tabeli.

Tabela 37. Ilości (w Mg) i rodzaje odpadów komunalnych odebranych bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych

Lp.	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
1.	15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	19,000	18,0200	15,2200	17,5200	19,3400
2.	15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe	212,1215	204,4400	212,8000	229,4200	229,5000
3.	15 01 07 Opakowania ze szkła	164,4580	159,3200	144,8200	156,7400	144,4600
4.	16 01 03 Zużyte opony	0,82	4,8800	9,7200	27,1200	32,6800
5.	20 01 23* Urządzenia zawierające freony	0,1	-	-	-	-
6.	20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,7200	-	-	-	-
7.	20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	224,5600	200,8800	195,2800	194,5400	196,1000
8.	20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	316,6200	341,9200	286,7800	310,4200	299,6000

Lp.	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
9.	20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	702,2600	673,8000	638,1000	635,4800	630,0600
10.	20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	207,2200	146,0000	125,6200	162,3000	192,4400
suma		**1847,8795**	**1749,2600**	**1628,3400**	**1733,5400**	**1744,1800**

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sędziejowice

Ilości i rodzaje odpadów komunalnych odebranych z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych również przedstawiono w ujęciu wieloletnim.

Tabela 38. Ilości (w Mg) i rodzaje odpadów komunalnych odebranych z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

Lp.	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
1.	15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	0,4400	0,5400	0,3000	0,4600	0,5200
2.	15 01 07 Opakowania ze szkła	0,2400	-	1,0000	0,3800	0,8200
3.	17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	-	-	-	-	2,3400
4.	20 01 10 Odzież	0,3400	0,6000	0,3000	0,9400	0,1400
5.	20 01 11 Tekstylia	-	-	-	-	6,7800
6.	20 01 27* Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	-	-	-	0,0600	-
7.	20 01 28 Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	-	0,3000	0,5200	0,3400	0,2600
8.	20 01 32 Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0200	0,0200	-	0,0170	0,2050
9.	20 01 34 Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	-	0,0200	-	0,0530	0,0800
10.	20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	-	-	-	0,0040	-
11.	20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	-	-	0,7200	0,3800	4,0200
suma		**1,0400**	**1,4800**	**2,8400**	**2,6340**	**15,1650**

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sędziejowice

Gmina monitoruje także ilości i rodzaje odpadów komunalnych odebranych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie tj. z nieruchomości niezamieszkałych, których właściciele mieli obowiązek zawarcia indywidualnej umowy z uprawnionym podmiotem. Dane wieloletnie w tym zakresie zestawiono w tabeli.

Tabela 39. Ilości (w Mg) rodzaje odpadów komunalnych odebranych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie tj. z nieruchomości niezamieszkałych, których właściciele mieli obowiązek zawarcia indywidualnej umowy z uprawnionym podmiotem

Lp.	Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
1.	15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	0,3400	0,6200	0,2600	0,3800	4,4000
2.	15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe	11,8985	7,9000	7,9200	9,6900	10,3400
3.	15 01 07 Opakowania ze szkła	1,4000	1,9800	2,0800	1,9600	3,4400
4.	17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 07	6,7400	25,54	-	-	-
5.	17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	-	8,3800	-	4,7600	-
6.	20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	0,2600	-	-	1,3000	0,1400
7.	20 02 03 Inne odpady nieulegające biodegradacji	34,000	36,3000	42,4800	45,9200	37,6000
8.	20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	146,9600	94,0200	80,4400	92,3400	98,8200
9.	20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	2,0800	4,5000	21,3600	2,6000	12,2600
suma		**203,6785**	**179,2400**	**154,5400**	**158,9500**	**167,0000**

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sędziejowice

Gminy są zobowiązane do osiągnięcia **poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych** (od 2021 r.) oraz **poziomu składowania** (od 2025 r.). Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych został określony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz.U. 2021 poz. 1530). Rozporządzenie obowiązuje dla wyliczania

poziomu od roku 2021 włącznie. **Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych dla Gminy Sędziejowice wyniósł**:

- 20,03 % w 2021 r., przy wymaganym minimum 20 % (został osiągnięty),
- 26,03 % w 2022 r., przy wymaganym minimum 25 % (został osiągnięty),
- 28,11 % w 2023 r., przy wymaganym minimum 35 % (nie został osiągnięty),
- 56,33 % w 2024 r., przy wymaganym minimum 45 % (został osiągnięty).
- 64,00 % w 2025 r., przy wymaganym minimum 55 % (został osiągnięty).

Poziom składowania osiągnięty przez Gminę Sędziejowice wyniósł:

- 10,32 % w 2021 r.,
- 15,76 % w 2022 r.,
- 17,98 % w 2023 r.,
- 12,98 % w 2024 r.,
- 8,15 % w 2025 r.

Przepisy nie określają wymaganego poziomu w odniesieniu do lat 2021-2024, natomiast poziom wymagany w roku 2025 został osiągnięty.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - podstawa prawna to Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. 2017 poz. 2412) – obowiązywało dla wyliczania poziomu do roku 2020 włącznie, a wymagany poziom to maksimum 35 % do dnia 16 lipca 2020 r. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania dla Gminy Sędziejowice wyniósł:

- 10,01 % w 2021 r. (spełnia dotychczasową normę),
- 3,59 % w 2022 r. (spełnia dotychczasową normę),
- 3,33 % w 2023 r. (spełnia dotychczasową normę),
- 0,13 % w 2024 r. (spełnia dotychczasową normę).
- 0,00 % w 2025 r. (spełnia dotychczasową normę).

Analizując **koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami**, zauważalny jest znaczny wzrost wydatków. Wydatki ogółem w ostatnich latach kształtowały się następująco:

- 1 983 374,44 zł w 2021 r.,
- 1 862 588,64 zł w 2022 r.,
- 2 301 589,25 zł w 2023 r.,
- 2 506 830,02 zł w 2024 r.,
- 2 444 937,16 zł w 2025 r.

Gmina realizuje obecnie **Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sędziejowice na lata 2022-2032** przyjęty Uchwałą nr XLIX/385/22 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 29 listopada 2022 r., który zastąpił Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sędziejowice na lata 2015-2032 przyjęty Uchwałą nr XIII/102/15 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 16 listopada 2015 r.
Ponadto, na bieżąco aktualizowana jest Baza Azbestowa prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju, która jest jednym z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

5.11. POLA ELETROMAGNETYCZNE

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne. Jednak jeśli są one odpowiednio usytuowane względem budynków użytkowanych przez mieszkańców to nie stanowią zagrożenia.

Na terenie Gminy Sędziejowice występują:

- **linie elektroenergetyczne**, które opisano w rozdziale dotyczącym systemu elektroenergetycznego,
- **stacje bazowe telefonii komórkowej** w miejscowościach: Sędziejowice, Sędziejowice – Kolonia, Pruszków i Wola Wężykowa.

Na terenie Gminy Sędziejowice w latach 2020-2024 Główny Inspektor Ochrony Środowiska **przeprowadził monitoring pól elektromagnetycznych** jednokrotnie. Wynik pomiaru w Sędziejowicach przy ul. Dolnej 4 w 2022 r. wyniósł <0,8 V/m. W pozostałych latach nie prowadzono pomiarów w Gminie Sędziejowice. Liczne są natomiast wyniki z punktów

monitoringowych dla powiatu łaskiego w latach 2020-2024, które znajdowały się w granicach dopuszczalnych norm. **Nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu**.

Nie ma zatem podstaw do wskazania, że istnieje realne zagrożenie ze strony oddziaływania pól elektromagnetycznych. Co więcej, należy wyjaśnić, że dopuszczalny poziom 7 V/m obowiązywał do końca 2019 r. Normy zostały złagodzone. Obecnie obowiązują poziomy dopuszczalne dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Szczegółowe dane w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Ponadto w serwisie https://si2pem.gov.pl/ dostępna jest mapa PEM, która przedstawia położenie stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajników DVB-T na terenie Polski oraz wyniki pomiarów pola elektromagnetycznego (PEM) wykonywanych w ich otoczeniu.

Ochrona człowieka przed potencjalnymi skutkami promieniowania polega przede wszystkim na separacji przestrzennej terenów mieszkalnictwa oraz terenów związanych z wielogodzinnym lub stałym pobytem ludzi.

Wpływ pola elektromagnetycznego na człowieka i środowisko uzależniony jest od wielkości natężenia (lub gęstości mocy) oraz częstotliwości drgań. Dlatego wartość poziomów dopuszczalnych jest określana w pasmach częstotliwości. Ochrona przed nim polega głównie na lokalizowaniu obiektów emitujących pola elektromagnetyczne na odpowiedniej wysokości oraz zapewnieniu odpowiedniej odległości od zabudowań mieszkalnych.

Rosnące zapotrzebowanie na usługi telekomunikacyjne pobudza rozwój nowych technologii obsługi połączeń. Wprowadzenie każdej kolejnej generacji technologii mobilnej wiązało się ze wzrostem szybkości transmisji danych o rzędy wielkości, poprawą jakości połączeń oraz pojawieniem się nowych funkcjonalności. Aktualnie wykorzystywana technologia 5G funkcjonuje na świecie od 2020 r.

Sieć 5G umożliwia szereg nowych usług. Nowa technologia korzysta z pasm niskich, średnich i wysokich częstotliwości, z których wszystkie mają swoje zalety i ograniczenia. Upowszechnienie sieci 5G wymaga przygotowania infrastruktury antenowej i wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych. Więcej anten i większa liczba komórek oznacza, że moc niezbędna do nadawania sygnałów będzie odpowiednio mniejsza, również w przypadku

urządzeń końcowych, np. smartfonów. Technologia 5G znajdzie szerokie zastosowania w wielu obszarach gospodarki: m.in. przemyśle czwartej generacji i sektorach usługowych.

Obszerną bazą dotyczącą urządzeń emitujących PEM jest Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Prezes UKE realizując ustawowe obowiązki określone w ustawie Prawo telekomunikacyjne, zamieszcza na stronie podmiotowej BIP UKE http://bip.uke.gov.pl/ informację o dokonaniu rezerwacji częstotliwości, na rzecz podmiotu, dla którego dokonano tejże rezerwacji częstotliwości, zakres częstotliwości objętych rezerwacją oraz okres, na jaki została udzielona rezerwacja. Wykaz rezerwacji i pozwoleń radiowych dla każdej ze służb radiokomunikacyjnych zamieszczony jest na stronie pod adresem http://bip.uke.gov.pl/pozwolenia-radiowe/wykaz-pozwolen-radiowych oraz http://bip.uke.gov.pl/pozwolenia-radiowe/rejestr-urzadzen i stanowi wyczerpujące źródło informacji, do ujęcia kwestii zagrożeń polem elektromagnetycznym na terenie Gminy Sędziejowice.

5.12. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA

Zakłady ZDR i ZZR

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska przekazanymi pismem z dnia 01.09.2025 r. na terenie Gminy Sędziejowice:

- nie występują zakłady dużego ryzyka lub zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- nie występują inne zakłady zaliczane do potencjalnych sprawców wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- w latach 2020-2024 nie stwierdzono wystąpienia awarii przemysłowych, poważnych awarii w transporcie powodujących zanieczyszczenie gruntów, wód podziemnych, wód powierzchniowych oraz skażeń środowiska substancjami toksycznymi lub ze składowiska odpadów.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska poinformował, że w latach 2020-2024 inspektorzy Delegatury w Sieradzu nie prowadzili kontroli hałasu w zakładach zlokalizowanych na terenie Gminy Sędziejowice.

Według danych przekazanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Łasku w latach 2020-2024 na terenie Gminy Sędziejowice nie odnotowano zdarzeń związanych z nadzwyczajnymi zagrożeniami dla środowiska.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne w Gminie Sędziejowice odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Łasku. Zagrożenie przestępczością na terenie Gminy Sędziejowice w ostatnich latach zestawiono w tabeli.

Tabela 40. Najczęściej popełniane przestępstwa na terenie Gminy Sędziejowice w latach 2021-2024

Lp.	Kategoria przestępstwa	Liczba stwierdzonych przestępstw			
		2021	2022	2023	2024
1.	Kradzież mienia	8	12	7	1
2.	Kradzież z włamaniem	11	6	1	2
3.	Zniszczenie mienia	5	1	3	1
4.	Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	1	1	4	7
5.	Przestępstwa narkotykowe	0	2	1	3
6.	Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	17	23	5	16
7.	Wypadki / w tym śmiertelne / ranni	3/2/1	3/0/3	4/2/5	2/1/1
8.	Sprawy dot. przemocy w rodzinie – procedura „Niebieskiej Kart	8	10	8	16
9.	Kolizje drogowe	79	76	55	49
10.	Postępowanie w sprawie o znęcanie się psychiczne i fizyczne	3	6	4	9

Źródło: Raport o stanie Gminy Sędziejowice za rok 2024

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne w Gminie Sędziejowice odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Łasku. Zagrożenie przestępczością na terenie Gminy Sędziejowice w ostatnich latach zestawiono w **Diagnozie**.

Bezpieczeństwo zapewnia również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Łasku. Na terenie Gminy funkcjonuje 11 jednostek ochotniczych straży pożarnych usytuowanych w: Bilewie, Brzeskach, Grabi, Grabnie, Kamostku, Marzeninie, Pruszkowie. Sędziejowicach, Siedlcach, Sobiepanach i Żaglinach.

Działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej podejmowane są między innymi w oparciu o Powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na lata 2024-2027 pn. „Bezpieczny Powiat Łaski”.

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie Gminy Sędziejowice jest Wójt Gminy Sędziejowice.

VI. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

6.1. INFORMACJE OGÓLNE

W polityce europejskiej następuje przechodzenie od podejścia sektorowego do zintegrowanego podejścia terytorialnego. Znajduje to wyraz w ukierunkowaniu polityki spójności na wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów określonych funkcjonalnie, współpracę na poziomie lokalnym pomiędzy partnerami z obszarów miejskich i wiejskich, integrację działań publicznych w wymiarze przestrzennym oraz wielopoziomowy system zarządzania.

Podobny zestaw działań o charakterze zintegrowanym powinien być kierowany do obszarów charakteryzujących się wspólnymi cechami geograficznymi, społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi, nazwanych obszarami funkcjonalnymi.

Miejski Obszar Funkcjonalny to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek (gmin) i składający się ze zwartego obszaru miejskiego oraz powiązanej z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowanej.

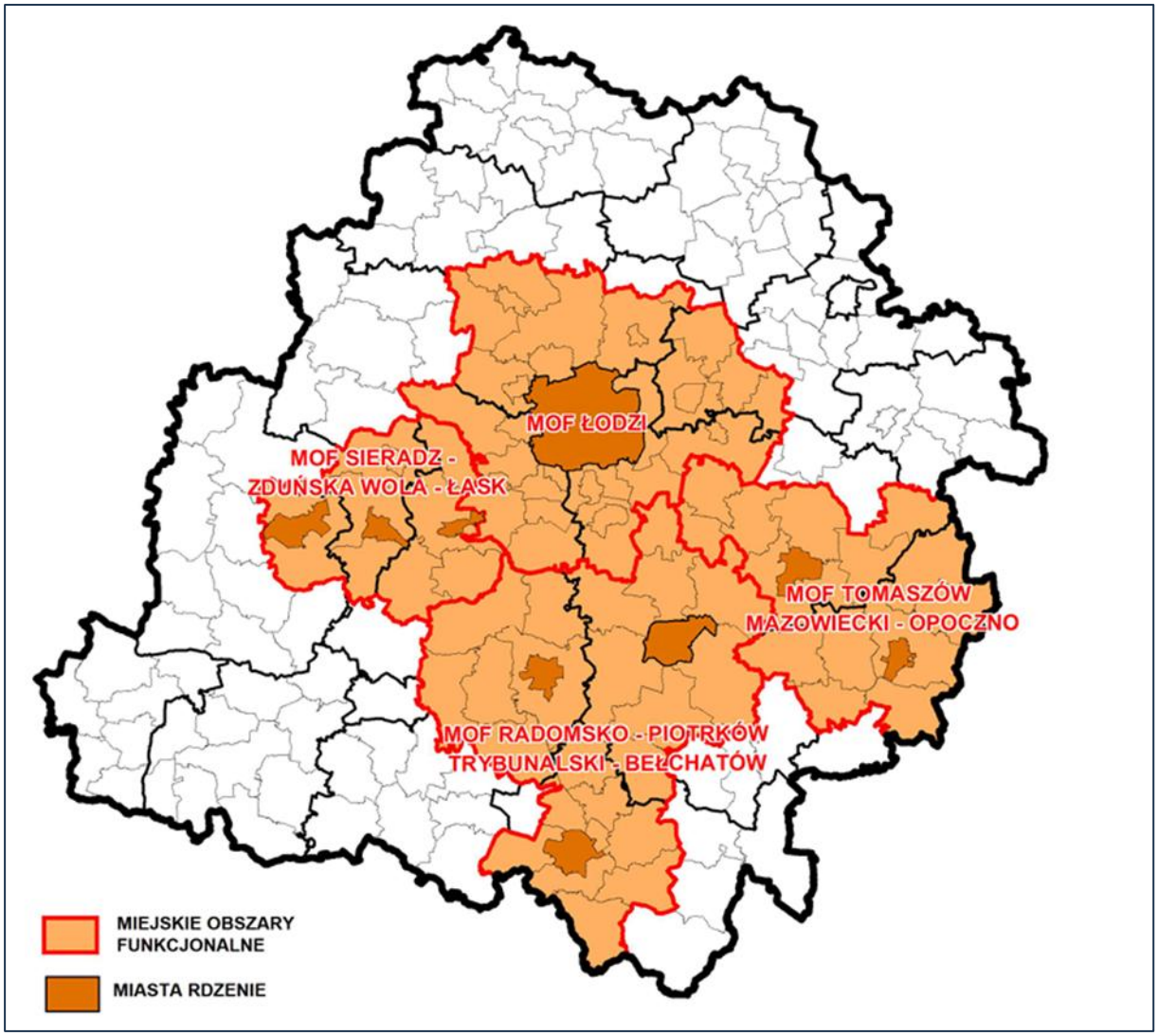
Prowadzenie polityki wobec miejskich obszarów funkcjonalnych, a szczególnie wobec MOF ośrodków wojewódzkich, jest bardzo ważne dla polityki rozwoju, ponieważ przeciwdziała nierównościom w poziomie ich zagospodarowania, pozwala na trafniejsze definiowanie ich potencjałów rozwojowych oraz na kompleksowe rozwiązywanie konfliktów występujących na ich terenie.

Wzmacnianie powiązań między miastami i otaczającymi je gminami w ramach Miejskich Obszarów Funkcjonalnych pozwoli na wspólne przezwyciężanie barier rozwojowych tych obszarów i zwiększenie ich atrakcyjności osadniczej.

6.2. MIEJSKI OBSZAR FUNKKCJONALNY SIERADZ – ZDUŃSKA WOLA - ŁASK

Na terenie województwa wyróżniono cztery miejskie obszary funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi oraz 3 wielordzeniowe MOF: MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask, MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno oraz MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów.

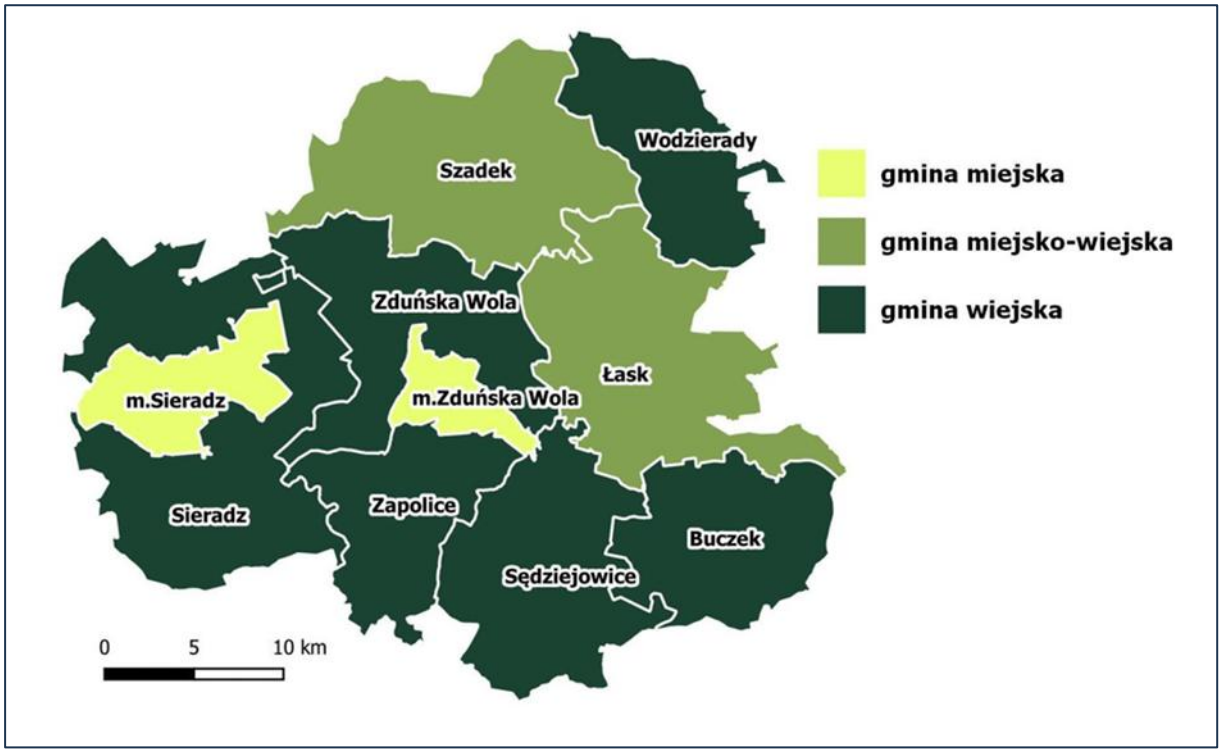
Gmina Sędziejowice znajduje się w zasięgu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola - Łask.

Rycina 22. Miejskie Obszary Funkcjonalny Sieradz – Zduńska Wola - Łask
Źródło: rycina zamieszczona w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030”

MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask jest grupą 10 jednostek samorządu terytorialnego z trzech sąsiadujących powiatów (sieradzkiego, zduńskowolskiego i łaskiego), współpracujących ze sobą na bazie porozumienia międzygminnego z dnia 8 października

2021 r. w sprawie powołania Związku ZIT mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask, służącą realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Rycina 23. Zasięg terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask
Źródło: rycina zamieszczona w „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask”

Liderem partnerstwa jest Miasto Sieradz.

Rdzeniem MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask są trzy średnie miasta uznane za tracące funkcje społeczno-gospodarcze ze względu na stopniowo malejącą atrakcyjność osadniczą. Ośrodki te zmagają się bowiem z wieloma problemami w sferze demograficznej związanymi ze starzeniem się społeczeństwa i spadkiem liczby mieszkańców, które powiązane są również z niską dostępnością usług publicznych oraz niezadowalającą jakością środowiska przyrodniczego. Miasta Sieradz, Zduńska Wola i Łask posiadają zauważalne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z otaczającymi je obszarami wiejskimi, co warunkuje funkcjonowanie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Ze względu na wspólne problemy i wyzwania stojące przed MOF, wyznaczona w ramach Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 interwencja uwzględnia realizację zintegrowanych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, poprawy stanu środowiska, zwiększenia efektywności energetycznej, czy rozwoju turystyki.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.

Zakres przedsięwzięć zintegrowanych określony został w **Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask**.[21] Jest to planistyczny dokument operacyjny koncentrujący się na integracji terenu MOF z punktu widzenia jego spójności, konkurencyjności oraz szeroko rozumianego rozwoju społeczno-gospodarczego. Głównym celem Strategii jest zaplanowanie inwestycji samorządów skupionych w MOF, umożliwienie im pozyskania dofinansowania oraz zbudowania trwałych podstaw dla dalszej partnerskiej współpracy.

Kluczowe potencjały określone w Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask są następujące:

1. Atrakcyjność turystyczna wynikająca z obecności obszarów cennych przyrodniczo, dogodnej lokalizacji, zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego i dziedzictwa kulturowego.
2. Wysoki potencjał wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza energii słonecznej, wiatrowej i geotermalnej.
3. Doświadczenie gmin w realizacji wspólnych przedsięwzięć, funkcjonowanie lokalnych grup działania oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

Kluczowe problemy i bariery określone w Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask to:

1. Zmniejszająca się populacja MOF, odpływ mieszkańców, zjawisko starzenia się społeczeństwa.
2. Zagrożenie suszą oraz powodziami i podtopieniami, niska jakość powietrza.
3. Nierównomierny poziom dostępności infrastruktury sieciowej.

[21] https://zdunskawola.pl/wp-content/uploads/2025/07/Strategia-ZIT-wersja-2.0.pdf

Wymiar interwencji zintegrowanej dla MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask został określony w celu nadrzędnym Strategii ZIT, którym jest „ograniczenie dysproporcji i nierówności rozwojowych w ramach MOF oraz budowa wzrostu społeczno-gospodarczego w oparciu o policentryczny układ osadniczy ze szczególnym uwzględnieniem jakości życia mieszkańców obszaru”.

W Strategii ZIT wyznaczono dwa **cele rozwojowe**:

1. W wymiarze przestrzenno-środowiskowym jest to „integracja przestrzenno-funkcjonalna MOF w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju”. Cel rozwojowy będzie realizowany poprzez 4 cele operacyjne oraz przedsięwzięcia zintegrowane.

1.1. Efektywne zarządzanie energią i podnoszenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego MOF. Przedsięwzięcia zintegrowane:
- poprawa efektywności energetycznej,
- wsparcie rozwoju energii odnawialnej.

1.2. Zwiększanie odporności MOF na zmiany klimatu i reagowanie na ich negatywne skutki. Przedsięwzięcia zintegrowane:
- zwiększanie odporności na zmiany klimatu,
- poprawa efektywności reakcji na negatywne skutki zmian klimatu oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w MOF.

1.3. Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa jakości środowiska. Przedsięwzięcie zintegrowane:
- wzmocnienie ochrony przyrody i bioróżnorodności.

1.4. Rozwój mobilności miejskiej i poprawa dostępności komunikacyjnej MOF. Przedsięwzięcia zintegrowane:
- wspieranie mobilności miejskiej i rozwój infrastruktury rowerowej,
- rozwój transportu niskoemisyjnego,
- Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask 2035.

2. W wymiarze społeczno-gospodarczym jest to „budowa wzrostu społeczno-gospodarczego i wzmacnianie konkurencyjności MOF w regionie”. Celem operacyjnym jest w tym przypadku „budowa konkurencyjności i stymulowanie

rozwoju gospodarczego w oparciu o posiadane zasoby endogeniczne” realizowana przez przedsięwzięcie zintegrowane „rozwój infrastruktury turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze MOF”.

W wykazie przedsięwzięć zintegrowanych, tj. na liście projektów realizujących cele rozwojowe znalazły się projekty zgłoszone przez Gminę Sędziejowice:

1. PZ.1.1. Termomodernizacja ZSO w Sędziejowicach. Źródło finansowania - FEŁ2027CS2.1. Szacowana wartość całkowita 4 294 483,00 zł. Przewidywana wartość dofinansowania 3 650 310,00 zł. Zadanie realizuje cel rozwojowy 1. Integracja przestrzenno-funkcjonalna MOF w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.
2. PZ.5.3. Budowa ośrodka edukacji ekologicznej w Gminie Sędziejowice. Źródło finansowania - FEŁ2027CS2.7. Szacowana wartość całkowita 4 838 802,40 zł. Przewidywana wartość dofinansowania 4 112 982,04 zł. Zadanie realizuje cel rozwojowy 1. Integracja przestrzenno-funkcjonalna MOF w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.
3. PZ.9.4. Budowa szlaków turystycznych. Źródło finansowania - FEŁ2027CS5.1. Szacowana wartość całkowita 1 247 733,00 zł. Przewidywana wartość dofinansowania 1 060 573,00 zł. Zadanie realizuje cel rozwojowy 2. Budowa wzrostu społeczno-gospodarczego i wzmacnianie konkurencyjności MOF w regionie.

Zadania wybrane do realizacji w ramach Strategii ZIT są ze sobą spójne i mają zintegrowany charakter. Zaplanowano wyłącznie przedsięwzięcia, które przyczynią się do wielokierunkowego rozwoju MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask i które będą miały efekt dla całej społeczności tego obszaru.

VII. LOKALIZACJA GMINY WZGLĘDEM OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

7.1. INFORMACJE OGÓLNE

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności

gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Podstawą ukierunkowania terytorialnego polityki rozwoju jest poziom rozwoju społeczno–gospodarczego obszarów, zdiagnozowanych na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników oraz identyfikacja barier rozwojowych, a także ich zasobów i potencjałów stanowiących podstawę ich dalszego rozwoju.

Wraz z wyznaczeniem OSI, formułowane są specjalne instrumenty prorozwojowe oraz system monitorowania zmian związanych z podjęciem działań interwencyjnych. Zgodnie z zasadą rozwoju odpowiedzialnego, czyli rozwoju społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego, do obszarów wykazujących mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, kieruje interwencję w celu zmniejszenia dysproporcji między obszarami.

7.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

Obszary Strategicznej Interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść: **krajowego i regionalnego**, spójnych z Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, co warunkuje, iż OSI wyznaczone na poziomie krajowym i regionalnym są komplementarne.

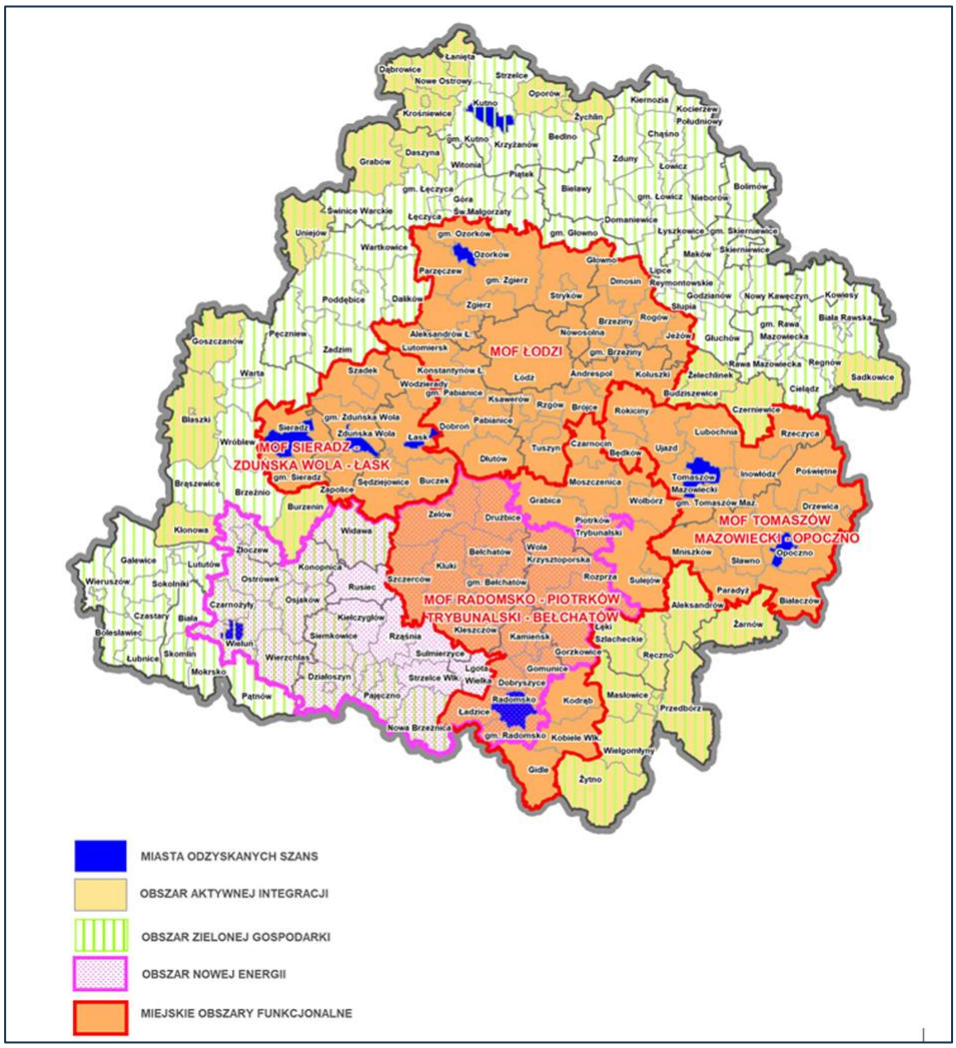
Wśród **Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie krajowym**, znalazły się m.in.: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz związane z lokalizacją np. Wschodnia Polska.

Biorąc pod uwagę delimitację na **poziomie krajowym** Gmina Sędziejowice:

- nie należy do miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze,
- nie należy do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją - delimitacja na poziomie krajowym,
- nie należy do Obszarów Strategicznej Interwencji związanych z lokalizacją np. Polska Wschodnia.

Regionalny wymiar „**Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030**”[22] został przedstawiony graficznie na stronie 101 wojewódzkiej strategii. Biorąc pod uwagę delimitację na **poziomie regionalnym** Gmina Sędziejowice:

- nie należy do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją - delimitacja na poziomie regionalnym w województwie łódzkim,
- nie należy do obszarów walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych,
- nie należy do obszarów transformacji górniczo-energetycznej,
- **należy** do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola - Łask.

Rycina 24. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim
Źródło: rycina zamieszczona w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030”

[22] Wojewódzka strategia rozwoju zamieszczona jest na stronie https://strategia.lodzkie.pl/strategia-rozwoju-wl-2030/

SPIS TABEL

Tabela 1. Miejscowości i sołectwa Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej 7
Tabela 2. Ludność Gminy Sędziejowice wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej 8
Tabela 3. Przyrost naturalny Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej 9
Tabela 4. Przyrost naturalny Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim na podstawie danych wynikających z ewidencji gminnej 9
Tabela 5. Prognozowana przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności Gminy Sędziejowice do 2036 r. 10
Tabela 6. Prognozowany przez GUS ruch naturalny ludności, a także wielkość migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Sędziejowice w latach 2026-2036 11
Tabela 7. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Sędziejowice?” 13
Tabela 8. Koła Gospodyń Wiejskich i Ochotnicze Straże Pożarne funkcjonujące na terenie Gminy Sędziejowice 17
Tabela 9. Ujęcie wskaźnikowe realizowanych zadań z zakresu pomocy społecznej w ujęciu wieloletnim 20
Tabela 10. Dane dotyczące bibliotek i czytelnictwa na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 24
Tabela 11. Dane o aktywności podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 28
Tabela 12. Wskaźniki dotyczące aktywności gospodarczej na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 30
Tabela 13. Formy wsparcia udzielane dla osób bezrobotnych z Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 33
Tabela 14. Dane o bezrobociu na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 34
Tabela 15. Dochody budżetowe Gminy Sędziejowice wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim 41
Tabela 16. Wydatki budżetowe Gminy Sędziejowice wg działów budżetowych w ujęciu wieloletnim 43
Tabela 17. Wydatki budżetowe Gminy Sędziejowice w podziale na wydatki bieżące i majątkowe w ujęciu wieloletnim 45
Tabela 18. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 46
Tabela 19. Wykaz budynków i obiektów gminnych wraz z informacją o planowanych zadaniach inwestycyjnych 47
Tabela 20. Komunalny zasób mieszkaniowy Gminy Sędziejowice administrowany przez Gminną Jednostkę Usług Komunalnych w Sędziejowicach 49
Tabela 21. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 55
Tabela 22. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 61
Tabela 23. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 62
Tabela 24. Długość istniejącej sieci elektroenergetycznej PGE Dystrybucja S.A. na terenie Gminy Sędziejowice 64
Tabela 25. Instalacje OZE na terenie Gminy Sędziejowice 65
Tabela 26. Zabytki ruchome zlokalizowane na terenie Gminy Sędziejowice wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków 69
Tabela 27. Dane dotyczące lasów na terenie Gminy Sędziejowice w ujęciu wieloletnim 77
Tabela 28. Realizacja programu „Czyste Powietrze” na terenie Gminy Sędziejowice 97
Tabela 29. Wyniki średniego dobowego ruchu rocznego (SDR) dla drogi ekspresowej S8 i drogi wojewódzkiej nr 481 na terenie Gminy Sędziejowice wg Generalnych Pomiarów Ruchu 2010, 2015, 2020/2021 oraz 2025 celem porównania zachodzących zmian 100

Tabela 30. Zadania utrzymaniowe realizowane w latach 2020-2024 na terenie Gminy Sędziejowice przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu 103
Tabela 31. Aktualnie obowiązujący wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Sędziejowice ze wskazaniem stanu wód i informacją czy JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych 107
Tabela 32. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Sędziejowice na podstawie badań za lata 2022-2024 111
Tabela 33. Klasyfikacja i ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek obejmujących swym zasięgiem Gminę Sędziejowice na podstawie badań za lata 2016-2021 112
Tabela 34. Stan chemiczny i ilościowy Jednolitych Części Wód Podziemnych obejmujących Gminę Sędziejowice 114
Tabela 35. Wykaz kopalin na terenie Gminy Sędziejowice 120
Tabela 36. Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi 123
Tabela 37. Ilości (w Mg) i rodzaje odpadów komunalnych odebranych bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych 125
Tabela 38. Ilości (w Mg) i rodzaje odpadów komunalnych odebranych z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych 126
Tabela 39. Ilości (w Mg) rodzaje odpadów komunalnych odebranych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie tj. z nieruchomości niezamieszkałych, których właściciele mieli obowiązek zawarcia indywidualnej umowy z uprawnionym podmiotem 127
Tabela 40. Najczęściej popełniane przestępstwa na terenie Gminy Sędziejowice w latach 2021-2024 132

SPIS RYCIN

Rycina 1. Struktura (%) ludności Gminy Sędziejowice wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu wieloletnim, tj. w latach 2020-2025 8
Rycina 2. Liczba udzielonych odpowiedzi na pytanie „Proszę ocenić, na ile zgadza się Pani / Pan z poniższymi stwierdzeniami w odniesieniu do Gminy Sędziejowice?” 14
Ryc. 3. Lokalizacja mezoregionów fizycznogeograficznych na terenie Gminy Sędziejowice 52
Ryc. 4. Przebieg drogi ekspresowej S8 oraz drogi wojewódzkiej nr 481 na tle granic Gminy Sędziejowice 57
Rycina 5. Wykres klimatyczny dla miejscowości Sędziejowice 70
Rycina 6. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2005 na tle lokalizacji Gminy Sędziejowice 74
Rycina 7. Przebieg korytarzy ekologicznych według Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk Białowieża według projektu 2012 na tle lokalizacji Gminy Sędziejowice 75
Rycina 8. Lokalizacja Obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021 na terenie Gminy Sędziejowice 81
Rycina 9. Lokalizacja rezerwatów przyrody na terenie Gminy Sędziejowice 84
Rycina 10. Lokalizacja Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na terenie Gminy Sędziejowice . 87
Rycina 11. Lokalizacja zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na terenie Gminy Sędziejowice 89
Rycina 12. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie Gminy Sędziejowice 90
Rycina 13. Lokalizacja obszarów ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Łasku na tle granic Gminy Sędziejowice 101
Ryc. 14. Granice zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych obejmujące swym zasięgiem Gminę Sędziejowice wg podziału obowiązującego przez wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje do 23.02.2023 r. 105

Ryc. 15. Granice zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych obejmujące swym zasięgiem Gminę Sędziejowice wg podziału obowiązującego po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335), które obowiązuje od 24.02.2023 r. 106
Ryc. 16. Zasięg Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach 82 i 83 na tle granic administracyjnych Gminy Sędziejowice 113
Rycina 17. Lokalizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1 % i 10 %) na terenie Gminy Sędziejowice..... 116
Ryc. 18. Zagrożenie suszą atmosferyczną (lewa rycina) suszą rolniczą (prawa rycina) na terenie Gminy Sędziejowice..... 118
Ryc. 19. Zagrożenie suszą hydrologiczną (lewa rycina) suszą hydrogeologiczną (prawa rycina) na terenie Gminy Sędziejowice..... 118
Ryc. 20. Łączne zagrożenie suszą na terenie Gminy Sędziejowice 119
Ryc. 21. Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na tle granic Gminy Sędziejowice 120
Rycina 22. Miejskie Obszary Funkcjonalny Sieradz – Zduńska Wola - Łask 134
Rycina 23. Zasięg terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask..... 135
Rycina 24. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim 140